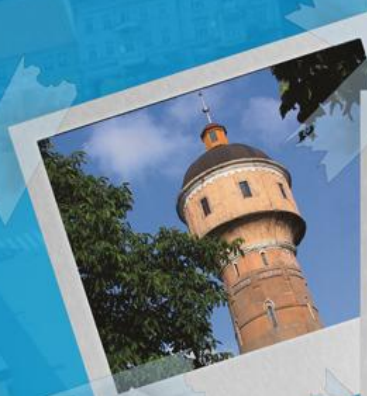

RAPORT O STANIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY 2013

Szanowni Państwo,

Oddajemy do Państwa rąk „Raport o stanie Miasta i Gminy Szamotuły”, który jest jednym z dokumentów strategicznego planowania rozwoju naszej Małej Ojczyzny.

Celem opracowania jest prezentacja sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej naszego Miasta i Gminy za pomocą danych z poszczególnych sfer życia, takich jak m.in.: gospodarka, bezrobocie, demografia, bezpieczeństwo, przedsiębiorczość, budżet, gospodarka mieszkaniowa, środowisko naturalne, mienie komunalne, inwestycje, edukacja, sport. Raport to także pierwszy krok na drodze do tworzenia strategii rozwoju Miasta i Gminy - poprzez przedstawienie pewnych trendów rozwojowych będzie on podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, ocenie możliwości dalszego rozwoju, a także wskaże problemy, z jakimi należy się zmierzyć w najbliższej przyszłości. Może być tym samym źródłem wiedzy i cennych informacji zarówno dla społeczności lokalnej, jak również dla obecnych i przyszłych inwestorów.

Podstawowym założeniem przygotowanego raportu jest zaprezentowanie możliwie pełnego spektrum życia Miasta i Gminy w oparciu o publicznie udostępniane dane statystyczne oraz inne informacje, pozyskane i przetworzone na potrzeby tego dokumentu. Podkreślić należy fakt, iż raport nie jest monografią, opisującą w szczegółach każdą z dziedzin aktywności Miasta i Gminy, ale zbiorem informacji, dzięki któremu będziemy mogli podjąć decyzje o ścieżkach dalszego rozwoju naszej małej Ojczyzny.

Skupienie wysiłków na najistotniejszych dla rozwoju naszej społeczności przedsięwzięciach stanowi obowiązek zarówno obecnych, jak i przyszłych włodarzy Miasta i Gminy, a od organizacji i instytucji, przedsiębiorstw, a w szczególności mieszkańców, wymaga aktywnego współdziałania w ich realizacji.

Składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które przyczyniły się do powstania tego dokumentu. Przy opracowaniu „Raportu o stanie Miasta i Gminy Szamotuły” korzystaliśmy z materiałów wielu instytucji, m.in. wydziałów Urzędu Miasta i Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Dzięki temu publikacja zawiera informacje „z pierwszej ręki”, pozwalające ocenić i przeanalizować różne zagadnienia, związane z rozwojem społeczno-gospodarczym Miasta i Gminy Szamotuły na przestrzeni kilku poprzedzających lat.

Zachęcam wszystkich zainteresowanych, a w szczególności mieszkańców, do lektury raportu.

Burmistrz Miasta i Gminy Szamotuły
Włodzimierz Kaczmarek

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
WSTĘP	5
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY	7
1.1. Szamotuły – zawsze po drodze	7
1.2. Historia Miasta i Gminy Szamotuły	8
1.3. Szamotuły dzisiaj.....	11
1.4. Władze Miasta i Gminy oraz organizacja Urzędu Miasta i Gminy w Szamotułach	17
2. ŚRODOWISKO NATURALNE	24
2.1. Położenie i ukształtowanie powierzchni	24
2.2. Warunki glebowe	25
2.3. Warunki wodne.....	25
2.4. Walory środowiskowe - lasy i obszary zadrzewione, fauna i flora	27
2.5. Surowce mineralne	29
2.6. Warunki klimatyczne	29
3. DEMOGRAFIA, BEZROBOCIE, AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	33
3.1. Liczba i struktura ludności	33
3.2. Bezrobocie.....	38
3.3. Organizacje pozarządowe	40
4. BUDŻET GMINY	42
4.1. Bilans dochodów i wydatków budżetowych	42
4.2. Dochody	43
4.3. Wydatki Gminy	48
5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	61
5.1. Podmioty gospodarcze	62
5.2. Tereny inwestycyjne	65
5.3. Rolnictwo.....	67
6. MIENIE KOMUNALNE. JAKOŚĆ I WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	74
6.1. Mienie komunalne.....	74
6.2. Sytuacja mieszkaniowa	75
6.3. Wodociągi.....	76
6.4. Kanalizacja	77
6.5. Gospodarka odpadami stałymi	79
6.6. Telekomunikacja.....	80
6.7. Gazyfikacja	80

6.8. Energetyka	81
6.9. Drogownictwo	81
6.10. Transport publiczny	82
6.11. Usługi dla mieszkańców i turystów	83
7. POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY	86
7.1. Pomoc społeczna	86
7.2. Charakterystyka stanu bezpieczeństwa na terenie Gminy Szamotuły	88
7.3. Ochotnicza Straż Pożarna	91
8. SŁUŻBA ZDROWIA	95
9. OŚWIATA, KULTURA I SPORT	97
9.1. System oświaty	98
9.2. Kultura	104
9.3. Media lokalne	110
9.4. Sport	111
10. TURYSTYKA I PROMOCJA	120
10.1. Zasoby i walory środowiska kulturalno-turystycznego	120
10.2. Szlaki turystyczne	125
10.3. Działania promocyjne Gminy	125
11. SPIS TABEL	134
12. SPIS WYKRESÓW	135
13. SPIS FOTOGRAFII	135
14. SPIS RYSUNKÓW	136

WSTĘP

Projekt opracowania kompleksowego, strategicznego programu rozwoju Gminy¹ obejmuje dwa etapy. Pierwszym z nich jest przygotowanie Raportu o stanie Gminy, a drugim – dokumentu Strategii Rozwoju Gminy.

Celem przygotowania niniejszego Raportu było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Miasta i Gminy Szamotuły. Zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania Gminy według stanu na dzień opracowywania Raportu, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu istnieje możliwość dokonania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównania poziomu rozwoju Gminy na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Raport pokazuje także pewne trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Raport zawiera analizę następujących obszarów działalności Gminy:

- środowisko naturalne;
- demografia i rynek pracy (w tym bezrobocie);
- finanse Gminy (analiza budżetu Gminy w ostatnich 5 latach);
- działalność gospodarcza;
- warunki życia mieszkańców (w tym sytuacja mieszkaniowa, wodociągi i kanalizacja, drogi, gospodarka odpadami);
- pomoc społeczna;
- ochrona zdrowia;
- bezpieczeństwo publiczne;
- oświata;
- kultura, sport i rekreacja;
- turystyka.

Analiza zgromadzonych danych pozwoliła na zidentyfikowanie zarówno atutów (silnych stron) Gminy, jak i pewnych braków oraz problemów. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem atuty są tymi elementami, na których należy bazować planując dalszy rozwój Miasta i Gminy Szamotuły. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców i przyjezdnych, a więc zwiększenia atrakcyjności Gminy.

Informacje zebrane i przeanalizowane w niniejszym dokumencie pochodzą z wielu źródeł i są wynikiem prac szerokiego grona osób, reprezentujących m.in.:

- Urząd Miasta i Gminy w Szamotułach;
- Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół;
- Przedszkola;

---

¹ Niniejszy raport opracowano dla Miasta i Gminy Szamotuły, jednakże w niektórych fragmentach dokumentu używa się samego sformułowania – Gmina, mając na myśli nie tylko obszary wiejskie, ale również miasto Szamotuły, a więc kompleksowo teren całej Gminy.

- Szkoły Podstawowe;
- Gimnazja;
- Zespoły Szkół;
- Straż Miejską;
- Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji;
- Komendę Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej;
- Komendę Powiatową Policji.

Dla opracowania Raportu szczególnie cenne okazały się rozmowy, przeprowadzone z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy, jednostek jemu podległych oraz szereg dokumentów, będących w posiadaniu Urzędu, takich jak m.in. raporty z wykonania budżetu Gminy, Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Szamotuły na lata 2004-2014, Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Szamotuły na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011, Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Szamotuły na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011, sprawozdania z działalności poszczególnych jednostek gminnych, czy też materiały informacyjno-promocyjne na temat Gminy.

Prace nad niniejszym Raportem były realizowane na podstawie umowy, zawartej między Gminą Szamotuły a Wielkopolskim Ośrodkiem Kształcenia i Studiów Samorządowych (WOKiSS) z Poznania.

Koordynatorami ze strony WOKiSS byli: Radosław Szarleja, Ewa Zielińska i Tomasz Hałas.

Koordynatorem prac z ramienia Urzędu Miasta i Gminy Szamotuły był Sekretarz Miasta i Gminy – pan Stefan Maćkowiak.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

ATUTY:

- bogata historia Miasta i Gminy
- bardzo dogodna lokalizacja na mapie drogowej
- bliskość Poznania – miasta wojewódzkiego
- korzystna lokalizacja dla szerokiego wachlarza inwestycji
- Gmina „rozwojowa”, ze stale rosnącą liczbą mieszkańców
- walory krajobrazowe i przyrodnicze

1.1. Szamotuły – zawsze po drodze

Szamotuły to miejscowość położona 35 km na północny zachód od Poznania. Położenie sprzyja rozwojowi gospodarczemu Miasta i Gminy, a także ruchowi turystycznemu. Przecinają się tutaj ważne szlaki komunikacyjne, łączące sąsiednie ośrodki: Poznań, Czarnków, Oborniki, Pniewy i Wronki. Wiodą tędy również drogi międzynarodowe, które poprzez trasę A2 i Frankfurt n. Odrą biegną do Berlina, oraz linia kolejowa Poznań – Szczecin.

Miasto jest głównym ośrodkiem gospodarczym, administracyjnym, kulturalnym i oświatowym regionu. Znajduje się tu siedziba władz miejsko-gminnych oraz Starostwo Powiatowe. Gospodarka ma charakter rolno-przemysłowy, ponieważ najważniejszym bogactwem naturalnym są urodzajne gleby. Szamotuły posiadają cenne zabytki, bogatą bazę sportowo-rekreacyjną oraz wiele terenów zielonych. Położenie geograficzne oraz przynależność do aglomeracji poznańskiej owocują poprawą infrastruktury komunikacyjnej oraz drogowej. Dojazd do autostrady A2 w znacznym stopniu ułatwia zachodnia obwodnica Poznania, będąca częścią trasy ekspresowej nr 11 północ - południe, a biegnąca w odległości 18 km od Szamotuł.

Wszystkie te walory sprawiają, że zarówno Miasto, jak i Gmina są atrakcyjnym miejscem dla inwestorów, handlowców i turystów z kraju i zagranicy. To także doskonałe miejsce, aby tu zamieszkać i związać z nim swoje życie. Poza atrakcyjnym położeniem i rozwiniętą infrastrukturą Szamotuły posiadają to, czego może im pozazdrościć wiele innych miast. Jest to niepowtarzalny klimat. Wystarczy wejść na okazałą starówkę, gdzie zostanie się otoczonym przez piękne kamienice z przełomu XIX i XX wieku. Spacer wąskimi uliczkami, zachowującymi dawny układ urbanistyczny wokół Rynku, to niezapomniany dotyk historii. Po drodze można spotkać np. gotycką kolegiatę, czy basztę Halszki. Jeśli w sercu zabrzmią nam nuty Wacława z Szamotuł, nadwornego kompozytora króla Zygmunta Augusta, czy też strofy pierwszego miłosnego listu w języku polskim, jaki powstał w pierwszej połowie XV wieku w Szamotułach, to bez wątplenia pocujemy, że jesteśmy w miejscu wyjątkowym.

1.2. Historia Miasta i Gminy Szamotuły

Miasto ma starą metrykę. Centrami jego kształtowania były: gród Osówka, położony w pobliżu dzisiejszego Gałowa, osada targowa Stare Szamotuły leżąca ok 2,5 km na północ od dzisiejszego centrum miasta, tzw. Nowe Szamotuły położone na obszarze obecnego śródmieścia, Świdlin – Ostrówek zlokalizowany na prawym brzegu rzeki Samy.

Pierwsza wzmianka źródłowa o osadzie Stare Szamotuły pochodzi z 1231 r. Przed 1257 r. otrzymała ona od Przemysła I prawo do odbywania targów. W 1284 r. kasztelan poznański Tomisław uzyskał od księcia Przemysła II zwolnienie Nowych Szamotuł wraz z jedenastoma okolicznymi wsiami od opłat targowych oraz przywilej lokowania tych osad na prawie zachodnim.

Nowe Szamotuły nazwane zostały w źródłach po raz pierwszy miastem w 1383 r., ale istniały już z pewnością ok. 1306 r., kiedy utworzono parafię św. Stanisława. Prawa miejskie otrzymały w 1420 r., ponowiono je w latach 1450 i 1455. Prawdopodobnie wówczas zastąpiono stary herb miasta (w czerwonym polu głowa św. Jana Chrzyciela na złotej misie) nowym – ukoronowaną głową na niebieskim tle i pod nią klejnoty w kształcie rombów. Później nad tarczą herbową umieszczono koronę i po bokach dwie wstęgi z datą 1455. Taki herb obowiązywał w okresie II Rzeczypospolitej i zaraz po wojnie do 1950 r. Obecnie, nawiązując do tradycji, należy używać tego herbu.

Szamotuły były własnością prywatną Świdwa-Szamotulskich i Górków, później przechodziły w różne ręce, między innymi Rokossowskich, czy Korzbock-Łąckich. W 1455 r., przy kościele p.w. św. Stanisława Biskupa założono szkołę parafialną pod patronatem magistratu i właściciela miasta. Wielką zasługą tej szkoły było wykształcenie wielu wybitnych Szamotulan, których wkład do skarbnicy kultury polskiej jest bardzo poważny. Jej wychowankami byli m.in. późniejsi profesorowie Akademii Krakowskiej: Wojciech Krypa, Jan Paterka, Marcin Cichosz, Mateusz Krypa, Szymon z Szamotuł, Mateusz Kmita, Grzegorz Snopek - rektor Akademii Lubrańskiego w Poznaniu w 1534 r., profesor i rektor uczelni krakowskiej w latach 1537–1538, fundator dwóch stypendiów dla niezamożnych studentów, pochodzących z Szamotuł i okolicy (pierwsza w Polsce regularna fundacja stypendialna). Miasto rozślawił Wacław z Szamotuł – wybitny muzyk, nadworny kompozytor i kapelmistrz króla Zygmunta Augusta, upamiętniony w 1947 r. obeliskiem dłuta rzeźbiarzy poznańskich: Bazylego Wojtowicza i Czesława Woźniaka. Mało znany jest również fakt narodzin w Szamotułach dwóch sławnych kompozytorów - braci Xavery'ego i Philippa Scharwenków (Xavery - kompozytor, wirtuoz fortepianowy; Philipp – kompozytor, nauczyciel muzyki). Późniejsze losy obu braci związane były z Poznaniem i Berlinem, gdzie kształcili się i gdzie zaczęły się ich kariery artystyczne. Większość życia spędzili w Niemczech i czuli się obywatelami tego kraju, ale polskiego pochodzenia się nie wypierali i w swoich kompozycjach czerpali inspiracje z polskiej muzyki i tańców. W czasach kiedy tworzyli i koncertowali, znani byli na wszystkich liczących się wówczas salonach Europy i świata. Później stopniowo zapomniano o nich i ich twórczości. Od kilkunastu lat, początkowo w Niemczech, później w Polsce, zaczęto wracać do twórczości braci Scharwenków. Od kilku lat w Szamotułach – miejscu urodzenia Xawerego i Philippa Scharwenków, organizuje się festiwale muzyki scharwenkowskiej. Ostatni, z przełomu czerwca i lipca 2011 roku, II Międzynarodowy Festiwal im. Philippa i Xawera Scharwenków oraz VII

Mistrzowski Kurs Wiolonczelowy były po raz kolejny dużym sukcesem i z pewnością wpiszą się trwale w kalendarz szamotulskich wydarzeń kulturalnych o zasięgu międzynarodowym.

W okresie między XV a XVII wiekiem miasto było poważnym ośrodkiem przemysłu olejarskiego, sukienniczego, garncarskiego i powroźniczego. W XVI w. stanowiło jedno z aktywniejszych ośrodków renesansu i reformacji w Wielkopolsce. Reformacji sprzyjali ówcześni właściciele miasta: Jan Świdwa-Szamotulski i Łukasz III Górka. W 1551 r. w oficynie zamku Górków bracia czescy założyli pierwszą w Wielkopolsce drukarnię. Tłoczyła one głównie czeskie druki religijne, m.in. wydała jeden z ważniejszych zabytków czeskich - "Kancjonał Czeski" (1561). Drukarnią kierował w latach 1558–1561 Morawianin z Ujezda - Aleksander Aujezdecki. Z Zamkiem łączą się dzieje księżniczki litewskiej - Halszki z Ostroga, zmuszonej do małżeństwa z Łukaszem III Górką i więzionej przez niego w jednej z baszt (obecnie zwie się Basztą Halszki). W XVII w. Szamotuły wydały wybitnego myśliciela i uczonego, lekarza, przyrodnika i filozofa Jana Jonstona, autora wielu dzieł naukowych (1603-1675). Wywodził się on ze środowiska szamotulsko-ostorogskich Braci Czeskich i wiele lat później wraz z Janem Amosem Komeńskim rozsławili leszczyńską gminę Braci Czeskich na cały świat.

Przełom XVI i XVII w. był bardzo pomyślny dla rozwoju Szamotuł. Po wojnach szwedzkich podupadłe miasto ożywiło się ponownie dopiero na początku XIX w. W 1808 r. powstała tu elementarna szkoła ludowa na zasadach określonych przez Komisję Edukacji Narodowej. Od 1815 r. Szamotuły wchodziły w skład Wielkiego Księstwa Poznańskiego. W 1818 r. utworzono powiat szamotulski, który z małymi korektami granic przetrwał do 1975 r. W czasie zaboru pruskiego szamotulanie czynnie przeciwstawiali się naporowi germanizacyjnemu. Wielu z nich brało udział we wszystkich powstaniach narodowych, począwszy od kościuszkowskiego w 1794 r. Urodzony w Szamotułach Edmund Callier w powstaniu 1863–1864 był naczelnikiem sił zbrojnych na Mazowszu, później zasłużonym publicystą pisarzem i działaczem społeczno-kulturalnym Wielkopolski.

W 1838 r. w Szamotułach powstało Kasyno Obywatelskie, które było ośrodkiem życia gospodarczego, kulturalnego i towarzyskiego. Trwałym pomnikiem działalności Kasyna jest stojący do dziś budynek, tzw. Ognisko. W latach 1840–1846 działało w nim Towarzystwo Zbieraczy Starożytności Krajowych - pierwsze w Polsce naukowe stowarzyszenie archeologiczne. W latach 1918–1919 Szamotuły stanowiły jeden z ważniejszych ośrodków Powstania Wielkopolskiego, a jednym z najbardziej zasłużonych powstańców był Maksymilian Ciężki. Powstaniec wielkopolski, oficer Wojska Polskiego, współtwórca sukcesu złamania szyfrów niemieckiej maszyny szyfrującej „Enigma”. Smutny był los emigranta, który w obawie przed represjami komunistycznych władz nie mógł wrócić do ojczyzny. Niemożność połączenia się z rodziną i złe, niewdzięczne traktowanie przez Brytyjczyków nie były z pewnością nagrodą za jego wybitne zasługi. A to właśnie Maksymilian Ciężki swoimi działaniami przyczynił się do rozpracowania niemieckiej maszyny szyfrującej, co z kolei wpłynęło na szybsze pokonanie Niemiec i zakończenie II wojny światowej. Maksymilian Ciężki w życie publiczne wszedł już jako 16-latek, kiedy na początku I wojny światowej założył w Szamotułach organizację skautów, która była zakamuflowanym sposobem naboru ochotników do Legionów Polskich. W 1917 roku został przymusowo wcielony do armii niemieckiej. Będąc na urlopie zdołał założyć organizację konspiracyjną, która zajęła się skupem broni od

Niemców. W momencie wybuchu powstania wielkopolskiego Maksymilian Ciężki uzbroił robotników w Poznaniu i zastąpił urzędników niemieckich Polakami. Później połączył się z jednym z oddziałów powstańczych i opanował Wronki. Swoją patriotyczną postawą przyczynił się z pewnością do sukcesu powstania. Od 1920 roku był słuchaczem Oficerskiej Szkoły Łączności w Zegrzu. Po ukończeniu szkoły dowodził radiostacjami w Poznaniu, w Dowództwie VI Armii, II Armii, 18 Dywizji Piechoty i Wojska Litwy Środkowej w Centralnej Radiostacji w Warszawie. W 1923 przydzielony został do II Oddziału Sztabu Generalnego. W 1929 roku rozpoczęły się intensywne działania w celu wyselekcjonowania najlepszych matematyków dla potrzeb kryptologii. Nie do przecenienia jest rola, jaką odegrał nasz rodak w całym tym procesie, który doprowadził w końcu do rozpracowania maszyny szyfrującej, która uchodziła za tak wysoce zaawansowany wynalazek, nie do pokonania. Coś, co wydawało się niemożliwym, stało się możliwe, między innymi dzięki wielkiemu wysiłkom naszego krajana, którego prochy dopiero w 2008 roku zostały przewiezione i pochowane na cmentarzu w rodzinnych Szamotułach. Tego samego dnia odsłonięto pomnik Maksymiliana Ciężkiego, który stoi przed parkiem jego imienia. 3 maja 2009 roku, w uznaniu wybitnych zasług dla nauki polskiej, za działalność na rzecz wolnej Polski, za osiągnięcia w podejmowanej działalności państwowej i publicznej, Maksymilian Ciężki został odznaczony pośmiertnie przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Wspominając wybitnych szamotulan nie sposób pominąć księdza kanonika Henryka Szklarka-Trzcielskiego. Był Oficerem Wojska Polskiego, w 1939 roku kapelanem Obornickiego Batalionu Obrony Narodowej, od 1944 roku podpułkownikiem, kapelanem Armii Krajowej. Powstaniec warszawski, duszpasterz powstańczy na Starówce, za zasługi odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari, w 2001 roku awansowany na stopień pułkownika. Urodzony w 1908 roku w Polesiu w powiecie nowotomyskim, związany był mocno z Szamotułami, gdzie uczęszczał do Szkoły Powszechnej, a później do Gimnazjum. Tutaj ukształtował się jego charakter i patriotyczny kręgosłup, których nie zdołali złamać ani hitlerowcy ani komunistyczne represje. Ten wybitny obywatel swoim życiorysem mógłby obdzielić przynajmniej kilka osób. Okres II wojny światowej to okres jego aktywnej działalności. Los zetknął go z takimi ludźmi, jak gen. Tadeusz Bór-Komorowski, czy gen. Stefan Grot-Rowecki, którzy byli ikonami powstania warszawskiego. Znamienne „Bóg, honor i ojczyzna” w jego wypadku było ściśle wypełnianym życiowym mottem. Poświęcił swoje życie Bogu, nie zapominając o honorze i ojczyźnie. W jego życiu znajdziemy i heroizm i poświęcenie. Miłość do Boga realizował kochając ludzi, dla których zawsze miał życzliwość i zrozumienie. Są ludzie, z którymi chce się rozmawiać, którzy roztaczają wokół siebie taką przyjazną aurę. Do takich właśnie ludzi zaliczał się ksiądz Henryk Szklarek-Trzcielski. Ksiądz Senior z wielkim szacunkiem i uznaniem mówił o swoich pedagogach, a w jednym z wywiadów powiedział tak: „gdy wziąć wysoki poziom moralno-religijny grona profesorskiego, to nie należy się dziwić, że z Gimnazjum Szamotulskiego jego wychowankowie wnieśli w życie społeczne, polityczne i gospodarcze, a także w struktury wojskowe wielkie walory ogólnoludzkie (..) i spełnili swoją misję w obronie i służbie praw i obowiązków wobec potrzeb drugiego człowieka”. Ksiądz Henryk Szklarek powierzone mu przez Boga i mądrych ludzi „talenty” potrafił pomnożyć i oddać bliźnim i napawa nas dumą, że był synem naszej szamotulskiej ziemi.

ODKRYCIE „PIERWSZYCH SZAMOTUŁ”

Archeolodzy odkryli pierwsze Szamotuły 2 km od obecnego miasta. Jest to bez wątpienia odkrycie na skalę europejską. Średniowieczne miasto, nazywane potocznie „Starymi Szamotułami”, leży między Szczuczynem a Mutowem. W roku 2006 archeolodzy skorzystali z najnowszej techniki – zdjęć lotniczych, oceny roślinności oraz geofizyki. Poszukiwali wsi i kościoła, a natrafili na miasto – wcześniejsze Szamotuły. Wiadomym było, że w tych okolicach znajdowała się niegdyś osada, która w roku 1257 otrzymała prawa targowe. Ku zdumieniu archeologów na zdjęciach lotniczych ukazał się rynek średniowieczny. Na planie czworoboku o długości 75 metrów, z każdej strony widać było zarys chałup, postawionych szczytem do środka rynku. W każdej z czterech pierzei naliczono siedem parcel, a każda z nich miała wielkość 10 na 22 metrów. Fascynujące jest, że taki sam schemat pojawia się w zabudowie obecnego miasta, np. w projektach z 1928 roku w Szamotułach. Badania archeologów wykazały, iż w odkrytym mieście znajduje się dużo popiołu. Miasto prawdopodobnie spłonęło (w tym czasie szalała wojna domowa Nałęczów z Grzymalitami). Nowe miasto położono na terenie otoczonym bagnami, by móc się lepiej bronić. Tak, czy inaczej, wyniki przeprowadzonych badań to ewenement na skalę europejską. To jedyne tego typu stanowisko archeologiczne w Europie.

1.3. Szamotuły dzisiaj

Szamotuły to miejscowość położona na Pojezierzu Wielkopolskim, w dorzeczu dolnego odcinka Warty, nad rzeką Samą po jej obu stronach, 35 km na północny zachód od Poznania, stolicy województwa wielkopolskiego. Miasto otaczają niewysokie pagórki, tworzące charakterystyczny krajobraz polodowcowy.

Dzięki dogodnemu położeniu na mapie Wielkopolski, Miasto i Gmina mogą rozwijać się pod kątem gospodarczym oraz turystycznym.

Szamotuły liczą 19.037 mieszkańców (stan na dzień – 31.12.2011 r., dane GUS), a wraz z mieszkańcami wsi cała Gmina liczy 29.404 osób (stan na dzień 31.12.2011 r., dane z Urzędu Miasta i Gminy w Szamotułach).

Miasto zajmuje powierzchnię 11,08 km², cała Gmina – 174,58 km². Jest głównym ośrodkiem gospodarczym, administracyjnym, kulturalnym i oświatowym regionu. Zlokalizowana jest w nim m.in. siedziba Starostwa Powiatowego i władze miejsko-gminne.

Lokalna gospodarka ma charakter zdecydowanie rolno-przemysłowy, ponieważ najważniejszym bogactwem naturalnym są urodzajne gleby. Przez wiele lat głównymi reprezentantami lokalnego przemysłu były: olejarnia (przemysł spożywczy), młyny (przetwórstwo rolne), meblarnia (przemysł drzewny). Niestety, firmy te w większości nie potrafiły dostosować się do zmian, spowodowanych pojawieniem się gospodarki rynkowej, i upadły. Duże znaczenie w gospodarce Gminy mają także średnie i małe firmy branży usługowo-handlowej.

Rozbudowana infrastruktura techniczna (nowoczesne składowisko odpadów stałych, mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i telefoniczna, postępująca gazyfikacja), a także bogata oferta obiektów i terenów przeznaczonych pod aktywizację gospodarczą (budownictwo przemysłowe i usługi), czynią z Miasta i Gminy Szamotuły dogodne miejsce do lokalizacji różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych.

Szamotuły posiadają cenne zabytki, bogatą bazę sportowo-rekreacyjną oraz wiele terenów zielonych. Położenie geograficzne oraz przynależność do aglomeracji poznańskiej owocuje stałą poprawą infrastruktury komunikacyjnej i drogowej. Dojazd do autostrady A2 w znacznym stopniu ułatwia zachodnia obwodnica Poznania, będąca częścią trasy ekspresowej nr 11 północ-południe, biegnąca w odległości ok. 18 km od Szamotuł.

FOTOGRAFIA 1. DOJAZD DO SZAMOTUŁ OD STRONY POZNANIA

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Władze lokalne Szamotuł prowadzą silnie rozwiniętą i mocno zakorzenioną współpracę międzynarodową z miastami partnerskimi, obejmującą takie dziedziny, jak: kultura, sport i turystyka, szkolnictwo, a także rolnictwo i przemysł przetwórczy. Zakres i długoletniość współpracy, zwłaszcza z miastami: Gross-Gerau (Niemcy), Tielt (Belgia), Bruneck (Włochy) oraz Brignoles (Francja), a także Kinna (Szwecja), zapewniły Szamotułom udział w organizowanych rokrocznie „Dniach Europy”, Targach Winnych w Brignoles oraz przyznanie przez Komisję Europejską w Brukseli nagrody „Złotych Gwiazd Partnerskich”.

Rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna (hala sportowa, korty tenisowe, pływalnia), sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych (m.in. obszar Puszczy Nadnoteckiej), zbiorniki wodne, zapewniają korzystne warunki dla uprawiania turystyki i sportu.

Wszystkie te walory sprawiają, że zarówno Miasto, jak i Gmina są atrakcyjnym miejscem dla inwestorów, handlowców i turystów, zarówno tych z kraju, jak i z zagranicy. Ponadto to wspaniałe miejsce, aby w nim zamieszkać, gdyż obok atrakcyjnej lokalizacji i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej, oferuje bogactwo doznań kulturalnych i tworzy niespotykany klimat wewnętrzny.

Okazałą starówkę szamotulską otaczają piękne kamienice z przełomu XIX i XX wieku. Wąskie uliczki, okalające Rynek, zachowały po dziś dzień dawny układ urbanistyczny. Podczas spaceru odwiedzić można niesamowite miejsca, takie jak gotycka kolegiata, czy baszta Halszki.

Gmina Szamotuły obejmuje następujących 25 wsi sołeckich, w tym miejscowości:

TABELA 1. MIEJSCOWOŚCI I SOŁECTWA, WCHODZĄCE W SKŁAD GMINY

LP.	NAZWA WSI SOŁECKIEJ	MIEJSCOWOŚCI WCHODZĄCE W SKŁAD SOŁECTWA
1.	BABOROWO	
2.	BABORÓWKO	
3.	BRODZISZEWO	
4.	EMILIANOWO	
5.	GAŁOWO	
6.	GĄSAWY	Nowy Folwark
7.	JASTROWO	Ostrolesie
8.	KĄSINOWO	
9.	KĘPA	
10.	KOŹLE	
11.	KRZESZKOWICE	
12.	LIPNICA	Czyściec
13.	LULINEK	
14.	MUTOWO	Ludwikowo
15.	MYSZKOWO	
16.	OTOROWO	Mielno, Poświętne
17.	PAMIĄTKOWO	Rudnik, Przecławek
18.	PIASKOWO	
19.	PIOTRKÓWKO	
20.	PRZECŁAW	Huby, Przecławek
21.	PRZYBOROWO	
22.	PRZYBORÓWKO	
23.	ŚMIŁOWO	
24.	SZCZUCZYN	Grabowiec, Twardowo
25.	WITOLDZIN	Żalewo

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Powierzchnia ewidencyjna Gminy wynosi 17.458 ha. Zgodnie ze stanem na 01.01.2012 r. ponad 76,3% wszystkich terenów Gminy stanowią użytki rolne, z których aż 88% to grunty orne, natomiast 14,9% obszaru Gminy to grunty leśne i zadrzewienia.

TABELA 2. RODZAJE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY SZAMOTUŁY (MIASTO I TERENY WIEJSKIE)²

RODZAJE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY	POWIERZCHNIA (W HA)
Użytki rolne:	13.312
Grunty orne	11.678
Sady	169
Łąki trwałe	901
pastwiska trwałe	150
Inne (grunty rolne zabudowane, pod stawami, pod rowami)	414
Użytki leśne oraz grunty zadrzewione:	2.598
Lasy i grunty leśne	2.536
Grunty zadrzewione i zakrzewione	62
Grunty zurbanizowane i zabudowane:	1.214
Tereny mieszkaniowe	288
tereny przemysłowe	113
Inne tereny zabudowane	77
Zurbanizowane tereny niezabudowane	71
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	60
Tereny komunikacyjne:	-
drogi	538
koleje	65
inne	2
Nieużytki	165
Tereny inne	3
Wody:	166
Stojące	5
Płynące	161
Rowy	0
RAZEM:	17.458

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

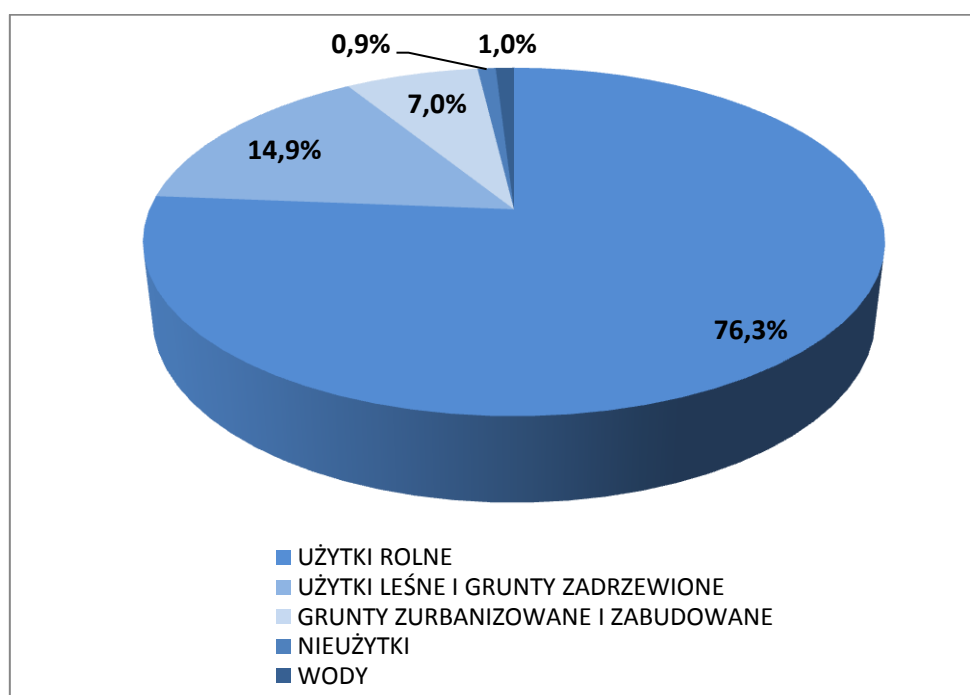
² Dane z dnia 01.01.2012 roku pozyskane z UMiG w Szamotułach nieznacznie różnią się od szczegółowych danych, zaprezentowanych w podrozdziale 5.3, gdzie prezentowane są dane GUS, pochodzące z Powszechnego Spisu Rolnego, przeprowadzonego w 2010 roku.

TABELA 3. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW NA TERENIE GMINY SZAMOTUŁY (MIASTO I TERENY WIEJSKIE)

STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW NA TERENIE GMINY	POWIERZCHNIA W HA
Grunty Skarbu Państwa	6.131
Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego	2.441
Grunty w stałym zarządzie jednostek organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	80
Pozostałe grunty Skarbu Państwa	3.610
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	704
Grunty gmin i związków międzygminnych	811
Grunty tworzące zasoby gruntów komunalnych	633
Grunty komunalne w zarządzie lub posiadaniu jednostek organizacyjnych gmin i związków międzygminnych	22
Pozostałe grunty gmin i związków międzygminnych	156
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	103
Grunty osób fizycznych	8.111
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	7.055
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	1.056
Grunty spółdzielni	471
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	302
Grunty pozostałych osób prawnych	825
RAZEM (obszar Gminy w ha):	17.458

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

WYKRES 1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE – DANE URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

FOTOGRAFIA 2. BUDYNEKU RZĘDU MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

FOTOGRAFIA 3. SZAMOTUŁY Z LOTU PTAKA

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Położenie sprzyja rozwojowi gospodarczemu Miasta i Gminy, a także ruchowi turystycznemu. Przecinają się tutaj ważne szlaki komunikacyjne, łączące sąsiednie ośrodki: Poznań, Czarnków, Oborniki, Pniewy i Wronki. Wiodą tędy również: linia kolejowa Poznań-Szczecin oraz drogi międzynarodowe, które poprzez trasę A2 i Frankfurt n. Odrą, biegną do Berlina.

TABELA 4. DROGI NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

DROGI	DŁUGOŚĆ W KM	
	utwardzone	nieutwardzone
Krajowe	0,00	0,00
Wojewódzkie	42,8	0,00
Powiatowe	55,5	5,0
Gminne	107,00	150,4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

TABELA 5. ODLEGŁOŚĆ SZAMOTUŁ OD WIĘKSZYCH MIAST POLSKI

MIASTO	ODLEGŁOŚĆ OD M. SZAMOTUŁY
Poznań	35 km
Wrocław	207 km
Szczecin	230 km
Warszawa	362 km
Gdańsk	293 km
Olsztyn	333 km
Kraków	483 km
Rzeszów	605 km

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

1.4. Władze Miasta i Gminy oraz organizacja Urzędu Miasta i Gminy w Szamotułach

Gmina Szamotuły jest podstawową jednostką lokalnego samorządu terytorialnego, powołaną do organizacji życia publicznego na swoim terytorium. Podstawowym zadaniem Gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej oraz tworzenie warunków jej racjonalnego i harmonijnego rozwoju.

Organem stanowiącym i kontrolnym Gminy Szamotuły jest Rada Miasta i Gminy Szamotuły. Organem wykonawczym jest Burmistrz Miasta i Gminy. Burmistrz kieruje bieżącymi sprawami Gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz. Wykonuje on swoje zadania przy pomocy Urzędu Miasta i Gminy Szamotuły. Jest on zwierzchnikiem wszystkich pracowników Urzędu oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Urząd jest gminną jednostką organizacyjną, nie posiadającą osobowości prawnej. Misją Urzędu jest zapewnienie należytego, sprawnego, fachowego i zgodnego z prawem realizowania zadań własnych, zleconych i powierzonych Gminie oraz tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego Gminy.

Urząd Miasta i Gminy Szamotuły zwany dalej Urzędem, jako aparat pomocniczy Burmistrza Miasta i Gminy Szamotuły realizuje zadania własne gminy i zlecone z zakresu administracji rządowej określone w ustawach, Statucie Miasta i Gminy Szamotuły, w umowach z innymi podmiotami oraz w uchwałach Rady Miasta i Gminy Szamotuły i Zarządzeniach Burmistrza.

Urząd realizuje zadania:

- a. własne, wynikające z ustaw, statutu Miasta i Gminy i uchwał Rady;
- b. zlecone z zakresu administracji rządowej na mocy ustaw;
- c. przejęte w drodze porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- d. powierzone na podstawie porozumień zawartych z jednostkami samorządu terytorialnego.

Urząd obsługuje klientów zewnętrznych i wewnętrznych, kierując się przepisami prawa.

Podstawowymi komórkami organizacyjnymi Urzędu są:

1. wydział;
2. zespół;
3. samodzielne stanowisko.

W Urzędzie funkcjonuje Urząd Stanu Cywilnego. W celu realizacji określonych zadań Burmistrz może powołać zespoły i komisje zadaniowe. Burmistrz może też utworzyć inne komórki organizacyjne.

W skład Urzędu wchodzi następujące wydziały, jednostki równorzędne wydziałom i samodzielne stanowiska:

1. Wydział Spraw Obywatelskich;
2. Wydział Administracyjno-Gospodarczy;
3. Wydział Finansowo-Budżetowy;
4. Wydział Podatków i Opłat;
5. Wydział Ekologii i Ochrony Środowiska;
6. Wydział Nieruchomości i Gospodarki Przestrzennej,
7. Wydział Inwestycji i Gospodarki Komunalnej;
8. Urząd Stanu Cywilnego;
9. Samodzielne stanowisko ds. bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego ;
10. Wydział Promocji Miasta, Informatyki i Współpracy Zagranicznej;
11. Wydział Kultury, Sportu i Funduszy Pomocowych;
12. Zespół ds. Kadr i Spraw Pracowniczych;
13. Biuro Rady;
14. Samodzielne stanowisko ds. obsługi prawnej – radca prawny.

WŁADZE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

Funkcje wykonawcze w Gminie realizuje Burmistrz. Do jego zadań należy:

- przygotowywanie wszelkich spraw, w których stanowi Rada, w tym zwłaszcza przygotowanie projektu budżetu;
- określenie sposobu wykonywania uchwał rady, chyba, że Rada postanowi inaczej;
- ustalanie planu wykonania budżetu, informowanie mieszkańców Gminy o założeniach projektu budżetu, kierunkach polityki społeczno-gospodarczej i wykorzystania środków budżetowych;
- podejmowanie uchwał w sprawach zwykłego zarządu majątkiem, a zwłaszcza:
  - zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez Radę,
  - emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez Radę,
  - dokonywania wydatków budżetowych,
  - zgłaszania propozycji zmian w budżecie Gminy,
  - dysponowania rezerwami budżetu Gminy,
  - blokowania środków budżetowych, w przypadkach określonych ustawą,
- zaciąganie zobowiązań do wysokości ustalonej przez Radę;
- podejmowanie uchwał o wydatkach koniecznych nie uwzględnionych w budżecie;
- decydowanie o wszczęciu i rezygnacji ze sporu sądowego;
- rozpatrywanie ofert przy przetargach publicznych ogłaszanych przez Gminę;
- zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych;
- udzielanie kierownikom jednostek organizacyjnych pozostających w strukturze gminy pełnomocnictwa do zarządzania mieniem tych jednostek oraz udzielanie zgody kierownikom tych jednostek na czynności przekraczające zakres pełnomocnictwa;
- określenie zakresu spraw Gminy, które w jego imieniu prowadzić będzie Sekretarz;
- wykonywanie zadań zleconych określonych odrębnymi przepisami.

W kadencji 2010-2014 władze Miasta i Gminy Szamotuły to:

- **Burmistrz Miasta i Gminy Szamotuły**
Włodzimierz Kaczmarek
- **I Zastępca Burmistrza**
Wojciech Rabski
- **II Zastępca Burmistrza**
Janusz Stanke
- **Sekretarz**
Stefan Maćkowiak
- **Skarbnik**
Alicja Kałużyńska

**RADA MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH- KADENCJA SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY 2010-2014**

Rada Miasta i Gminy jest organem stanowiącym dla Miasta i Gminy Szamotuły. Dla gmin do 50 tys. mieszkańców rada liczy 21 radnych. Rolę tę pełnią w obecnej kadencji (2010-2014):

Przewodniczący Rady:

Tomasz Stasiak

Wiceprzewodniczący:

Jerzy Najderek

Radni:

Grażyna Wiktoria AUGUSTYNIAK

Włodzimierz BRZEZIŃSKI

Maciej Leon CHAŁUPKA

Józef CZAJA

Przemysław Maciej FAFEREK

Michał Piotr KARWACKI

Sławomir KOZAK

Wiesław Tadeusz KRAMM

Janusz Stanisław KRUPSKI

Marcin LEWANDOWSKI

Grzegorz ŁECH

Bogdan Marian MAĆKOWIAK

Danuta Elżbieta MILANOWSKA

Jerzy NAJDEREK

Piotr Wojciech OLSZEWSKI

Zbigniew Ignacy PILCH

Marian Waław PŁACHECKI

Tadeusz SŁOMIŃSKI

Lech Andrzej SOWIŃSKI

Tomasz Michał STASIAK

Andrzej STASZEWSKI

CERTYFIKATY I POLITYKA JAKOŚCI**Gmina Fair Play 2004**

We wrześniu 2004 roku Miasto i Gmina Szamotuły uzyskały prestiżową nagrodę „Gmina Fair Play” - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji.

Konkurs Gospodarczo-Samorządowy HIT Wielkopolski 2005

W miesiącu styczniu władze Szamotuł przystąpiły do Konkursu Gospodarczo-Samorządowego HIT Wielkopolski 2005, którego celem była promocja najlepszych dokonań firm, samorządów lokalnych oraz przedsięwzięć organizacyjnych.

Zgłoszono dwa projekty:

- Życie sportowe Szamotuł;
- Budowa chodników w ramach „odpracowania” zobowiązań oraz praca osób bezrobotnych i więźniów z „Funduszu Pracy”.

Oceny zgłoszeń dokonała Kapituła, która mogła przyznać, w zależności od kategorii zgłoszenia: certyfikat jakości, nominację do tytułu HIT 2005 oraz tytuł HIT 2005 – Statuetka. Zdobywca nagrody był zobowiązany do wykorzystania w praktyce gospodarczej oraz działalności publicznej logo konkursu.

W dniu 19 lutego podczas uroczystej gali w Auli UAM w Poznaniu, przyznano nagrodę dla Gminy Szamotuły – Tytuł HIT 2005 – Statuetka za zgłoszone projekty.

Urząd Miasta i Gminy w Szamotułach został laureatem Konkursu „Przejrzysta Polska”. Przyznanie certyfikatu to ukoronowanie pracy urzędników, mającej na celu poprawę życia publicznego, pobudzenia większej aktywności obywatelskiej oraz usprawnienie procedur, poprawę sprawności działania, jakości usług i wiarygodności Urzędu. W ramach Konkursu opracowano i wdrożono sześć podstawowych zasad: przejrzystości, braku tolerancji dla korupcji, partycypacji społecznej, przewidywalności, fachowości i rozliczalności. W UMiG Szamotuły opracowano również dodatkowe, fakultatywne zasady, usprawniające funkcjonowanie Urzędu. Prace przygotowawcze i proces wdrożenia tych zasad zostały ocenione przez organizatorów bardzo wysoko. Prawo do posługiwania się prestiżowym certyfikatem „Przejrzysta Polska” stawia Urząd Miasta i

Gminy Szamotuły w gronie najlepiej funkcjonujących jednostek samorządowych w kraju.

Projekt

Europejska Jakość w Administracji Samorządowej

wdrożenie:

„Wspólne Metody Oceny CAF” (common assessment framework)

1 lipca 2011

„Grunt na Medal” 2012

II miejsce w Wielkopolsce w konkursie „Grunt na Medal” 2012. Do konkursu zgłoszono opisywany w strategii teren inwestycyjny MUTOWO. Otrzymano logo promocyjne: Wyróżniony w finale Konkursu „Grunt na Medal” 2012.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Lokalizację Miasta i Gminy Szamotuły na mapie województwa i kraju należy oceniać bardzo wysoko. Wpływają na to różne czynniki, przede wszystkim bliskość Poznania, lokalizacja w pobliżu zachodniej granicy (odległość z Szamotuł do Berlina wynosi zaledwie 200 km), położenie na obszarze najbardziej chłonnego rynku konsumpcyjnego i inwestycyjnego w województwie wielkopolskim.
- Szamotuły to gmina rozwojowa, wspaniałe miejsce pod lokalizację różnego rodzaju inwestycji. Wpływają na to: dobra infrastruktura techniczna i tereny przygotowane pod inwestycje (niektóre certyfikowane i nagradzane, np. tereny w m. Mutowo), relatywnie niskie ceny gruntów i kosztów eksploatacji, możliwość szybkiego uzbrojenia terenów, przyjazna polityka lokalnych władz otwarta na wszelkie nowe inwestycje, wysoki poziom aktywności gospodarczej mieszkańców, bogate zaplecze surowcowe oraz czystość środowiska naturalnego.
- Dziś Szamotuły to gmina, zajmująca powierzchnię 17.458 ha. Ponad 76,3% wszystkich jej terenów stanowią użytki rolne, z których aż 88% to grunty orne, natomiast 14,9% obszaru Gminy to grunty leśne i zadrzewienia. Gmina liczy 29.404 mieszkańców.
- Gmina Szamotuły to także miejsce o bogatej, ciekawej historii (odkrycie pierwszych Szamotuł, będące ewenementem na skalę europejską) z licznymi zabytkami. To miejsce, z którego wywodzą się znane i ważne dla historii kraju postaci, a także teren dysponujący czystym środowiskiem naturalnym i wieloma jego atrakcjami.
- We wrześniu 2004 roku Miasto i Gmina Szamotuły uzyskało prestiżową nagrodę „Gmina Fair Play” - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, w lutym 2006 roku nagrodę: Tytuł HIT 2005 - Statuetka za udział w Konkursie Gospodarczo-Samorządowym, promującym najlepsze dokonania firm, samorządów lokalnych oraz przedsięwzięć organizacyjnych. Miasto i Gmina Szamotuły jest również laureatem konkursu „Przejrzysta Polska”, którego celem było usprawnienie procedur, poprawa sprawności działania, jakości usług i wiarygodności Urzędu. Dla inwestorów zainteresowanych małymi miejscowościami jest to z pewnością kolejny atut, przemawiający za wyborem Szamotuł jako miejsca lokalizacji planowanej inwestycji.
- Bez wątpienia Miasto i Gmina Szamotuły posiadają walory, aby szeroko promować się i przyciągać nowych mieszkańców oraz inwestorów swoją niezwykle interesującą ofertą.

2. ŚRODOWISKO NATURALNE³

ATUTY:

- liczne pomniki przyrody oraz urokliwe parki
- rzeka Sama
- dobrej jakości gleby rolnicze
- Jezioro Pamiątkowskie
- Zalew Radzyny
- mnogość gatunków ryb, bogactwo gatunków ptaków

2.1. Położenie i ukształtowanie powierzchni

Miasto i Gmina Szamotuły zlokalizowane są na terenie powiatu szamotulskiego, w województwie wielkopolskim. Oprócz nich w skład powiatu wchodzi następujące miasta i gminy: Duszniki, Kaźmierz, Obrzycko, Ostroróg, Pniewy oraz Wronki. Powiat rozciąga się w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w dorzeczu dolnej Warty. Jego całkowity obszar wynosi 1.119,6 km² i jest on w większości położony na Równinie Szamotulskiej, stanowiącej część Wysoczyzny Poznańskiej. Powiat zamieszkuje ok. 86 tys. mieszkańców.

Powiat szamotulski sąsiaduje z 5 innymi powiatami, a mianowicie – od północy z powiatem czarnkowsko-trzcianeckim, na zachodzie – międzychodzkiem, na południu – nowotomyskim, na wschodzie z powiatem obornickim i centrum gospodarczym Wielkopolski – powiatem poznańskim.

Powiat szamotulski jest ważnym węzłem komunikacyjnym. Przez jego obszar przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym wojewódzkim i lokalnym. Krzyżują się tutaj dwie ważne arterie: szlak kolejowy Północ – Południe (Wybrzeże Bałtyku – Poznań, Warszawa Ślask) i drogowy Zachód – Wschód (Paryż – Berlin – Moskwa). Powiat odznacza się także gęstą siecią dróg lokalnych (do Poznania, Pniew, Wroniek, Czarnkowa i Obornik).

Gmina Szamotuły to najważniejsza z gmin powiatu, siedziba lokalnych władz szczebla powiatowego oraz gminnego, centrum gospodarcze, kulturalne, oświatowe, jak również sportowe. Graniczy z gminami Ostroróg, Pniewy (od zachodu) Obrzycko (od północy), Oborniki (od wschodu), Rokietnica i Kaźmierz (od południa). Powierzchnia Gminy wynosi 17.458 ha, z czego Miasto zajmuje 1.108 ha. Przez obszar Gminy południkowo przepływa rzeka Sama. W części południowo-wschodniej zlokalizowane jest Jezioro Pamiątkowskie, stanowiące fragment rynny Kiersko-Pamiątkowskiej.

Gmina Szamotuły obejmuje następujące wsie sołeckie: Baborowo, Baborówko, Brodziszewo, Emilianowo, Gałowo, Gąsawy, Jastrowo, Kąsinowo, Kępa, Koźle,

³ Przy opracowaniu rozdziału wykorzystano informacje, pochodzące m.in. z Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Szamotuły.

Krzeszkowice, Lipnica, Lulinek, Mutowo, Myszkowo, Otorowo, Pamiątkowo, Piaskowo, Piotrkówko, Przeclaw, Przyborowo, Przyborówko, Szczuczyn, Śmiłowo i Witoldzin.

Jeśli chodzi o ukształtowanie powierzchni, to obszar gminy Szamotuły znajduje się na obszarze Pojezierza Poznańskiego na Równinie Szamotulskiej (część południowa Gminy) oraz w obrębie Obniżenia Dolnej Warty (część północna Gminy). Na obszarze Równiny Szamotulskiej obserwuje się występowanie wysoczyzny morenowej płaskiej, której wysokości bezwzględne wahają się w przedziale 75-85 m. n.p.m. W części południowej Gminy wysoczyzna morenowa przechodzi w płaszczyznę sandrową, którą obserwuje się pomiędzy Brodziszewem a Zajączkowem. Jej wysokości bezwzględne mieszczą się w przedziale 90-95 m n.p.m. W południowo-zachodniej części Gminy występują pagórki czołowo-morenowe, wchodzące w skład ciągu strefy marginalnej Pniewy – Otorowo – Duszniki – Grzebienisko – Lusówko (wysokości bezwzględne: 95-105 m n.p.m.).

Najwyższy punkt Gminy znajduje się niedaleko Otorowa. Jego wysokość bezwzględna wynosi 105,4 m n.p.m. Najniższy punkt wysokościowy (57,6 m n.p.m.) występuje na północ od Szamotuł w dolinie rzeki Samy.

2.2. Warunki glebowe

W strukturze gruntów ornych dominują gleby stosunkowo dobrej jakości, zaliczane do klas bonitacyjnych IIIa i IIIb. Bardzo dużo jest gleb klasy IV. Warunki do rozwoju rolnictwa, ze względu na gleby dobrej jakości, są zadowalające. Wśród kompleksów przydatności rolniczej gruntów dominują kompleksy żytnie, pszenne i jęczmienne, co warunkuje rodzaj prowadzonej produkcji rolniczej w Gminie. Ma to swoje odzwierciedlenie w strukturze gruntów na terenie Gminy, z których grunty orne zajmują powierzchnię, wynoszącą 11.678 ha, przy czym uprawia się głównie zboża. W związku z występowaniem gleb dobrej jakości, największe powierzchnie zajmują uprawy jęczmienia, pszenicy oraz pszenżyta. Na mniejszą skalę uprawiane w Gminie są rośliny okopowe (ziemniaki) oraz rzepak.

2.3. Warunki wodne

Gmina Szamotuły leży w zlewni rzeki Samy, tylko zachodnie jej krańce należą do zlewni Ostrorogi. Sieć hydrograficzna Gminy jest słabo rozwinięta.

Główną rzeką odwadniającą jest Sama, która odprowadza wody w kierunku północnym. Większymi dopływami Samy w granicach Gminy są: Kanał Przybrodzki, Gałowski, Kluczewski, Otorowski, Lubosiński. Oprócz cieków podstawowych występują liczne rowy melioracyjne. Ogółem w granicach Gminy znajduje się ok. 137,94 km rowów.

Rzeka Sama, podobnie jak pozostałe rzeki w tym rejonie, charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania, z jednym maksimum i jednym minimum w ciągu roku. Kulminacje stanów i przepływów występują najczęściej w okresie od lutego do kwietnia. Po osiągnięciu maksimum wiosennego stany i przepływy wody zmniejszają się wyraźnie.

W części południowo-wschodniej Gminy położone jest Jezioro Pamiątkowskie. Zlewnia jeziora obejmuje tereny gmin Szamotuły i Rokietnica. Powierzchnia jeziora wynosi

76,1 ha, głębokość maksymalna 4,9 m, a średnia głębokość 2,2 m. Jezioro ma kształt silnie wydłużony. Stanowi ono źródło wody do nawadniania obszaru około 350 ha sadów, należących do Gospodarstwa Sadowniczego Pamiątkowo, Zakładu Ogrodniczego w Naramowicach.

ZBIORNIK RADZINY

Zbiornik wodny „Radziny” to zbiornik retencyjny na rzece Samie, zlokalizowany w gminie Kaźmierz i gminie Szamotuły, na północ od Kaźmierza. Zbudowany został w latach 1998-2000 z wykorzystaniem naturalnej doliny rzeki. Składa się z dwóch zapór i powstałych dzięki nim połączonych ze sobą zbiorników. Zapora czołowa ma dł. 385 m i piętrzy wodę na wys. 6,8 m. Zapora nr 2 ma dł. 239 m i piętrzy wodę na wys. 2,3 m. Pierwszy zbiornik ma pow. 80 ha i maksymalną głębokość 3,1 m, natomiast drugi zbiornik jest znacznie mniejszy i płytszy; ma pow. 29 ha i maksymalną głębokość 1,4 m. Całkowita objętość obu zbiorników wynosi 2,88 mln m³. Zadaniem zbiornika jest zretencjonowanie wód Samy dla pokrycia potrzeb wodnych lokalnego rolnictwa. Zbiornik wykorzystuje się także dla rekreacji i wypoczynku, z zachowaniem funkcji podstawowej. Wykonanie zbiornika przyczynia się do ustabilizowania poziomów wody w J. Lusowskim. Zbiornik Radziny jest od momentu powstania intensywnie zarybiany. Dominujące ryby to: jaź, karaś, karp, leszcz, okoń europejski, płoć, szczupak i ukleja.

FOTOGRAFIA 4. ZBIORNIK RADZINY

ŹRÓDŁO: ENCYKLOPEDIA INTERNETOWA WIKIPEDIA

2.4. Walory środowiskowe - lasy i obszary zadrzewione, fauna i flora

Lasy na terenie gminy Szamotuły zajmują ok. 15% jej powierzchni. Pod względem administracyjnym należą one do Nadleśnictwa Pniewy oraz Nadleśnictwa Oborniki. Lasy występują najczęściej na siedliskach boru świeżego, boru mieszanego świeżego oraz boru mieszanego. W obniżeniach terenowych występuje bór mieszany wilgotny, las wilgotny oraz olesy. Część lasów obrębu Pniewy należy do lasów ochronnych.

W lasach ochronnych tego obrębu wydziela się:

- lasy glebochronne;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
- lasy stanowiące drzewostany uszkodzone na skutek działalności przemysłu;
- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych.

Na terenie Gminy przeważają lasy korzystne dla wypoczynku i rekreacji. Penetracja obszarów leśnych wskazana jest tylko wzdłuż wyznaczonych szlaków turystycznych.

W lasach gminy Szamotuły zidentyfikowano dwie ostoje zwierzyny (obwód Kaźmierz, Ostrolesie – sołectwo Jastrowo). W miejscach tych regularnie przebywają oraz odbywają lęgi dwie pary bociana czarnego.

Dominującym gatunkiem w lasach tego rejonu jest sosna zwyczajna. To najważniejszy gatunek pod względem gospodarczym i lasotwórczym, zajmujący powierzchnię ok. 1.300 ha. Jej procentowy udział w ogólnej powierzchni lasów gminy wynosi 62,6%. Gatunek ten wielokrotnie tworzy jednopiętrowe, lite drzewostany.

Pozostałe gatunki lasotwórcze to:

- olsza czarna;
- dęby;
- brzoza brodawkowata;
- brzoza omszona.

Obszar Gminy położony jest w obrębie Wielkopolsko-Pomorskiej krainy przyrodniczo-leśnej. Środowisko przyrodnicze tego obszaru zostało w dużym stopniu przekształcone przez człowieka. Długotrwała działalność antropogeniczna oraz eksploatacja środowiska doprowadziły do wylesienia znacznych powierzchni Gminy. W wyniku tego wiele z gatunków rodzimych ograniczyło tu swój zakres występowania, a w ich miejsce pojawiły się nowe, wprowadzone przez człowieka. Zadrzewienia występują obecnie wzdłuż dróg, cieków i większych zbiorników wodnych. Cenniejsze obiekty i gatunki zachowały się natomiast w zabytkowych parkach, przy zabytkach oraz niektórych obiektach budowlanych.

Świat zwierzęcy jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. Można tu spotkać gatunki, żyjące na granicy środowisk leśnego i polnego: sarny, dziki, czy lisy. Spośród innych ssaków najczęściej spotykane to: wiewiórka, jeź zachodnioeuropejski, ryjówka aksamitna oraz kret. Na polach spotkać można bażanty i kuropatwy. Spośród chronionych kręgowców występują na obszarze Gminy gatunki gadów: jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec, a także liczne płazy.

Jednym z najciekawszych i najbardziej wartościowych obszarów Gminy, poza zbiornikami wód stojących i fragmentami kompleksów leśnych, jest dolina rzeki Samy. Ze względu na wysoki poziom wód gruntowych oraz utrudniony dostęp dla ludzi, czy zwierząt domowych, stała się ostoją wielu cennych gatunków roślin i zwierząt. W rejonie doliny lub w jej sąsiedztwie spotkać można między innymi: błotniaka stawowego, myszołowa zwyczajnego, kanię rudą, pustułę, bąka, żurawia, zimorodka, remiza, bażanta łownego, dzięcioła czarnego, czajkę, bobra europejskiego i wydrę.

FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY

Na terenie gminy Szamotuły ochronie prawnej podlegają pomniki przyrody oraz parki. Nie występują tu wielkoprzestrzenne formy przyrody, takie jak: parki narodowe i krajobrazowe, rezerваты, czy obszary chronionego krajobrazu.

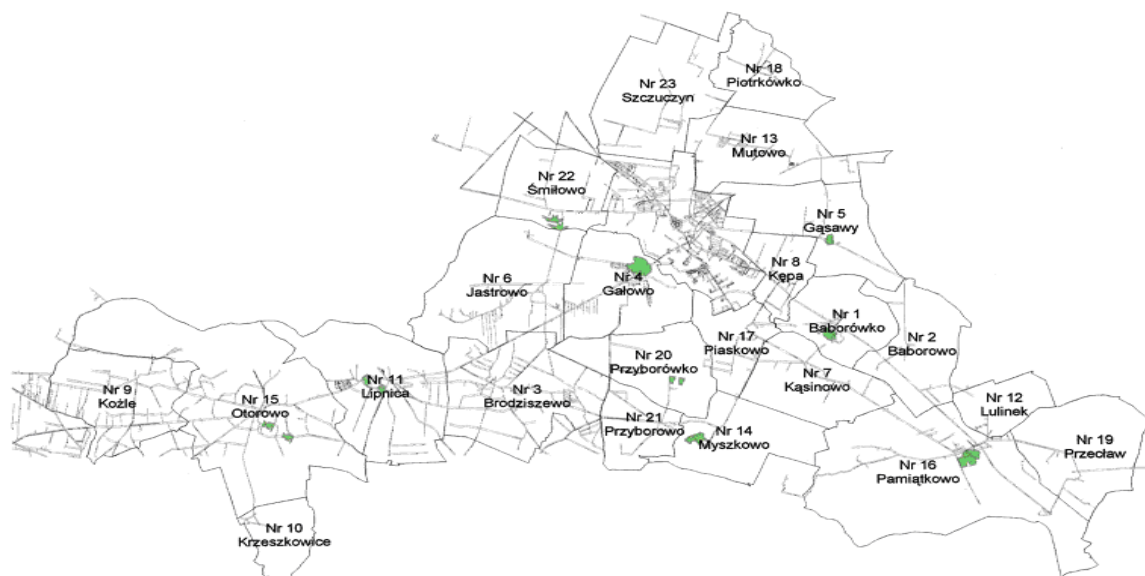
POMNIKI PRZYRODY

Za pomniki przyrody uznane na terenie Gminy zostały pojedyncze drzewa i dwie grupy drzew. Wśród drzew pomnikowych występują przedstawiciele następujących gatunków: dębów szypułkowego i bezszypułkowego, cisu pospolitego, lipy drobnolistnej, jesionu wyniosłego, buku zwyczajnego oraz sosny wejmutki. Stan zdrowotny większości obiektów można uznać za bardzo dobry lub dobry.

Na terenie Gminy występuje 11 parków, objętych ochroną prawną, zajmujących łącznie 76,33 ha. Są to obiekty o niewielkich powierzchniach, liczących od 2,12 do 16,37 ha. Większość z nich została utworzona w XIX w. Jedynie park w Lipnicy jest starszy – jego początki sięgają XVIII w. Należą one do parków dworskich, pałacowych, bądź przyklasztornych, obecnie wzbogacającą krajobraz terenów wiejskich.

Drzewostany parkowe składają się głównie z rodzimych gatunków, takich jak: dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, grab pospolity, klon zwyczajny i jawor. Wśród krzewów najczęściej spotykanymi są: bzy czarny i lilak, śnieguliczka, głogi, trzmielina. W parkach w Lipnicy, Otorowie, Pamiątkowie, Przyborówku, Szamotułach i Śmiłowie występują okazy drzew o wymiarach pomnikowych.

RYСУNEK 1. ROZMIESZCZENIE POMNIKÓW PRZYRODY, ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY

ŹRÓDŁO: PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKADLA MIASTA I GMINY SZAMOTUŁYNA LATA 2004-2007 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2008-2011

Obok parków objętych ochroną prawną, atrakcyjnymi spacerowo i wartościowymi przyrodniczo kompleksami są parki miejskie, zwłaszcza Park Jana III Sobieskiego.

2.5. Surowce mineralne

Gmina Szamotuły znajduje się na obszarze Synklinorium Gnieźnieńsko-Łódzkiego, w jego północno-wschodniej części (Niecka Gnieźnieńsko-Szamotulska). Niecka wypełniona jest osadami kredy górnej. Starsze utwory osadowe pochodzą z okresu jury i triasu, którego dolną część stanowi piętro czerwonego spągowca. Strop mezozoiku zalega na głębokości 120-160 m. Miąższość występujących na obszarze Gminy utworów mioceńskich wynosi 50-150 m. Są to przede wszystkim piaski drobnoziarniste kwarcowe, węgle brunatne oraz ropy.

2.6. Warunki klimatyczne

Obszar gminy Szamotuły leży w zasięgu oddziaływania oceanicznego klimatu Europy Zachodniej i kontynentalnego klimatu Europy Wschodniej. Charakteryzuje się on zmienną pogodą, która wiąże się z częstym przemieszczaniem się frontów atmosferycznych. Przeważa cyrkulacja zachodnia i południowo-zachodnia, co uwidacznia się w wartościach temperatury, siły wiatru i opadów na tym terenie.

Na Nizinie Wielkopolskiej średnia roczna temperatura powietrza waha się w granicach 7,5-8,4°C. Suma roczna opadów atmosferycznych mieści się w granicach ok. 508 mm.

Ze względu na specyficzne warunki klimatyczne, rolnictwo regionu szamotulskiego narażone jest na klęski nieurodzaju, spowodowane najczęściej przez suszę, przymrozki wiosenne, czy też brak okrywy śnieżnej w czasie zimy.

2.7. Stan środowiska naturalnego na obszarze Gminy Szamotuły

Troska o stan środowiska naturalnego w obliczu zagrożeń, jakie niesie z sobą rozwój cywilizacyjny, jest niezwykle istotnym tematem, podejmowanym na poziomie zarówno krajowym, jak i lokalnym. Coraz więcej ludzi posiada w dzisiejszych czasach samochody. W domostwach dominuje nowoczesna elektronika – komputery, laptopy, telefony komórkowe, kuchenki mikrofalowe, elektroniczne gadżety – to już nic niezwykłego. Postęp cywilizacyjny, jakiego doświadczamy, z jednej strony wpływa dodatnio na poziom życia i jego jakość, z drugiej strony niestety oddziałuje niekorzystnie na stan środowiska naturalnego, w jakim żyjemy.

Jednym z najważniejszych aspektów, jeśli chodzi o gminę Szamotuły, jest troska o stan lokalnej przyrody – lasów, zbiorników wodnych, cieków wodnych oraz o jakość powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie powietrza na danym obszarze często nie ma wiele wspólnego z występowaniem lub nie występowaniem emitorów zanieczyszczeń. Na tę kwestię trzeba patrzeć w szerszym aspekcie - powiatu, województwa, a nawet kraju, gdyż zanieczyszczenie powietrza rozprzestrzenia się na duże obszary. Dlatego też brak większych „trucicieli” powietrza na danym obszarze nie daje pewności, że poziom zanieczyszczeń jest niski.

Główne źródła emisji substancji do powietrza stanowią zakłady produkcyjne, kotłownie oraz ruch komunikacyjny, a więc sektor przemysłowy, komunalny i transportowy.

Na terenie gminy Szamotuły do najważniejszych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza należy zaliczyć zakłady przemysłowe. Prowadzą one działalność, wiążącą się z emisją zanieczyszczeń do powietrza na podstawie decyzji wydanych przez Starostę Szamotulskiego, które określają dopuszczalną ilość substancji zanieczyszczających powietrze.

Na jakość życia mieszkańców Gminy coraz bardziej znaczącego wpływu zaczyna nabierać emisja komunikacyjna, która stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego, oddziałując niekorzystnie na uprawy polowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma także zapylenie, powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Obowiązek uzyskania pozwoleń emisyjnych nie dotyczy zarządców dróg, mimo że emisja substancji generowana przez ruch transportowy ma istotny udział w wielkości globalnego zanieczyszczenia.

Duży wpływ na stan czystości powietrza ma także emisja niska, która pochodzi z lokalnych kotłowni, palenisk indywidualnych oraz środków transportu. Domostwa, przede wszystkim na terenach wiejskich, opalane są głównie węglem. Spalanie tego paliwa powoduje powstawanie dwutlenku siarki, a jego obecność w atmosferze skutkuje powstawaniem kwaśnych deszczy, prowadzących do zakwaszania gleb i wody. W warunkach miejsko-wiejskich największe znaczenie ma emisja SO₂, tlenków azotu oraz

pyłów z układów wykorzystujących kotły węglowe, w których niskiej jakości paliwo jest często mieszane z odpadami.

Za jeden z priorytetowych kierunków działań gminy Szamotuły w kolejnych latach uznać należy również gospodarkę odpadami komunalnymi oraz działania na rzecz ochrony klimatu, jak również oszczędnego gospodarowania energią i jej produkcji ze źródeł odnawialnych.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Na terenie gminy Szamotuły brakuje form ochrony przyrody, takich jak parki krajobrazowe, czy też rezerваты. Są tu natomiast zlokalizowane liczne pomniki przyrody oraz urokliwe parki, w tym parki miejskie. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje park Jana III Sobieskiego, wspaniałe miejsce do rodzinnych spacerów i odpoczynku na łonie natury.
- Jeśli chodzi o zbiorniki i ciekі wodne, to przez obszar Gminy przebiega rzeka Sama, bogata w ryby różnych gatunków. W południowo-wschodniej części Gminy zlokalizowane jest Jezioro Pamiątkowskie. Na uwagę zasługuje Zbiornik Radzyny, którego główne zadanie to retencjonowanie wód Samy na potrzeby lokalnego rolnictwa. Zbiornik z powodzeniem może zostać wykorzystany na rzecz rozwoju turystyki (chodzi tu zwłaszcza o rozwój gospodarstw agroturystycznych).
- Na bazie korzystnej lokalizacji – bliskość Poznania oraz posiadanych zasobów środowiskowych (czyste lasy, zbiorniki wodne, liczne parki), można budować turystyczną i rekreacyjną ofertę Miasta i Gminy.
- Dużym problemem pozostaje zanieczyszczenie powietrza, spowodowane przede wszystkim ruchem komunikacyjnym, zakładami przemysłowymi, zlokalizowanymi głównie w mieście powiatowym – Szamotułach oraz niską emisją (kotłownie domowe). Należy podejmować działania edukacyjne z zakresu podnoszenia świadomości mieszkańców – chodzi o troskę o środowisko naturalne, które ich otacza.

3. DEMOGRAFIA, BEZROBOCIE, AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

ATUTY:

- systematyczny wzrost liczby ludności Gminy
- stosunkowo młoda społeczność
- prężnie działające organizacje sektora pozarządowego

3.1. Liczba i struktura ludności

Na terenie Miasta i Gminy Szamotuły zamieszkuje 29.404 osób (stan na 31 grudnia 2011 wg ewidencji Urzędu Miasta i Gminy oraz GUS; podstawowe dane, dotyczące ludności Miasta i Gminy zostały przedstawione w tabelach i wykresach na kolejnych stronach).

Wzrost liczby mieszkańców Gminy następuje głównie dzięki migracjom. Ponadto podkreślić należy fakt, iż wiek rozrodzcy osiągnęły kobiety z tzw. wyżu demograficznego, czyli roczników lat 80-tych. Tym samym obserwowany jest od kilku lat dodatni przyrost naturalny.

Udział grupy ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej) w gminie Szamotuły wynosi 18,8% (średnia krajowa to 16,2 %). Zwiększa się również udział ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat kobiety/-65 lat mężczyźni) - blisko 59% ogółu mieszkańców. Roczники 18 i 19-latków, zasilające grupę ludności w wieku zdolności do pracy, nie są liczniejsze niż opuszczające ją roczniki osób, osiągających wiek emerytalny. Jest to sytuacja przeciwna niż średnia krajowa, oznacza to że społeczeństwo Szamotuł starzeje się silniej. Jednakże szczególnie wysoki przyrost dotyczy osób w wieku produkcyjnym mobilnym, tj. w kategoriach 17-24 roku życia.

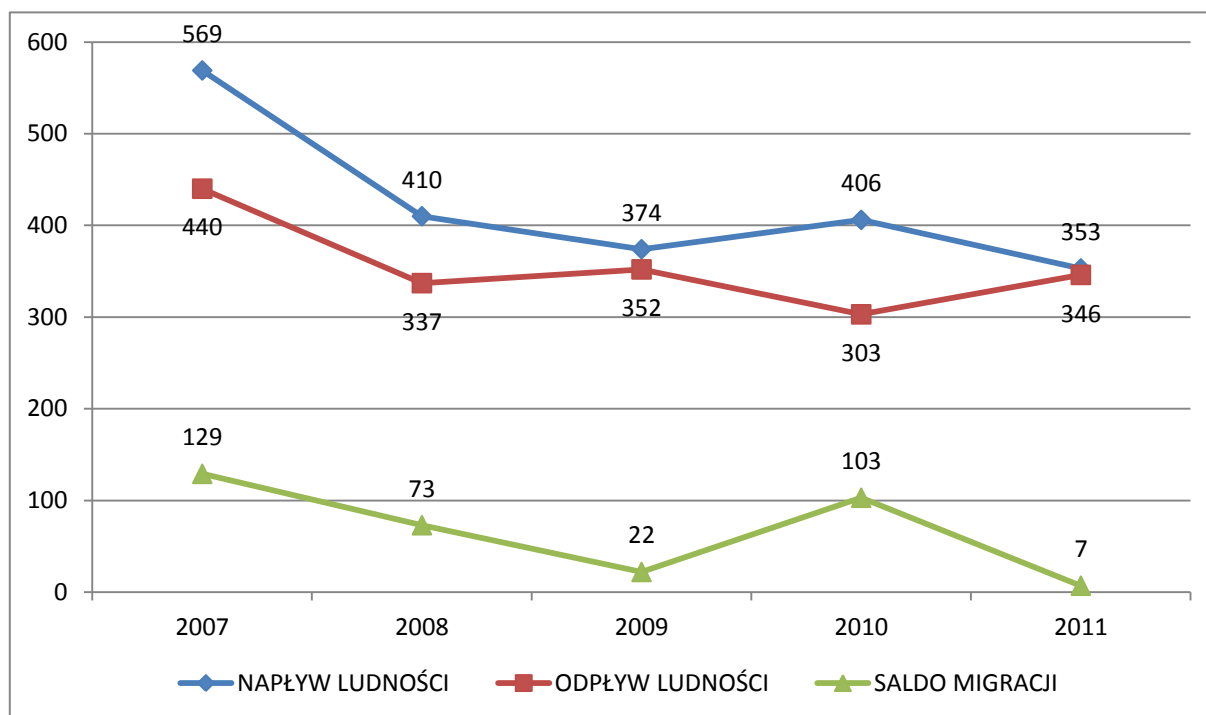
Przy analizie grup wiekowych należy zauważyć, że najwięcej osób mieści się w kategorii 10-29 i 40-49 - najliczniejszych grupach spośród wszystkich innych wyodrębnianych w analizach GUS. Przy czym osób w kategorii 40-49 lat przybywa z każdym rokiem, natomiast tych w przedziale wiekowym 20-29 maleje. Oznacza to, iż grupa osób powyżej 40 roku życia będzie stopniowo w przyszłości przechodzić w wiek emerytalny, przyczyniając się do zmian na rynku pracy w Szamotułach. Może to mieć korzystny wpływ na liczbę bezrobotnych.

Pozytywnym aspektem jest bez wątpienia utrzymywanie się od kilku lat stałej liczby dzieci w wieku 0-9 lat. W 2011 roku odnotowano nawet niewielki wzrost w stosunku do roku 2010 w tej właśnie kategorii wiekowej. Związane jest to m.in. z tzw. późnym macierzyństwem, podejmowanym przez osoby z roczników wyżu demograficznego, czyli lat 80-tych.

Systematycznie wzrasta liczba osób w kategorii powyżej 60 roku życia oraz po 80 roku życia (w tej kategorii wiekowej przybyło 110 osób w analizowanym okresie). Świadczy to o starzeniu się społeczeństwa Gminy, będzie miało również wpływ w najbliższych latach na zwiększenie obciążenia placówek służby zdrowia w zakresie usług zdrowotnych dla grupy w wieku emerytalnym.

WYKRES 2. MIGRACJE W GMINIE SZAMOTUŁY W LATACH 2007-2011

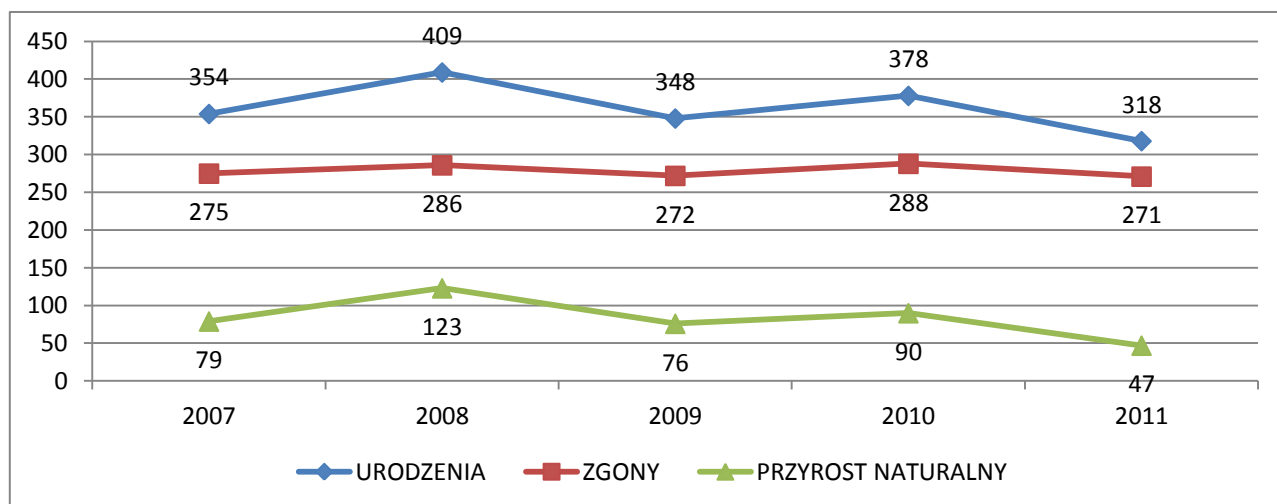
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA I GMINY WSZAMOTUŁACH

TABELA 6. RUCH NATURALNY SALDO MIGRACJI

Migracje	2007	2008	2009	2010	2011
Napływ	569	410	374	406	353
Odpływ	440	337	352	303	346
Saldo migracji	129	73	22	103	7

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

WYKRES 3. PRZYROST NATURALNY MIESZKAŃCÓW W GMINIE SZAMOTUŁY 2007-2011

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

TABELA 7. RUCH NATURALNY URODZENIA I ZGONY - DANE DLA GMINY SZAMOTUŁY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
Urodzenia	354	409	348	378	318
Zgony	275	286	272	288	271

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

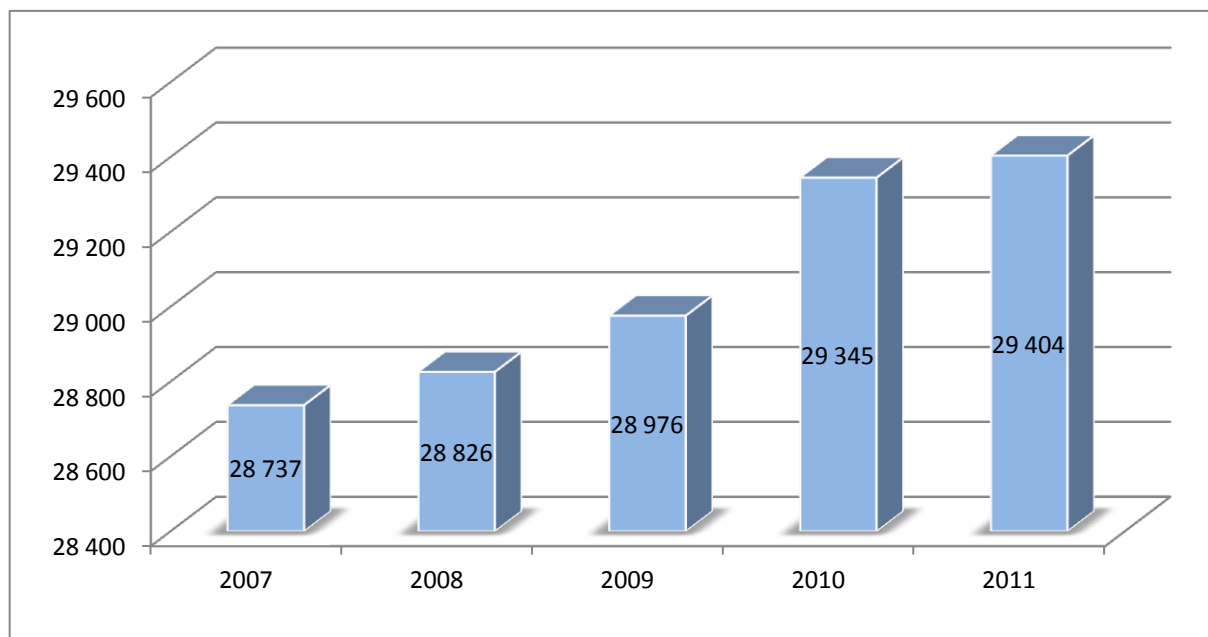
Strukturę ludności według wieku i płci przedstawiają tabele poniżej.

TABELA 8. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY WG PŁCI I WIEKU

LICZBA LUDNOŚCI	2007			2008			2009			2010			2011		
KATEGORIE	OGÓŁEM	Kobiety	Mężczyźni	OGÓŁEM	K	M	OGÓŁEM	K	M	OGÓŁEM	K	M	OGÓŁEM	K	M
	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba
MIESZKAŃCY RAZEM	28737	14886	13851	28826	14942	13884	28976	15019	13957	29345	15141	14204	29404	15166	14238
DZIECI 0 - 9 LAT	3029	1437	1592	3150	1487	1663	3215	1543	1672	3198	1525	1673	3214	1543	1671
LUDNOŚĆ 10 - 19 LAT	3781	1868	1913	3609	1798	1811	3520	1733	1787	3405	1657	1748	3316	1613	1703
LUDNOŚĆ 20 - 29	4951	2441	2510	4882	2402	2480	4779	2352	2427	4755	2326	2429	4637	2264	2373
LUDNOŚĆ 30 - 39	4157	2091	2066	4250	2135	2115	4433	2232	2201	4661	2344	2317	4780	2403	2377
LUDNOŚĆ 40 - 49	3824	1951	1873	3744	1910	1834	3625	1834	1791	3610	1821	1789	3573	1789	1784
LUDNOŚĆ 50 - 59	4268	2242	2026	4318	2269	2049	4322	2273	2049	4371	2277	2094	4346	2256	2090
LUDNOŚĆ 60 - 69	2219	1225	994	2363	1304	1059	2560	1408	1152	2761	1506	1255	2960	1619	1341
LUDNOŚĆ 70 - 79	1708	1059	649	1698	1051	647	1681	1038	643	1693	1044	649	1668	1031	637
LUDNOŚĆ 80 +	800	572	228	812	586	226	841	606	235	891	641	250	910	648	262

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

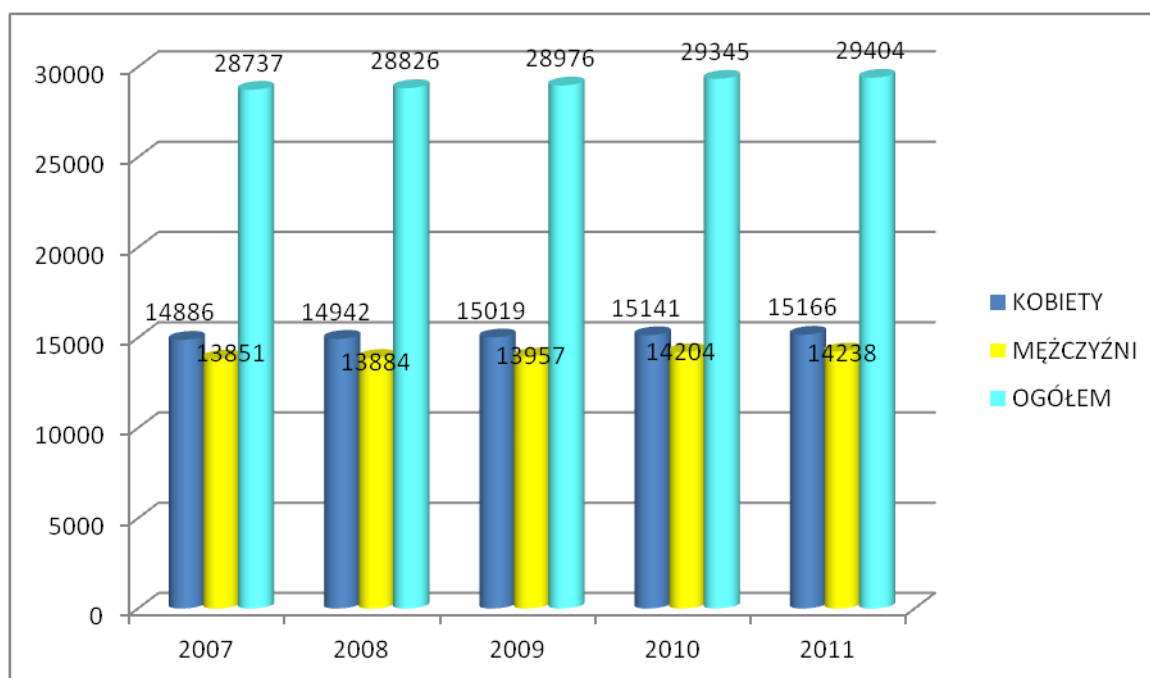
WYKRES 4. ZMIANY W LICZBIE LUDNOŚCI GMINY SZAMOTUŁY W LATACH 2007-2011

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Liczba ludności Gminy systematycznie wzrasta. W przeciągu ostatnich 5 lat przybyło 667 osób. W analizowanym okresie największy przyrost miał miejsce w roku 2010. W porównaniu z rokiem 2009 liczba ludności wzrosła wówczas aż o 369 osób.

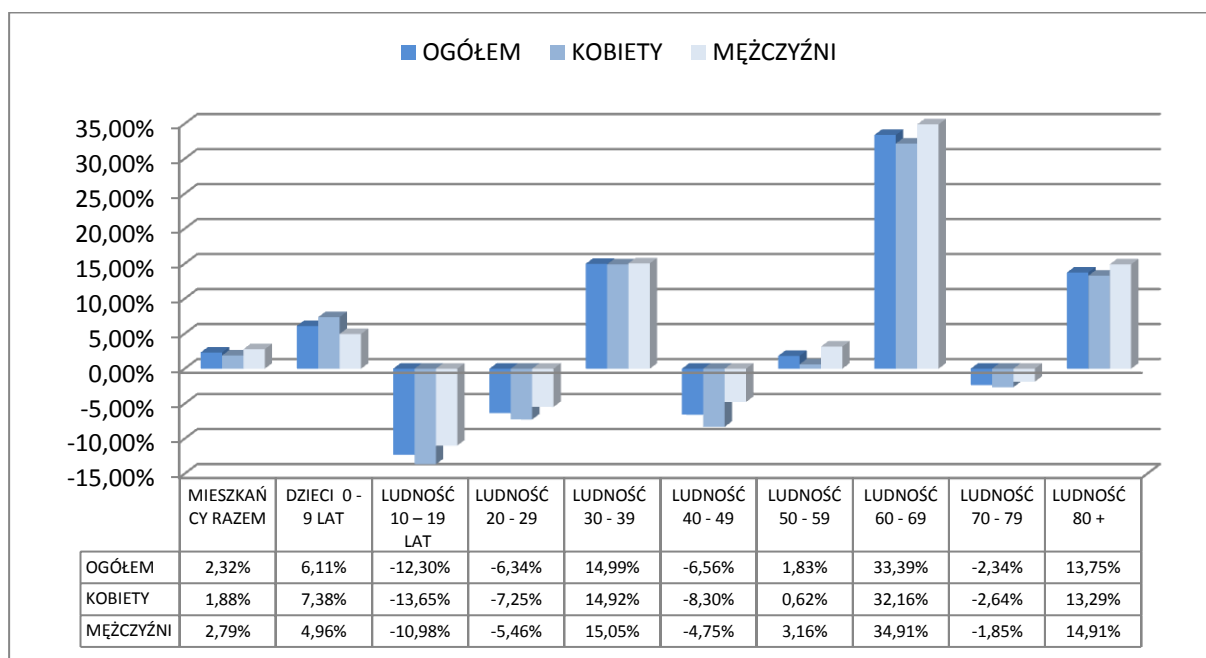
WYKRES 5. ZMIANY W LICZBIE LUDNOŚCI GMINY SZAMOTUŁY W LATACH 2007-2011

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

W ostatnich 4 latach łączny przyrost ludności Gminy wyniósł 2,32%. Największy wzrost (o 33,39%) osiągnęła grupa wiekowa 60-69 lat. Odnotowano także stosunkowo wysoki wzrost liczby najstarszych mieszkańców(80+) oraz zlokalizowanych w przedziale wiekowym 30-39 lat. Największy spadek liczby mieszkańców obserwujemy w przedziałach 10-19 lat, 20-29 lat oraz 40-49 lat. Szczególnie duży spadek liczby młodych mieszkańców Gminy (10-29) skłania do refleksji oraz rozważenia konieczności podjęcia działań, zmierzających do zapewnienia młodym ludziom warunków do odpowiedniego startu na rynku pracy. Niewątpliwie zjawisko spadku liczby ludności przedziale 10-29 lat może mieć negatywne skutki w przyszłości.

WYKRES 6. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI WG GRUP WIEKOWYCH (2007-2011)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

3.2. Bezrobocie

Bezrobocie w Polsce wywołała transformacja ustrojowo-systemowa, zapoczątkowana na przełomie lat 90-tych XX wieku. Okazało się nagle, że nie każdy, kto chce pracować, może znaleźć zatrudnienie. Doświadczenia państw wysoko rozwiniętych dowodzą, iż zjawisko to będzie towarzyszyć nam już zawsze. Na ogół uważa się, że jest to jeden z najbardziej znaczących problemów, dlatego też walkę z nim podejmują największe ekonomie świata.

Od roku 2008 świat zmagają się z największą recesją od czasów Wielkiego Kryzysu z lat 30-tych XX wieku. Wraz z dekonjunkcją, po całym kontynencie zaczęła rozlewać się fala bezrobocia. Od roku 2009 obserwujemy pogorszenie sytuacji na rynku pracy w Polsce, które jest wynikiem recesji na Zachodzie. Powodem wzrostu bezrobocia jest także rejestrowanie się coraz większej liczby osób, powracających z zagranicy.

BEZROBOCIE W MIEŚCIE I GMINIE SZAMOTUŁY

W grudniu 2012 na terenie Miasta i Gminy Szamotuły zarejestrowanych było 1.544 bezrobotnych, w tym 836 kobiet. Osoby długotrwale bezrobotne w tej grupie to aż 706 osób, 393 osoby w wieku powyżej 50 roku życia. Bezrobotni z terenu gminy Szamotuły stanowili blisko 40% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie całego powiatu. Dla porównania rok wcześniej, a więc w grudniu 2011, zarejestrowanych było 1.394 bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Szamotuły i stanowili oni 38% wszystkich bezrobotnych z terenu powiatu. Z kolei na koniec 2010 roku bez pracy pozostawało 1.469 mieszkańców Szamotuł, przy ogólnej liczbie 3.733 dla powiatu (stanowili więc oni 39%).

Liczba osób bezrobotnych w Mieście i Gminie utrzymuje się więc na mniej więcej równym poziomie. Powiat szamotulski plasuje się na 3 miejscu, jeśli chodzi o stopę bezrobocia podregionie poznańskim.

Najwięcej osób bezrobotnych, bo aż 6,9 tys., liczy powiat poznański (stopa bezrobocia wynosi tu 4,6%), następnie 3,9 tys. powiat szamotulski (stopa bezrobocia 11,5%). Kolejne miejsca zajmują powiaty średzki – 3,2 tys. (13,9%), obornicki 2,6 tys. (11,9%) i śremski 2,3 tys. (9,9%).

TABELA 9. BEZROBOCIE NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2011
Czas pozostawania bez pracy w miesiącach (bezrobotnych ogółem)	Do 1 miesiąca	160	115
	1-3	315	269
	3-6	279	278
	6-12	243	261
	12-24	300	211
	pow.24	168	269
Wiek (w latach)	18-24	359	335
	25-34	358	370
	35-44	270	239
	45-54	315	267
	55-59	141	165
	60-64	21	26
Wykształcenie	Wyższe	100	120
	Policealne i średnie zawodowe	311	330
	Średnie ogólnokształcące	146	134
	Zasadnicze zawodowe	533	490
	Gimnazjalne i poniżej	375	329
	RAZEM:	1.465	1.403

ŹRÓDŁO: POWIATOWY URZĄD PRACY SZAMOTUŁY

Wśród osób bezrobotnych przeważają osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz policealnym i zasadniczo zawodowym. Te dwie grupy stanowią aż 58% ogółu bezrobotnych. Niepokojący jest fakt wzrastającego udziału wśród bezrobotnych osób, legitymujących się wyższym wykształceniem. Na koniec 2011 roku stanowili oni ok.9% ogółu bezrobotnych.

3.3. Organizacje pozarządowe

Społeczeństwo obywatelskie oznacza społeczeństwo, aktywnie uczestniczące w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym, które podejmuje z własnej inicjatywy działalność publiczną. Pojęcie społeczeństwa obywatelskiego jest m.in. utożsamiane z działalnością organizacji pozarządowych, które zaspokajają potrzeby zbiorowe, działają przeważnie w interesie publicznym. Wzrost roli organizacji pozarządowych nie tylko wpływa pozytywnie na budowanie świadomości społeczeństwa obywatelskiego, ale również korzystnie oddziałuje na jakość realizacji zadań publicznych.

Szamotuły odznaczają się bardzo dużą aktywnością mieszkańców. Poza klubami i organizacjami sportowymi, wymienionymi w innej części raportu, na terenie Miasta i Gminy działają wymienione poniżej organizacje:

- Federacja Klubów Abstynenckich w Polsce – Klub Abstynenta „Czas”;
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych – ul. 3 Maja 1;
- Koło Łowieckie nr 50 „Szarak”;
- Koło Łowieckie nr 51 „Daniel”;
- Polski Czerwony Krzyż – Placówka Terenowa – Szamotuły – ul. św. Stanisława 8;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Miejsko-Gminny – Szamotuły – Rynek 35;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Rynek 35;
- Polski Związek Filatelistów;
- Polski Związek Łowiecki;
- Polski Związek Wędkarski, Koło – ul. Wroniecka 29;
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Oddział – Rynek 35;
- Światowy Związek Żołnierzy AK, Koło obwodowe – Rynek 35;
- Towarzystwo Kultury Ziemi Szamotulskiej – ul. Wroniecka 30;
- Związek Harcerstwa Polskiego – Komenda Hufca – ul. Dworcowa 43;
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło – Otorowo;
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Zarząd Koła – Rynek 35;
- Związek Nauczycielstwa Polskiego, Zarząd Oddziału – ul. Staszica 3;
- Związek Inwalidów Wojennych RP – Zarząd Oddziału – Rynek 35.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest podstawą prawną do systematycznej współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Określa zasady, formy współpracy, tryb zlecania realizacji zadań publicznych oraz sposób przyznawania dotacji. Ustawa ta daje możliwość kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.

Kontakty i współpraca pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym w Gminie są na bardzo dobrym poziomie. Skutkuje to m.in. podejmowaniem współpracy z organizacjami, czy zlecaniem zadań własnych. Dotacje dla organizacji działających w sferze pomocy społecznej w kolejnych latach są coraz wyższe.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Liczba mieszkańców Gminy systematycznie wzrasta. Na koniec roku 2011 wynosiła ona 29.404. W przeciągu ostatnich 5 lat nastąpił wzrost liczby ludności o 667 osób.
- Stopa bezrobocia jest stosunkowo niska wynosi ok. 7,5%. Świadczy to o mocnym potencjale gospodarczym oraz istniejącej rezerwie w zasobach ludzkich, możliwej do wykorzystania przy realizacji nowych inwestycji.
- Niepokoi natomiast fakt wzrostu udziału osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Stanowią oni wprawdzie tylko 9% ogółu bezrobotnych, ale ich liczba z roku na rok wzrasta.
- Na terenie Miasta i Gminy Szamotuły funkcjonują liczne organizacje pozarządowe, które prowadzą działania, skierowane na obszary problemowe, odczuwalne w środowisku mieszkańców. Celem funkcjonowania tych inicjatyw obywatelskich jest zaspokojenie specyficznych potrzeb mieszkańców, bądź podejmowanie problemów o małym zasięgu, które z tego powodu umykają uwadze i możliwościom realizacyjnym administracji publicznej. Organizacje pozarządowe opierają się w znacznej mierze na nieodpłatnej, wolontarystycznej pracy członków, są rzecznikiem interesów różnych grup społecznych, niosą pomoc potrzebującym, udzielają rady i wsparcia. To niewątpliwie atut Gminy Szamotuły.
- W rozwoju każdej gminy ważna jest stabilna sytuacja demograficzna, dodatni przyrost naturalny oraz korzystne saldo migracji. Gmina musi stwarzać takie warunki, które sprzyjać będą jej rozwojowi, napływowi inwestorów, zatrzymywaniu ludzi młodych i wykształconych na jej terenie. Miasto i Gmina Szamotuły spełniają wszystkie warunki stawiane nowoczesnej, prorozwojowej gminie.

4. BUDŻET GMINY

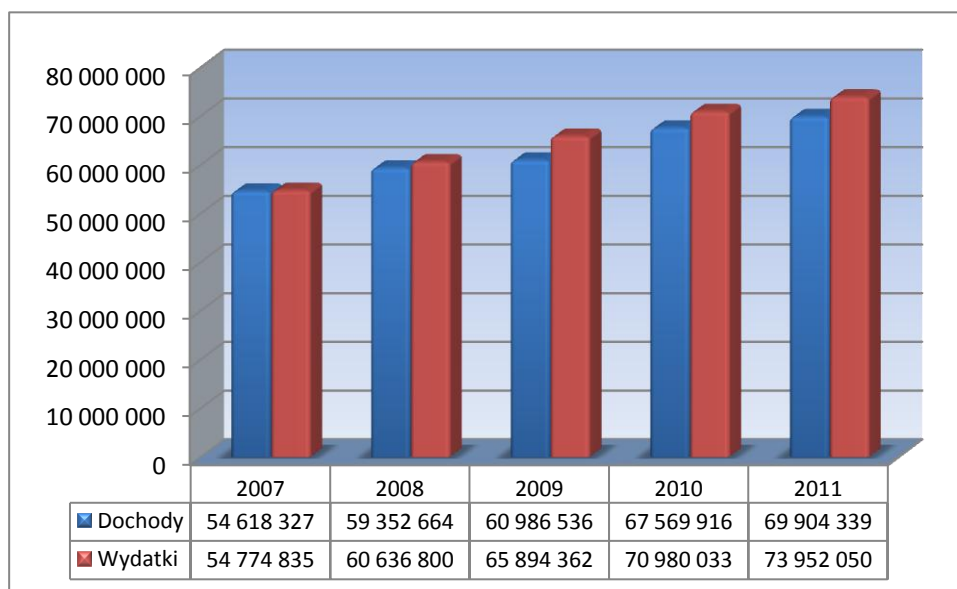
ATUTY:

- dość duża część budżetu Gminy przeznaczana jest na inwestycje
- blisko 70% udział dochodów własnych w stosunku do dochodów ogółem
- niski poziom wydatków na administrację publiczną
- prorozwojowe działania władz Gminy, w szczególności w obszarze budowy i przebudowy dróg

4.1. Bilans dochodów i wydatków budżetowych

WYKRES 7. POZIOM WYDATKÓW I DOCHODÓW BUDŻETOWYCH (W ZŁ)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Powyższy wykres obrazuje poziom dochodów i wydatków budżetowych w latach 2007-2011. Najważniejszą informacją, jaką możemy z niego odczytać, jest wyraźny wzrost dochodów oraz wydatków budżetowych. Występująca dodatnia korelacja analizowanych zmiennych jest w ogólnym ujęciu zjawiskiem bardzo pozytywnym. Negatywny jest natomiast fakt, że w żadnym z analizowanych okresów dochody nie pokrywały wydatków, co bezpośrednio przekłada się na generowanie deficytu budżetowego. Największy niedobór dochodów wystąpił w roku 2009 i sięgnął kwoty, przekraczającej 4,9 mln zł.

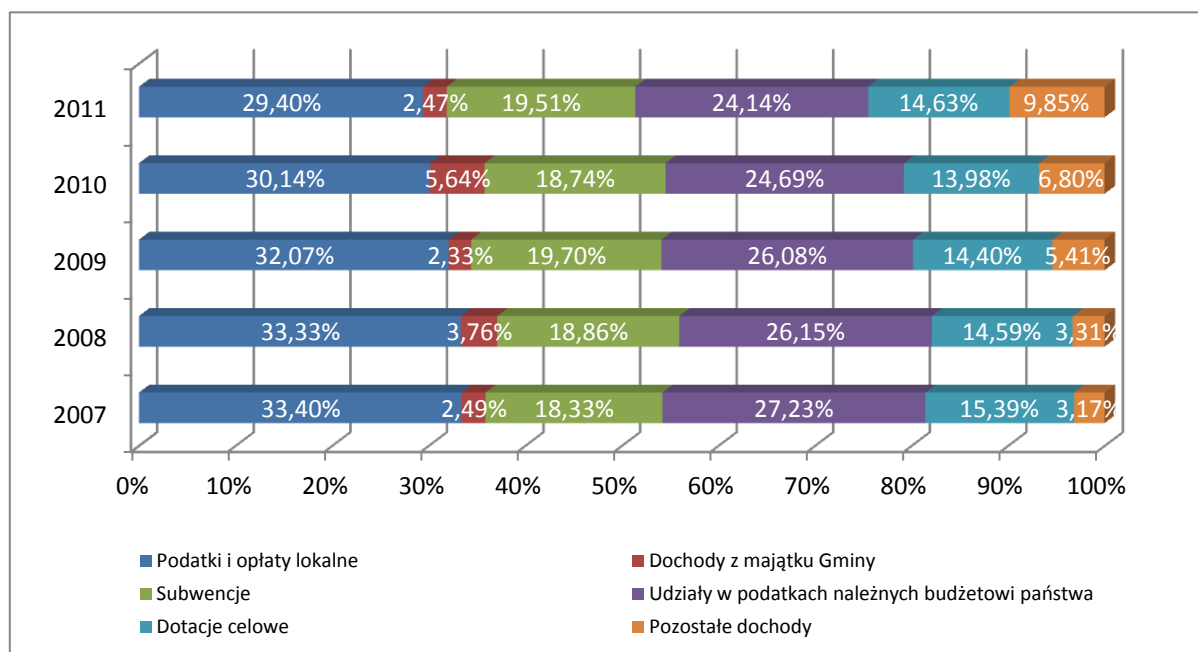
Jak zauważymy w dalszej części analizy, stan ten po części jest spowodowany realizowanymi inwestycjami. Przedsięwzięcia te związane są w zdecydowanej części z jednym działem budżetowym, tj. transportem (drogi).

Warto jednak w tym miejscu zasygnalizować, iż podczas gdy obserwujemy zdecydowany wzrost dochodów i wydatków budżetowych, wydatki na zadania inwestycyjne utrzymują się na mniej więcej stałym poziomie. Oznacza to, że zdecydowana część korzyści, wynikających ze wzrostu dochodów, wykorzystywana jest na finansowanie zadań bieżących Gminy.

4.2. Dochody

Udział poszczególnych składników w dochodach Gminy przedstawiono na wykresie.

WYKRES 8. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH SKŁADOWYCH W DOCHODACH GMINY

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Zaprezentowany powyżej wykres obrazuje procentowy udział poszczególnych pozycji w dochodach Gminy. W całym analizowanym okresie można wyodrębnić cztery najważniejsze źródła dochodów, tj. podatki i opłaty lokalne, subwencje, udziały w podatkach należnych budżetowi Państwa oraz dotacje celowe. Łącznie te 4 działy generowały około 90% wszystkich dochodów budżetowych.

Zdecydowanie mniejsze znaczenie miały dochody z majątku Gminy oraz pozostałe dochody. Warto również podkreślić, iż w latach 2007-2011 pozycje o najważniejszym udziale we wpływach ogółem charakteryzowała niewielka zmienność.

Należy pamiętać, że zaprezentowane dane dotyczą udziału procentowego w dochodach budżetu, co w prostym przełożeniu pokazuje jedynie wzajemne relacje poszczególnych składników dochodów.

Poniższa tabela pokazuje, jak kształtowała się sytuacja w ujęciu kwotowym.

TABELA 10. DOCHODY BUDŻETU GMINY

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
1	Podatki i opłaty lokalne	18 240 809,95	19 783 279,26	19 558 539,34	20 366 658,73	20 553 881,33
2	Dochody z majątku Gminy	1 357 503,47	2 234 307,90	1 420 210,80	3 814 142,77	1 724 612,29
3	Subwencje	10 011 736,00	11 191 633,00	12 015 980,00	12 662 202,00	13 639 266,00
4	Udziały w podatkach należnych budżetowi Państwa	14 873 544,37	15 521 503,47	15 905 234,47	16 682 061,45	16 872 213,42
5	Dotacje celowe na zadania bieżące	8 403 097,54	8 657 221,71	8 784 963,91	9 448 058,99	10 229 790,07
6	Pozostałe dochody	1 731 635,92	1 964 718,37	3 301 607,53	4 596 792,19	6 884 575,50
	Razem	54 618 327,25	59 352 663,71	60 986 536,05	67 569 916,13	69 904 338,61

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Dochody własne

Na dochody własne składają się dochody z następujących grup:

- podatki i opłaty lokalne;
- dochody z majątku;
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych);
- inne dochody.

Udział dochodów własnych Gminy w łącznych dochodach w poszczególnych latach został przedstawiony w poniższym zestawieniu.

TABELA 11. STOSUNEK DOCHODÓW WŁASNYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM

ROK	DOCHODY OGÓŁEM (ZŁ)	DOCHODY WŁASNE (ZŁ)	PROCENTOWY UDZIAŁ DOCHODÓW WŁASNYCH
2007	54 618 327,25	36 195 493,39	66,27%
2008	59 352 663,71	39 458 646,97	66,48%
2009	60 986 536,05	40 185 592,14	65,89%
2010	67 569 916,13	45 459 655,14	67,28%
2011	69 904 338,61	46 035 282,54	65,85%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Bardzo pozytywnym faktem, jaki można zauważyć w prezentowanych powyżej wynikach, jest blisko 70% udział dochodów własnych w stosunku do dochodów ogółem. Świadczy to o dość dużej niezależności finansowej samorządu oraz o mniejszym uzależnieniu od szeroko rozumianych środków zewnętrznych.

Podatki i opłaty lokalne

TABELA 12. STOSUNEK PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM

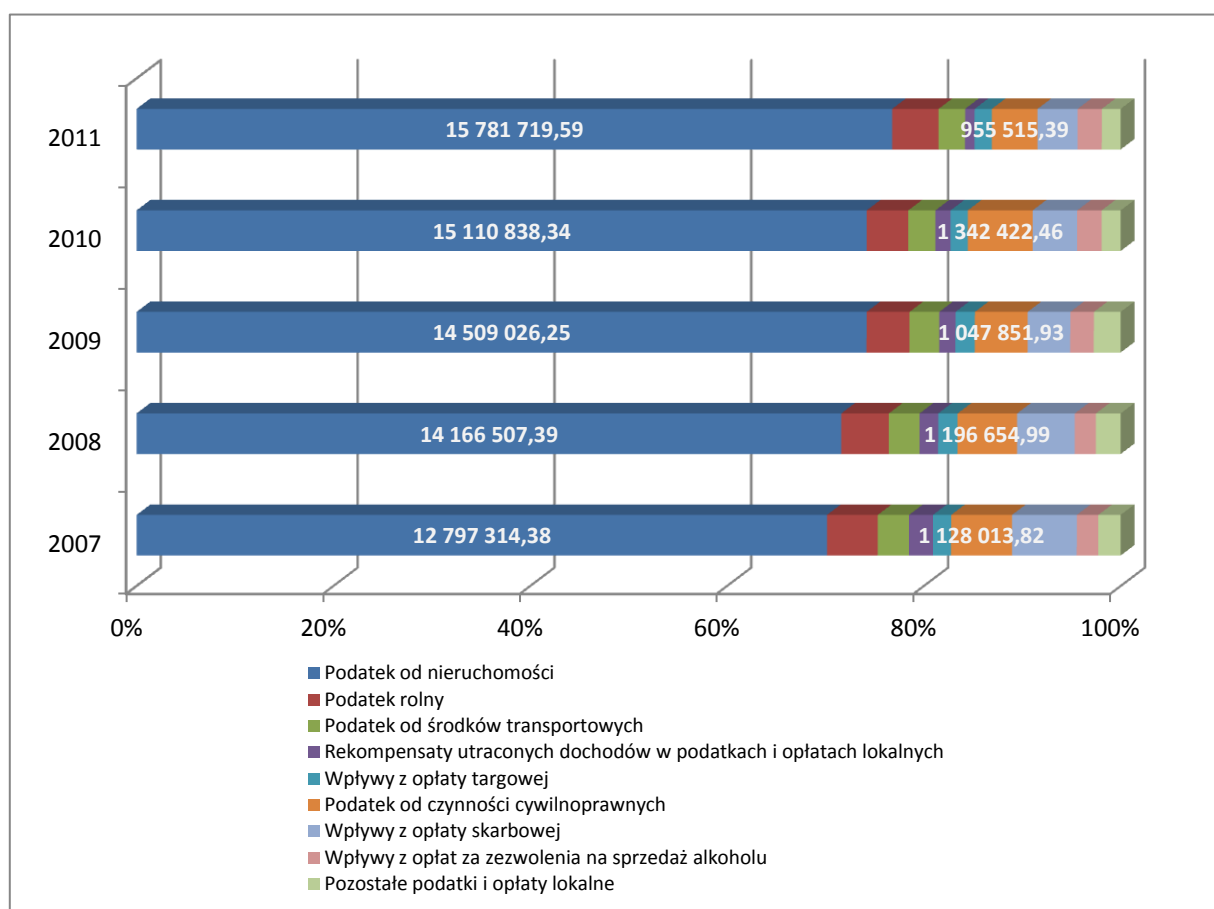
ROK	DOCHODY OGÓŁEM	PODATKI I OPŁATY LOKALNE	PROCENTOWY UDZIAŁ PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH
2007	54 618 327,25	18 240 809,95	33,40%
2008	59 352 663,71	19 783 279,26	33,33%
2009	60 986 536,05	19 558 539,34	32,07%
2010	67 569 916,13	20 366 658,73	30,14%
2011	69 904 338,61	20 553 881,33	29,40%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

W analizowanych latach udział podatków i opłat lokalnych w dochodach budżetu stopniowo się zmniejszał. Niewielki spadek w roku 2008 wyraźnie przyspieszył w kolejnych latach badanego okresu, przełamując próg 30% w roku 2011. Dość wyraźnie zarysowany trend spadkowy należy uznać za niekorzystny.

Udział poszczególnych podatków przedstawiono na poniższym wykresie.

WYKRES 9. STRUKTURA PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Zdecydowanie największe znaczenie w tej grupie dochodów ma podatek od nieruchomości, generujący około 70% wpływów ze wszystkich podatków i opłat lokalnych. W dalszej kolejności znajdują się wpływy z tytułu opłaty skarbowej, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz podatku rolnego. Pozostałe pozycje w prezentowanym zestawieniu mają dużo mniejsze znaczenie.

Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa

TABELA 13. STOSUNEK UDZIAŁU W PODATKU DOCHODOWYM DO DOCHODÓW OGÓŁEM

ROK	DOCHODY OGÓŁEM	UDZIAŁ W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHÓD BUDŻETU PAŃSTWA	UDZIAŁ % W DOCHODACH OGÓŁEM
2007	54 618 327,25	14 873 544,37	27,23%
2008	59 352 663,71	15 521 503,47	26,15%
2009	60 986 536,05	15 905 234,47	26,08%
2010	67 569 916,13	16 682 061,45	24,69%
2011	69 904 338,61	16 872 213,42	24,14%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych wahają się wokół 25% ogółu wpływów do budżetu. Zliczając dochody, otrzymane w tej kategorii w całym badanym okresie, uzyskamy wynik niespełna 80 mln zł, co pozwala umieścić tę pozycję na drugim miejscu pod względem znaczenia dla dochodów samorządu.

Tabela zamieszczona poniżej wskazuje, iż zdecydowana większość dochodów w ramach analizowanej kategorii pochodzi z podatku dochodowego od osób fizycznych. Warto zwrócić uwagę, iż podobnie jak w przypadku podatków i opłat lokalnych, da się zaobserwować trend spadkowy udziału podatku dochodowego w dochodach ogółem, co także należy określić jako tendencję niekorzystną.

W ujęciu kwotowym sytuacja wygląda na dużo bardziej ustabilizowaną. W całym badanym okresie obserwujemy stopniowy wzrost obserwowanej pozycji. Podstawowym wnioskiem, jaki można wysnuć z analizy obu tabel jest to, iż dochody samorządu rosną szybciej niż dochody, uzyskiwane z tytułu udziału w podatkach należnych budżetowi państwa, co oznacza, że ciężar finansowania wydatków samorządu w coraz większej mierze opiera się na innych źródłach.

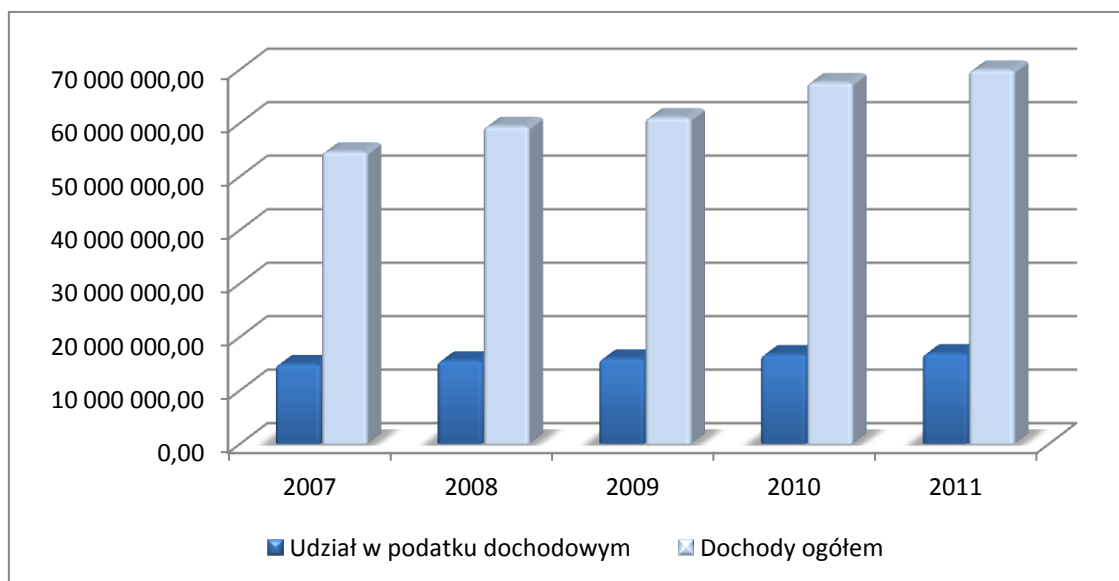
TABELA 14. PODATEK DOCHODOWY

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
1	Podatek dochodowy od osób fizycznych	12 730 116,00	14 146 269,00	13 590 644,00	14 322 816,00	15 352 742,00
2	Podatek dochodowy od osób prawnych	2 143 428,37	1 375 234,47	2 314 590,47	2 359 245,45	1 519 471,42
	Razem	14 873 544,37	15 521 503,47	15 905 234,47	16 682 061,45	16 872 213,42

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Poniżej zamieszczono wykres, który w sposób graficzny przedstawia relacje udziału w podatku dochodowym do dochodów budżetu.

WYKRES 10. WPŁYWY Z PODATKU DOCHODOWEGO A DOCHODY OGÓŁEM

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Dochody z majątku

TABELA 15. UDZIAŁ DOCHODÓW Z MAJĄTKU GMINY W DOCHODACH OGÓŁEM

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
1	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych	125 573,91	133 287,06	139 738,85	137 881,63	136 572,61
2	Sprzedaż mienia, wyrobów i składników majątkowych	855 062,52	1 732 910,84	930 513,78	2 953 999,19	653 466,48
3	Zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste	301 670,58	285 849,55	291 184,71	607 345,03	604 980,71
4	Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	42 781,45	34 290,99	43 021,98	76 888,57	295 933,55
5	Pozostałe	32 415,01	47 969,46	15 751,48	38 028,35	33 658,94
	Razem	1 357 503,47	2 234 307,90	1 420 210,80	3 814 142,77	1 724 612,29
	Dochody ogółem	54 618 327,25	59 352 663,71	60 986 536,05	67 569 916,13	69 904 338,61
	Stosunek % do dochodu budżetu	2,49%	3,76%	2,33%	5,64%	2,47%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Dochody z majątku samorządu w latach 2007-2011 ulegały znaczącym wahaniam. Ich wysokość była w zdecydowanej mierze uzależniona od dochodów, uzyskanych ze sprzedaży mienia komunalnego, co doskonale widoczne jest w latach 2008 i 2010, kiedy to dochody w tej kategorii osiągnęły najwyższy poziom. W tym czasie dokonano sprzedaży majątku za kwotę ponad 4,68 mln zł, co stanowiło ponad 77% wpływów osiągniętych w tych latach.

Ogółem należy stwierdzić, iż znaczenie dochodów z majątku komunalnego ma marginalny charakter w stosunku do źródeł zaprezentowanych wcześniej.

Dotacje celowe

TABELA 16. DOTACJE CELOWE NA ZADANIA BIEŻĄCE

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
1	Dotacje celowe - zadania własne	996 379,89	1 011 105,17	1 310 485,86	1 454 451,64	2 183 834,20
2	Dotacje celowe - zadania zlecone	7 406 717,65	7 646 116,54	7 474 478,05	7 993 607,35	8 045 955,87
	Razem	8 403 097,54	8 657 221,71	8 784 963,91	9 448 058,99	10 229 790,07
	Dochody ogółem	54 618 327,25	59 352 663,71	60 986 536,05	67 569 916,13	69 904 338,61
	Stosunek % dotacji celowych do dochodu budżetu	15,39%	14,59%	14,40%	13,98%	14,63%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Stosunek dotacji celowych do dochodów ogółem w analizowanym okresie utrzymuje się w przedziale 14-15%. Największy procentowy udział miał miejsce w roku 2007, najmniejszy natomiast w roku 2010. Pod względem wysokości wpływów do budżetu analizowana pozycja znajduje się na czwartym miejscu.

4.3. Wydatki Gminy

W analizowanym okresie wydatki wzrosły o 35%. W dużej części wzrost ten został spowodowany zwiększeniem wydatków w obszarze edukacji oraz pomocy społecznej. Mniejsze znaczenie miał wzrost wydatków w pozycjach, które można określić mianem inwestycyjnych, tj. w rolnictwie i łowiectwie, gospodarce mieszkaniowej, gospodarce komunalnej i ochronie środowiska oraz w kulturze fizycznej i sporcie.

Z poniższego wykresu możemy wywnioskować, że najważniejszą kategorię wydatków budżetowych stanowią koszty, związane z oświatą. Stanowią one ponad 30% wszystkich wydatków samorządu i systematycznie rosną. Na drugim miejscu znajdują się koszty z działu pomoc społeczna. Dużo mniejsze znaczenie mają natomiast wydatki, związane z transportem i łącznością, gospodarką komunalną i ochroną środowiska oraz administracją publiczną.

Pozytywnym wnioskiem jest stopniowy spadek i tak stosunkowo niewielkich wydatków na administrację publiczną w stosunku do wydatków ogółem.

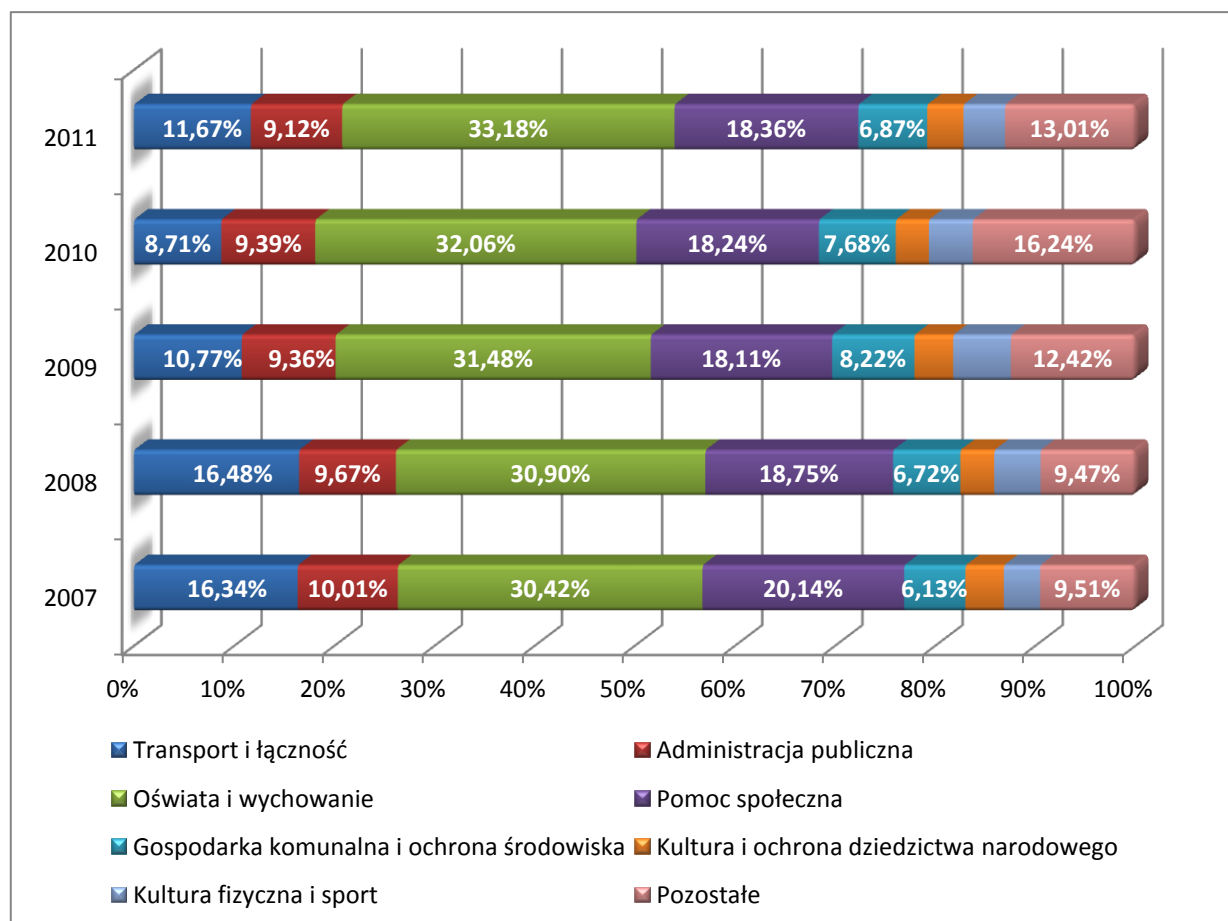
W przypadku wydatków na oświatę i wychowanie można zaobserwować trend wzrostowy. Wydatki na pomoc społeczną w ujęciu procentowym utrzymują się na stałym poziomie, nieco przekraczającym 18%. W dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska występują pewne wahania, które wiążą się przede wszystkim z prowadzonymi w tych latach inwestycjami. Podobna sytuacja ma miejsce w dziale transport i łączność, gdzie dodatkowo warto zwrócić uwagę na wysokość ponoszonych nakładów.

Najważniejszym wnioskiem, jaki można wyciągnąć z przedstawionych danych jest fakt, iż dwa działy budżetowe, tj. oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna „konsumują” połowę wszystkich wydatków samorządu.

Wydatki budżetu Gminy w podziale na działy zostały przedstawione na poniższym wykresie.

WYKRES 11. WYDATKI BUDŻETOWE W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wydatki bieżące

TABELA 17. WYDATKI BIEŻĄCE

L.p.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
1	Rolnictwo i łowiectwo	482 078,58	767 999,91	795 648,60	853 285,59	811 156,77
2	Leśnictwo	19 996,54	19 988,51	64 985,46	17 583,15	81 219,21
3	Transport i łączność	1 375 228,82	1 912 105,26	2 140 561,88	1 571 606,38	1 766 585,41
4	Turystyka	10 000,00	10 000,00	35 000,00	59 521,37	35 000,00
5	Gospodarka mieszkaniowa	120 719,20	312 926,34	448 914,72	3 623 222,51	3 607 659,78
6	Działalność usługowa	116 140,92	124 205,03	58 695,79	45 691,70	81 312,62
7	Administracja publiczna	5 476 379,61	5 712 871,36	6 152 487,31	6 268 323,22	6 483 065,22
8	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	47 408,00	4 232,00	79 766,00	123 090,00	86 313,00
9	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	635 601,52	718 896,22	785 714,08	704 589,72	699 661,22
10	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	267 130,80	293 509,09	280 764,78	244 464,20	261 678,70
11	Obsługa długu publicznego	915 562,73	1 412 330,56	1 025 611,55	1 080 753,24	1 389 695,06
12	Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	Oświata i wychowanie	16 641 995,83	18 616 363,11	20 432 261,66	22 734 555,87	24 276 680,66
14	Szkolnictwo wyższe	0,00	0,00	15 600,00	15 600,00	7 800,00
15	Ochrona zdrowia	720 827,62	495 086,97	541 288,05	547 440,08	606 064,82
16	Pomoc społeczna	11 027 067,99	11 368 926,64	11 925 938,37	12 933 031,13	13 569 030,20
17	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	81 440,55	138 064,79	167 269,32	197 531,28
18	Edukacyjna opieka wychowawcza	1 092 344,09	1 126 731,02	1 050 699,71	515 164,95	594 347,10
19	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 253 443,60	2 762 656,26	3 611 592,79	4 013 995,74	3 790 517,07
20	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 056 419,93	2 054 732,26	2 493 021,74	2 311 485,88	2 676 472,65
21	Kultura fizyczna i sport	1 872 782,08	2 245 503,00	2 837 027,55	3 108 237,81	2 530 994,92
	Razem	45 131 127,86	50 040 504,09	54 913 644,83	60 938 911,86	63 552 785,69
	Wydatki ogółem	54 774 834,83	60 636 799,85	65 894 362,18	70 980 032,78	73 952 049,53
	Stosunek % wydatków bieżących do wydatków ogółem	82,39%	82,52%	83,34%	85,85%	85,94%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Dane zamieszczone powyżej potwierdzają, iż najważniejszą kategorią wydatków, także pod względem wydatków bieżących, są koszty ponoszone w związku z funkcjonowaniem oświaty, przy czym warto zwrócić uwagę, iż wzrost kosztów w tej kategorii jest dość systematyczny i równomierny.

Dalej znajdują się koszty bieżące pomocy społecznej i administracji publicznej. Szczególnie w przypadku ostatniego z wymienionych działów należy podkreślić niewielki wzrost kwotowy wydatków rok do roku. W dalszej kolejności pojawiają się wydatki, związane z funkcjonowaniem gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz kultury fizycznej i sportu. Pozostałe działy mają dużo mniejsze znaczenie, jeśli chodzi o wysokość kosztów bieżących.

Z powyższej tabeli możemy również wysnuć bardzo ciekawe wnioski, dotyczące stosunku wydatków bieżących do wydatków ogółem. W całym analizowanym okresie przyjmują one wartości ponad 80% wszystkich ponoszonych kosztów i wzrastają. Świadczy to o znaczących wydatkach o charakterze nieinwestycyjnym i trend ten może stanowić źródło wyhamowania rozwoju samorządu w przyszłości.

Poniżej zamieszczono tabelę, która pokazuje, iż niewiele ponad 50% kosztów bieżących związanych z oświatą jest pokrywanych z subwencji oświatowej. Oznacza to, iż blisko połowę tej zdecydowanie największej kwotowo kategorii wydatków musi finansować samorząd z innych źródeł.

TABELA 18. WYDATKI BIEŻĄCE NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE A SUBWENCJA OŚWIATOWA

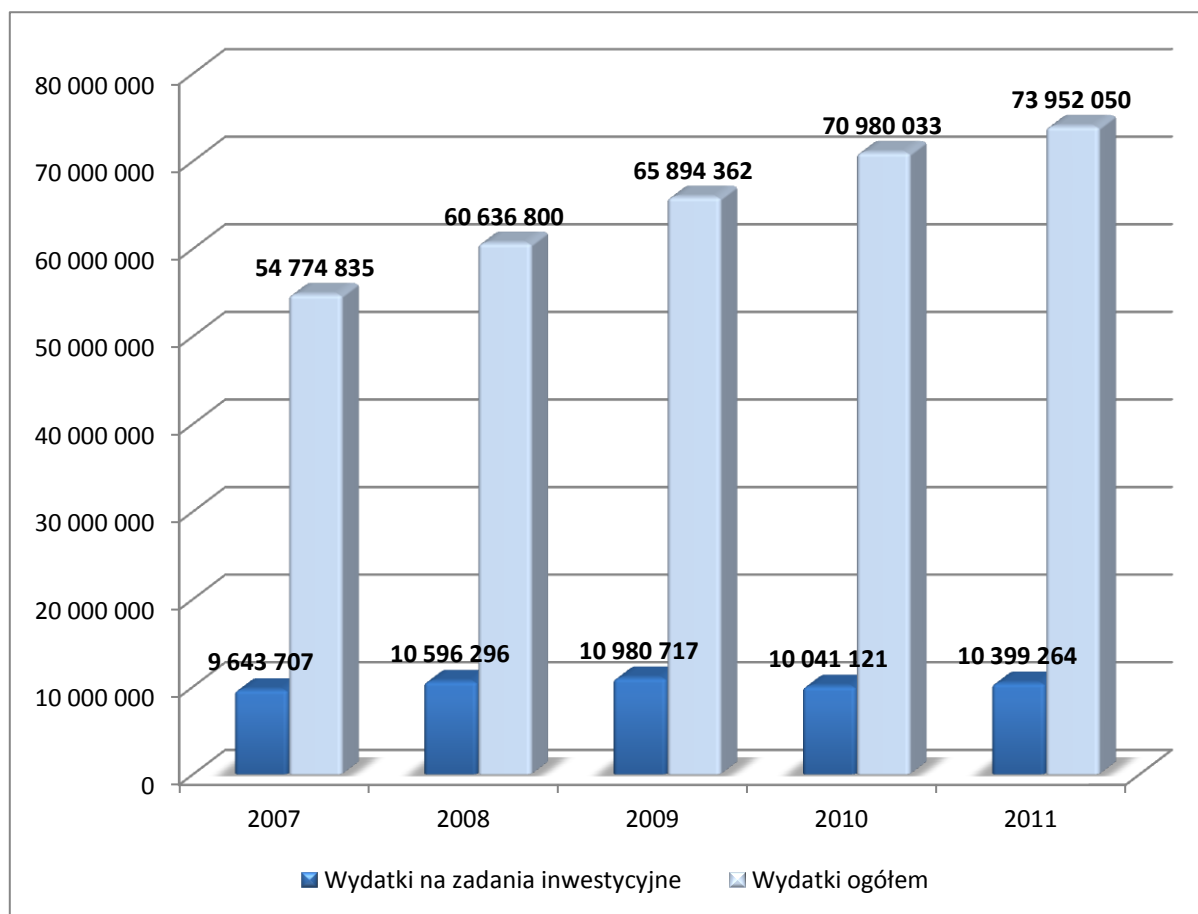
WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011
Oświata i wychowanie, edukacyjna opieka wychowawcza	17 734 339,92	19 743 094,13	21 482 961,37	23 249 720,82	24 871 027,76
Subwencja oświatowa	9 275 025,00	10 158 702,00	11 016 507,00	11 890 242,00	12 722 755,00
Stosunek % subwencji do wydatków oświat.	52,30%	51,45%	51,28%	51,14%	51,15%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wydatki inwestycyjne

Poziom wydatków inwestycyjnych w porównaniu do całkowitych wydatków budżetowych przedstawiał się następująco:

WYKRES 12. WYDATKI INWESTYCYJNE A WYDATKI OGÓŁEM

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Powyższe zestawienie doskonale ukazuje stopniowy i zdecydowany wzrost wydatków ogółem oraz stały poziom wydatków na inwestycje. Każdego roku samorząd przeznacza na różne przedsięwzięcia inwestycyjne praktycznie niezmienną sumę 10 mln zł. W ujęciu procentowym wydatki inwestycyjne stanowiły, odpowiednio 17,61%, 17,48%, 16,66%, 14,15% oraz 14,06% wszystkich wydatków, ponoszonych w danym roku przez samorząd.

Poniżej zamieszczono tabelę, która zawiera dane odnośnie wydatków na inwestycje, ponoszonych w ramach wyszczególnionych działów. Możemy z niej wywnioskować, iż zdecydowanie największe nakłady w okresie 2007-2011 Gmina poniosła w dziale transport (drogi). Łącznie na te cele wydatkowano ponad 60% wszystkich środków, przeznaczonych na inwestycje w latach 2007-2011. W dalszej kolejności inwestowano w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska, rolnictwo i łowiectwo oraz gospodarka mieszkaniowa. W pozostałych przypadkach realizowano zdecydowanie mniejsze inwestycje, których suma w badanych 5 latach nie przekroczyła 3 mln zł w

danym dziale. Ogółem zainwestowano kwotę ponad 51 mln zł, co stanowi około 16,5% dochodów uzyskanych w analogicznym okresie.

TABELA 19. WYDATKI INWESTYCYJNE W PODZIALE NA WYSZCZEGÓLNIONE KATEGORIE

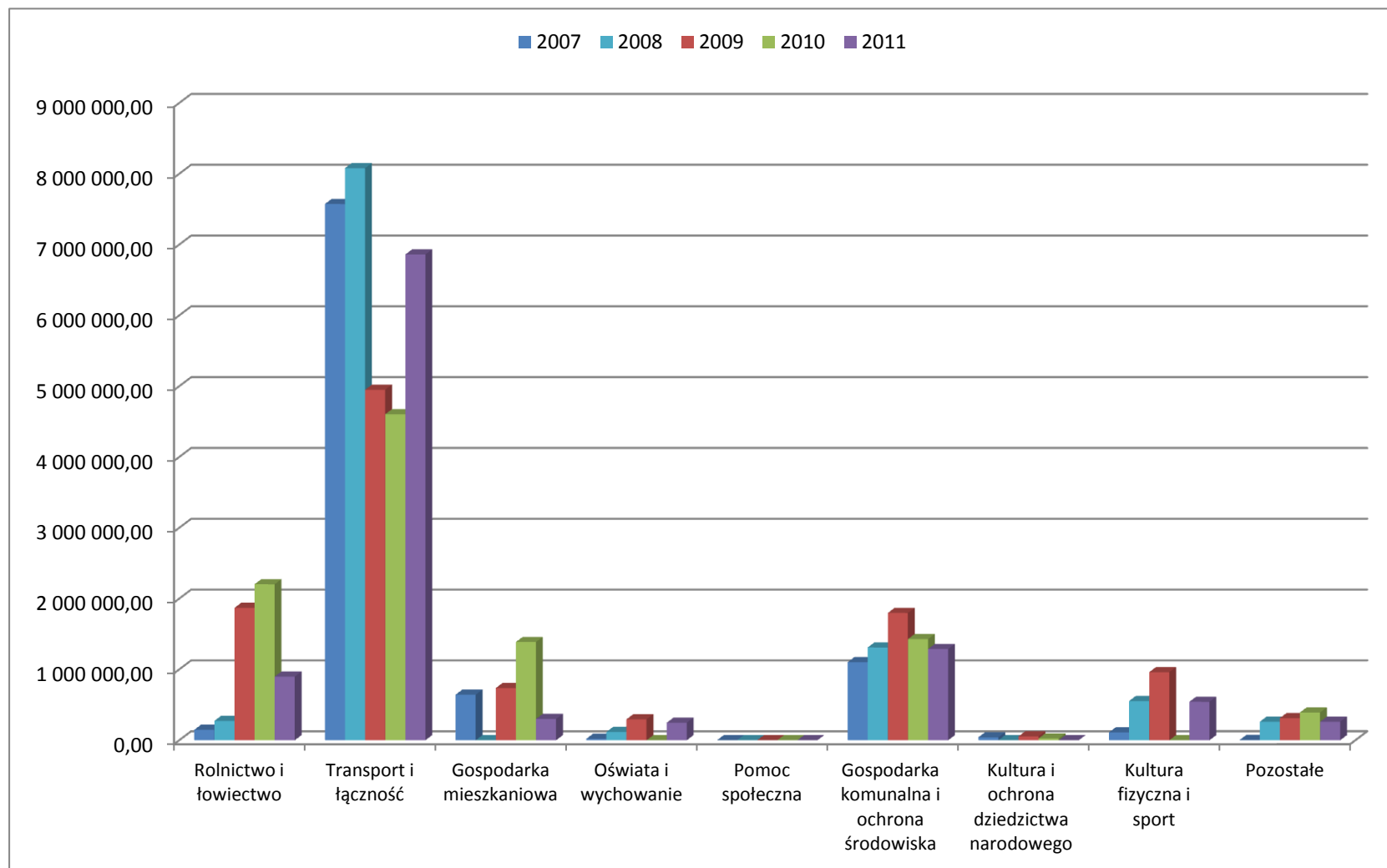
LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	RAZEM
1	Rolnictwo i łowiectwo	147 216,71	273 245,00	1 869 532,17	2 203 161,82	898 517,91	5 391 673,61
2	Transport i łączność	7 573 887,30	8 080 346,85	4 950 369,12	4 604 378,05	6 860 743,57	32 069 724,89
3	Gospodarka mieszkaniowa	643 688,00	0,00	737 366,30	1 387 634,14	300 401,31	3 069 089,75
4	Oświata i wychowanie	20 000,00	117 287,20	295 751,42	0,00	247 307,27	680 345,89
5	Pomoc społeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 102 804,97	1 310 641,26	1 798 195,42	1 428 170,35	1 288 497,04	6 928 309,04
7	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	41 000,00	0,00	55 012,82	25 116,60	0,00	121 129,42
8	Kultura fizyczna i sport	111 000,00	554 018,00	961 143,50	0,00	543 172,29	2 169 333,79
9	Pozostałe	4 109,99	260 757,45	313 346,60	392 659,96	260 624,45	1 231 498,45
	RAZEM	9 643 706,97	10 596 295,76	10 980 717,35	10 041 120,92	10 399 263,84	51 661 104,84

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Poniżej zamieszczono wykres obrazujący wydatki inwestycyjne, ponoszone w ramach poszczególnych działów w ciągu analizowanego okresu.

WYKRES 13. WYDATKI NA INWESTYCJE W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Najważniejsze inwestycje, zrealizowane przez Miasto i Gminę w ostatnich 5 latach.

Rok 2007

Budowa ulicy Kasztanowej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, kanalizację sanitarną, sieć wodociągową, drogi i chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 1.301.068,95 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Łukasza Górki w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, sanitarną, sieć wodociągową, drogi i chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 1.442.631,37 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Łąkowej w Otorowie

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, sanitarną, sieć wodociągową, oświetlenie uliczne, drogi asfaltowe, chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 1.108.342,70 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Brzozowej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, sanitarną, sieć wodociągową, chodniki i nawierzchnię drogi z kostki brukowej. Koszt zadania 482.324,50 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Rok 2008

Budowa ulic: Wierzbowa wraz z łącznikiem do Kasztanowej, Topolowa, Akacyjowa, Bukowa, Klonowa, Jaworowa, Dębowa oraz łącznik pomiędzy ul. Zieloną a Powstańców Wlkp.

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, sieć wodociągową, chodniki, ścieżkę rowerową oraz nawierzchnię drogi z kostki brukowej. Koszt zadania 1.701.915,83 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulic przyległych do ulicy Łukasza Górki – ulice: Szamotulczyka, Szamotulskiego, Ostroroga, Snopka, Kmity

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, sieć wodociągową, chodniki, zatoki parkingowe oraz nawierzchnię drogi z kostki brukowej. Koszt zadania 2.028.903,88 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Ciąg pieszo-rowerowy w Kąsinowie

W ramach zadania wykonano chodniki oraz ścieżkę rowerową z kostki brukowej. Koszt zadania 676.993,12 zł - budżet Gminy.

Budowa drogi wraz z budową chodników w Jastrowie

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, asfaltową nawierzchnię drogi, chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 994.530,67 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Łuczniczej w Szamotułach

Zadanie zakończono. W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, sieć wodociągową, nawierzchnię drogi oraz ciąg pieszo-rowerowy z kostki brukowej. Koszt zadania 603.391,28 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Gajowej i ulicy Borowej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano sieć wodociągową, kanalizację sanitarną, deszczową, nawierzchnię drogi z kostki brukowej. Koszt zadania 573.478,01 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Rok 2009**Budowa kanalizacji sanitarnej oraz przepompowni ścieków dla wsi Szczuczyn**

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną z podłączeniem jej do sieci miejskiej. Koszt zadania 1.623.595,48 zł, w tym – budżet Gminy 723.595,48 zł, WFOŚiGW w Poznaniu – 900.000,00 zł.

Budowa ulicy Wierzbowej i Topolowej w Gałowie wraz z kanalizacją deszczową na odcinku od ulicy Szamotulskiej do ulicy Topolowej

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, nawierzchnię bitumiczną, chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 828.686,83 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Zacisze w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, sieć wodociągową, nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 347.643,44 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ścieżki rowerowej w ulicy Ostrorogskiej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 566.428,92 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Zielonej w Pamiątkowie

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, wodociąg, chodniki i nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 954.608,89 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Dalekiej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową, sanitarną, sieć wodociągową, chodniki i nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 1.018.891,27 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa kanalizacji deszczowej w rejonie ulicy Powstańców Wlkp./od ulicy Podgórznej do ulicy Wiśniowej/

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową. Koszt zadania 932.583,19 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa dróg w Mutowie

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, sieć wodociągową, nawierzchnię dróg asfaltową oraz z kostki brukowej. Koszt zadania 3.240.389,91 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Rok 2010**Budowa kanalizacji deszczowej i rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Lulinek i Pamiątkowo**

W ramach zadania wykonano kanalizację deszczową w ul. Przeclawskiej, Pocztowej i Zielonej w Pamiątkowie oraz w ul. Leśnej w Lulinku. Koszt zadania 1.120.370,69 zł w tym – budżet Gminy 671.780,69 zł, PROW - 448.590,00 zł.

Budowa ulicy Okrężnej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg oraz nawierzchnię i chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 1.293.785,45 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Przebudowa ulicy Ogrodowej w Szamotułach od ulicy Powstańców Wlkp. do ulicy Polnej

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg oraz nawierzchnię i chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 1.161.495,54 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Przebudowa odcinka ulicy Wiosny Ludów wraz z kanalizacją deszczową od ulicy Powstańców Wlkp.

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg oraz nawierzchnię asfaltową i chodniki z kostki brukowej. Koszt zadania 1.354.880,74 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ciągu pieszo rowerowego do Szczuczyna

W ramach zadania wykonano ciąg pieszo rowerowy z kostki brukowej oraz odwodnienie terenu. Koszt zadania 318.895,77 zł, w tym – budżet Gminy -206.906,77 zł, PROW - 111.989,00 zł.

Budowa mieszkań socjalnych w rejonie ulicy Nowowiejskiego w Szamotułach

W ramach zadania wykonano 7 budynków mieszkalnych, 3 rodzinne, nawierzchnię i chodnik z kostki brukowej, odwodnienie terenu, oświetlenie terenu, kanalizację sanitarną oraz wodociąg. Koszt zadania 2.111.679,18 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa przepompowni ścieków wraz z kolektorem tłocznym, podwórze ulica Dworcowa 24 w Szamotułach wraz z podłączeniem do ulicy Franciszkańskiej oraz przebudową kanalizacji deszczowej

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną oraz kanalizację deszczową. Koszt zadania 723.016,24 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami wodociągowymi w

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną oraz przyłącza wodociągowe. Koszt zadania 411.015,72 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

ROK 2011

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Przyborowo wraz z przykanalikami oraz przepompownią ścieków

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną całej wsi. Koszt zadania 1.581.917,95 zł, w tym - budżet Gminy 400.529,95 zł, WFOŚiGW w Poznaniu - 589.100 zł, PROW - 592.288,00 zł.

Budowa ulic: Zakole, Kwiatowa, Owocowa w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, chodnik oraz nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 2.150.656,98 zł - całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Kalinowej

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg oraz nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 995.785,86 zł - całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Rzecznej w Szamotułach

W ramach zadania na odcinku wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, ciąg pieszy z kostki brukowej, nawierzchnię bitumiczną oraz oświetlenie uliczne na całej długości ulicy. Koszt zadania 711.184,95 zł - całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ścieżki rowerowej do wsi Mutowo od drogi powiatowej 1848P wraz z oświetleniem

W ramach zadania wykonano ścieżkę rowerową z kostki brukowej wraz z oświetleniem. Koszt zadania 631.449,65 zł, w tym - budżet Gminy 253.069,65 zł, PROW - 378.380,00 zł.

Budowa ulicy Mickiewicza i Rolnej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, chodniki i zatoki parkingowe z kostki brukowej oraz nawierzchnię bitumiczną. Koszt zadania 969.426,00 zł, w tym - budżet Gminy - 647.968,40 zł, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych - 321.457,60 zł.

Połączenie ulicy Lipowej z ulicą Gąsawską i ulicą Słoneczną na odcinku od ulicy - Promienistej do ulicy Lelewela w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, chodnik, ścieżkę rowerową oraz miejsca postojowe z kostki brukowej, nawierzchnię bitumiczną, oświetlenie w/w ulicy. Koszt zadania 1.024.481,91 zł - całość finansowana z budżetu Gminy.

Budowa ulicy Leśnej w Lulinku wraz z oświetleniem oraz budową chodnika

W ramach zadania wykonano oświetlenie ulicy, chodnik, miejsca postojowe oraz nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 824.266,22 zł, w tym - budżet Gminy 713.728,84 zł, PROW - Leader - 110.537,38 zł.

Przebudowa ścieżki pieszo – rowerowej na terenie wsi Kępa

W ramach zadania wykonano nawierzchnię z masy bitumicznej. Koszt zadania 412.833,91 zł w tym – budżet Gminy – 269.430,91zł, PROW – Leader – 143.403,00 zł.

Przebudowa drogi gminnej 258126P – ulica Hugona Kołłątaja w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, chodniki, parkingi z kostki brukowej, nawierzchnię z masy bitumicznej. Koszt zadania 1.328.035,01 zł, w tym – budżet Gminy 970.735,10 zł, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – 357.300,00 zł.

Przebudowa ulicy św. Stanisława w Szamotułach

Zadanie odebrano 12.07.2011 r. W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, chodniki, miejsca postojowe oraz nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania 508.367,46 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Wymiana sieci kanalizacji sanitarnej wraz z wymianą przyłączy kanalizacji sanitarnej i przyłączy wodociągowych w ulicy Lipowej w Szamotułach na odcinku od al. Jana Pawła do ul. Łąkowej

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną oraz wodociąg. Koszt zadania 702.458,84 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

ROK 2012**Budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Myszkowo wraz z przykanalikami oraz przepompownią ścieków**

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną wsi. Koszt zadania wyniósł 581.688,84 zł, w tym - budżet Gminy 132.348,84 zł, WFOŚiGW w Poznaniu – 449.340,00 zł.

Budowa ulicy Zabłockiego w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg oraz nawierzchnię z kostki brukowej. Koszt zadania wyniósł 444.819,51 zł – całość finansowana z budżetu Gminy.

Przebudowa ulicy Kiszewskiej w Szamotułach

W ramach zadania wykonano kanalizację sanitarną, deszczową, wodociąg, chodnik z kostki brukowej, nawierzchnię bitumiczną. Koszt zadania wyniósł 1.404.403,69 zł, w tym – budżet Gminy – 1.132.925,60 zł, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – 271.478,00 zł.

Budowa „Centrum Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Integracja i Rehabilitacja” (Szamotuły, ul. Franciszkańska 5)

W ramach zadania wykonano: budynek wraz z instalacjami wewnętrznymi, nawierzchnię z kostki brukowej, oświetleniowe, kanalizację deszczową i sanitarną. Koszt zadania wyniósł 1.554.652,62 zł, w tym – budżet Gminy – 930.933,62 zł, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 623.719,00 zł.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Gmina i Miasto Szamotuły charakteryzują się bardzo stabilną sytuacją finansową pomimo istniejącego zadłużenia.
- Główne dochody Gminy stanowią dwa działy, tj. podatki i opłaty lokalne oraz udziały w podatkach należnych budżetowi Państwa. Łącznie w ostatnich latach generowały one ponad 50% wszystkich dochodów budżetowych.
- Jeśli chodzi o podatki, to w latach 2007-2011 udział podatków i opłat lokalnych w dochodach budżetu systematycznie spadał, osiągając w roku 2011 wartość 29,4%. Zdecydowanie największe znaczenie w tej grupie dochodów ma podatek od nieruchomości, generujący ponad 70% wpływów ze wszystkich podatków i opłat lokalnych. W dalszej kolejności znajdują się: podatek od czynności cywilnoprawnych, podatek rolny oraz wpływy z tytułu opłaty skarbowej. Wpływy uzyskiwane z innych źródeł w tej kategorii mają dużo mniejsze znaczenie dla całościowego obrazu finansów Gminy.
- Najważniejszą kategorię wydatków budżetowych stanowią koszty, związane z oświatą. Stanowią one ponad 30% wszystkich wydatków samorządu. W dalszej kolejności znajdują się wydatki, związane pomocą społeczną.
- Duża część budżetu Gminy przeznaczana jest każdego roku na inwestycje w drogownictwo. Ogółem w badanych latach przedsięwzięcia drogowe pochłonęły ponad 62% wszystkich wydatków inwestycyjnych samorządu.

5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

ATUTY:

- ok. 3.250 podmiotów wpisanych do rejestru REGON
- liczne, znane i cenione marki, lokujące swoją działalność na terenie Gminy
- wolne tereny inwestycyjne na terenie Gminy, w tym nagradzane w ogólnopolskich konkursach
- dostępność infrastruktury technicznej

GOSPODARKA, INWESTYCJE - STAWIAMY NA ROZWÓJ

Dobra lokalizacja Szamotuł (centrum województwa, bliskość Poznania) stanowi podstawę dla rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy. W strukturze gospodarczej Gminy dominuje rolnictwo oraz gospodarka rolno-przemysłowa. Duże znaczenie ma także branża usługowo-handlowa. Rozbudowana infrastruktura techniczna (energetyczna, wodociągowa, telefoniczna i gazowa), a także bogata oferta dla budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego - czyni z Szamotuł doskonałe miejsce do lokalizacji różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych. Działalność inwestycyjną wspierają istniejące struktury administracyjno-przemysłowe oraz gospodarcze regionu, zainteresowane rozwojem przedsiębiorczości. Ponadto miasto oferuje szeroką ofertę zabezpieczenia finansowego oraz prawnego poprzez kilka banków oraz kancelarii prawnych działających na terenie Szamotuł.

Mocnym argumentem, przemawiającym za miastem i gminą Szamotuły, jest istniejąca rezerwa w zasobach ludzkich, możliwa do wykorzystania przy realizacji nowych inwestycji. Według Centralnego Ośrodka Informacji Gospodarczej, wśród pięciuset gmin polskich o najwyższej liczbie przedsiębiorstw, Szamotuły mają 204 lokatę. Wartość inwestycji w latach 1990-2007 wyniosła ok. 200 milionów dolarów. Do najbardziej znaczących szamotulskich zakładów należą: jedno z największych w Polsce zakładów przemysłu tłuszczowego ADM, z branży meblarskiej – Collection i Herkules, metalowej – Kentel, produkcji siedzeń i foteli – Ster, produkcji pasz – Agrifirm, handlu – Tesco, tkanin i tekstyliów – Berendsen, chemicznej - impregnaty do drewna - Altax. W gminie Szamotuły ma również swą siedzibę tłocznia gazu – firma Europol Gaz.

Znaczenie atrakcyjnych terenów pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne i jednorodzinne, działalność gospodarczą, przemysłową, do zagospodarowania indywidualnego, jak i przez deweloperów, potęguje położenie geograficzne Szamotuł względem Poznania. Nie bez znaczenia jest również lokalizacja przy jednej z głównych linii kolejowych kraju Poznań – Szczecin.

Przynależność Szamotuł do aglomeracji poznańskiej owocuje poprawą infrastruktury komunikacyjnej oraz drogowej. Dojazd do autostrady A2 w znacznym stopniu ułatwia zachodnia obwodnica Poznania, będąca częścią trasy ekspresowej nr 11 północ – południe, a biegnąca w odległości 18 km od Szamotuł.

5.1. Podmioty gospodarcze

Gmina jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w zakresie swojego władztwa posiada szereg instrumentów, umożliwiających modelowanie swojej przestrzeni, w tym przedsiębiorczości lokalnej. Zasadniczym zadaniem samorządu Gminy jest określenie strategii rozwoju Gminy i włączenie się do prowadzenia, głównie przez samorząd województwa, polityki intraregionalnej. Przy tworzeniu strategii rozwoju Gminy, każdy samorząd uwzględnia następujące cele:

- pobudzenie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i rozwój przedsiębiorczości;
- zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń;
- kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Kluczowym zadaniem władzy lokalnej jest optymalne zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy. Rozwój gospodarczy danej Gminy to podstawowy warunek zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródło wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia obywateli. Dzięki wpływom z podatków rosną także dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki, przeznaczone na pomoc społeczną. Należy przy tym podkreślić, iż samorząd lokalny nie dysponuje – zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych – narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie Gminy. Nie oznacza to jednak, że nie może on pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemiany w gospodarce i na rynku pracy.

Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości nie należą do grupy „tradycyjnych” zadań, podejmowanych przez samorządy terytorialne. Niemniej dynamicznie zmieniające się otoczenie, postępująca globalizacja, stawiają przed nowoczesnymi samorządami ambitne i trudne wyzwania, polegające w dużej mierze na rozwiązywaniu takich problemów, jak: patologie, ubóstwo, ucieczki, w szczególności młodych i wykształconych osób, do większych miast. W celu ich zatrzymania trzeba na miejscu stworzyć im możliwości rozwoju oraz ukazać perspektywę działania na lokalnym rynku. Można to osiągnąć jedynie poprzez szeroko zakrojone działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, których koordynatorem i inicjatorem wobec braku alternatyw (szkół wyższych, centrów biznesu, organizacji przedsiębiorców, itp.) powinien być samorząd.

Dlatego też plany i działania strategiczne Miasta i Gminy Szamotuły podążają w kierunku wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz rozwoju przede wszystkim małej i średniej przedsiębiorczości oraz turystyki.

Dobra lokalizacja Szamotuł (bliskość Poznania, stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne) stanowi podstawę dla rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy. W strukturze gospodarczej Gminy dominuje rolnictwo oraz gospodarka rolno-przemysłowa. Uwagę zwraca także duży udział podmiotów w sferze budownictwa oraz komunikacji i transportu. Głównymi reprezentantami przemysłu są:

- Wielkopolskie Zakłady Tłuszczowe ADM Szamotuły Sp. z o.o.;
- Wielkopolskie Fabryki Mebli Szamotuły Hercules (podzespoły do mebli);

- Junior – przetwórstwo warzyw i owoców;
- Napena Sp. z o.o. – handel artykułami do produkcji rolnej;
- Collection Sp. z o.o. – meble tapicerowane;
- Kentel Sp. z o.o. – branża metalowa;
- Ster Sp. z o.o. – zakład produkcyjny w Szamotułach – produkcja siedzeń i foteli do autobusów, mikrobusów i tramwajów;
- Floyd Sp. z o.o. – produkcja krzeseł;
- Berendsen Textile Service Sp. z o.o. – tkaniny i tekstylia;
- Altax Sp. z o.o. – impregnaty do drewna;
- EOL Polska Sp. z o.o. – branża spożywcza.

Z zakładów wspomagających rolnictwo należy wymienić firmy: Napena (środki ochrony roślin, nawozy, materiał siewny, , materiały do produkcji i hodowli zwierząt, pasze i koncentraty, Agrifirm Polska (dystrybucja i produkcja pasz zwierzęcych), Pozbac (pasze i koncentraty). Do nieco mniejszych firm należą: Hydromar (hydraulika siłowa), Interwood Group (lampy), AMZ (kołdry, poduszki), Korago (budownictwo mieszkaniowe). Duże znaczenie w gospodarce Miasta i Gminy ma również branża usługowo-handlowa. Bogaty jest wybór świadczonych usług, począwszy od przemysłowych i transportowych po reklamowe, biurowe, finansowe. Rozbudowana infrastruktura techniczna, na którą składają się, m.in.: nowoczesne składowisko odpadów stałych, mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków, dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, telefoniczna i gazowa, a także bogata oferta dla budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego – czyni z Szamotuł doskonałe miejsce do lokalizacji różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych.

Warto nadmienić, iż w Szamotułach działa prężne targowisko miejskie, na które głównie w soboty i niedziele przyjeżdżają handlować setki kupców.

Ogółem w prowadzonym przez Urząd Miasta i Gminy rejestrze działalności gospodarczej odnotowanych było w roku 2011 – 3.249 podmiotów gospodarczych (dane GUS).⁴

TABELA 20. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON, NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON							
Jednostki wpisane wg sektorów własnościowych							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	3.529	3.543	3.154	3.257	3.088	3.272	3.249
sektor publiczny - ogółem	82	85	95	93	98	100	103
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	71	71	72	69	69	70	72
sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	3	3	0	0	0	0	0
sektor publiczny - spółki handlowe	1	1	1	2	3	2	2
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	1	0	0	-
sektor prywatny - ogółem	3.447	3.458	3.059	3.164	2.990	3.172	3.146
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące	2.880	2.866	2.431	2.506	2.446	2.601	2.559

⁴Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie

działalność gospodarczą							
sektor prywatny - spółki handlowe	143	158	169	170	181	186	194
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	67	69	74	74	77	76	73
sektor prywatny - spółdzielnie	13	13	13	12	11	10	10
sektor prywatny - fundacje	2	3	3	3	3	3	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	61	62	63	65	68	73	79

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Jak wynika z powyższego zestawienia, mimo korzystnego klimatu inwestycyjnego oraz dogodnej lokalizacji Miasta i Gminy Szamotuły, liczba podmiotów działających w sektorze prywatnym nieznacznie spada. W roku 2011 zarejestrowanych było 3.146 podmiotów, podczas gdy w 2005 roku aż 3.447 (nastąpił więc spadek o 301). W ostatnich kilku latach obserwuje się wahania liczby podmiotów, rejestrowanych w Szamotułach (wzrosty w jednym roku, a w kolejnym nieznaczne spadki). Jak pokazują dane, maleje liczba wpisów w kategorii osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, wzrasta natomiast systematycznie liczba spółek handlowych i spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

TABELA 21. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON DZIAŁAJĄCE NA TERENIE MIASTA SZAMOTUŁY⁵

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
podmioty gospodarki narodowej ogółem	2.794	2.793	2.458	2.526	2.348	2.469	2.418
sektor publiczny - ogółem	67	70	80	78	85	87	90
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	57	57	58	55	57	58	60
sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	3	3	0	0	0	0	0
sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	0	1	2	1	1
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	1	0	0	-
sektor prywatny - ogółem	2.727	2.723	2.378	2.448	2.263	2.382	2.328
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2.271	2.248	1.875	1.919	1.836	1.929	1.862
sektor prywatny - spółki handlowe	117	129	139	137	147	154	160
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	51	54	60	58	60	60	58
sektor prywatny - spółdzielnie	9	9	9	9	9	8	8
sektor prywatny - fundacje	2	3	3	3	3	3	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	43	44	44	45	47	50	55

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Również na terenie Miasta Szamotuły, podobnie jak i całej Gminy, odnotowano spadek ogólnej liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. W mieście zarejestrowanych jest 2.418 podmiotów (dane GUS za 2011 rok). Wzrasta liczba podmiotów sektora publicznego (wzrost o 23 podmioty w stosunku do roku 2005), a

⁵Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie

spada w sektorze prywatnym (spadek o 399 podmiotów w przeciągu 7 analizowanych lat).

5.2. Tereny inwestycyjne

Oferta inwestycyjna Gminy obejmuje obecnie tereny, zlokalizowane w miejscowości Mutowo (teren inwestycyjny znajduje się pomiędzy Szamotułami a Mutowem w odległości ok. 1,5 km od Szamotuł.). Obszar ten zajmuje w sumie 4,47 ha. Na teren składają się działki oznaczone numerami - 87/31 – 1,36 ha, 87/27 – 1,01 ha, 87/28 – 1,04 ha, 87/29 – 1,06 ha.

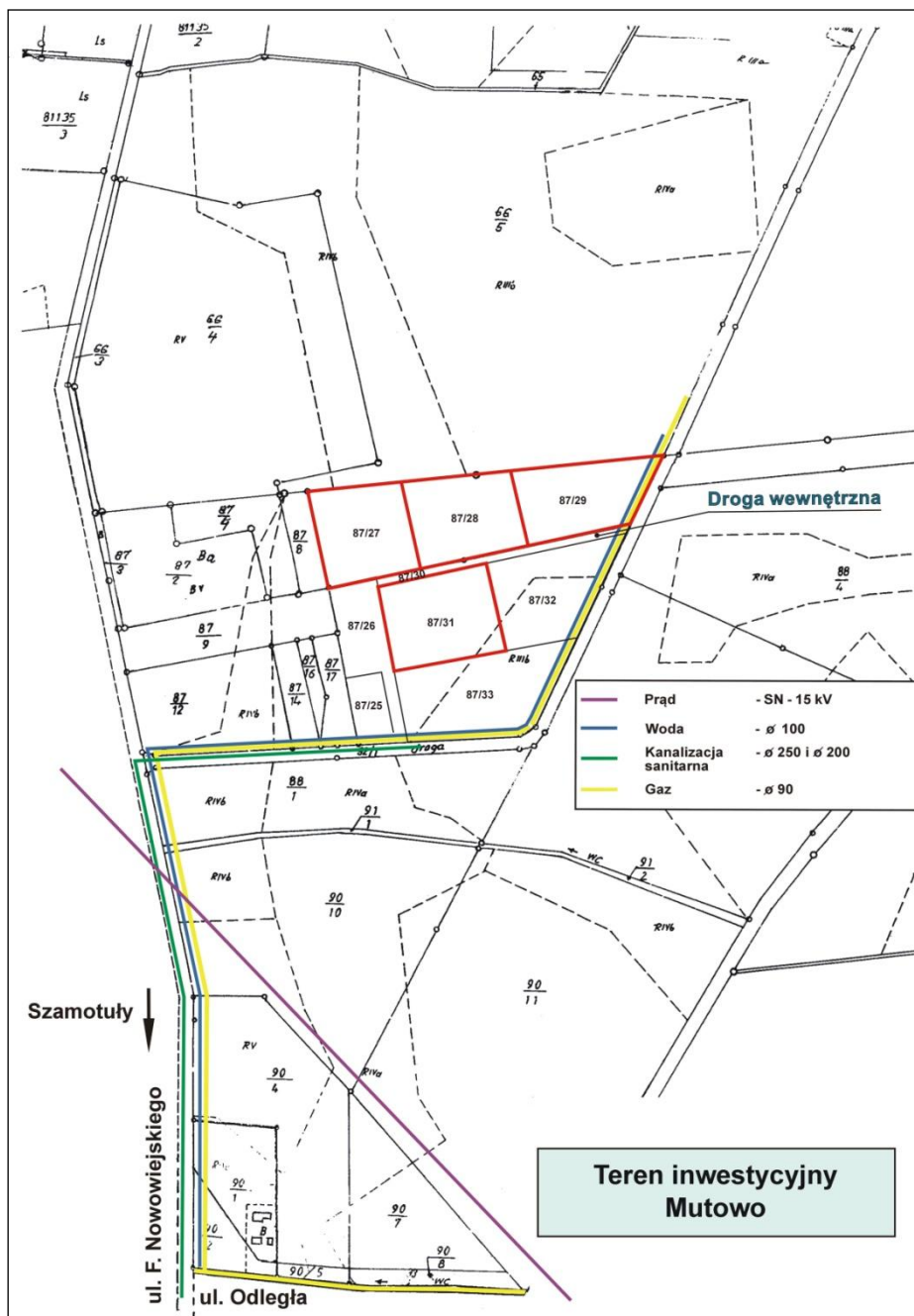
Działka o nr 87/31 posiada aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, natomiast działki nr 87/27, 87/28, 87/29 to grunty rolne z możliwością uzyskania decyzji o warunkach zabudowy z uwagi na istniejące sąsiedztwo aktywizacji gospodarczej.

Drogi dojazdowe do niniejszego terenu inwestycyjnego stanowią: droga powiatowa nr 1848P – o szerokości 6,00 m zmodernizowana w 2012 roku oraz droga lokalna o długości 300 m i szerokości 5,00 m (planowana modernizacja do szerokości 6,00 m w 2013 roku).

Podkreślić należy fakt, iż opisane tereny zostały zgłoszone przez Gminę do ogólnopolskiego konkursu Grunt na Medal 2012 i uzyskały w nim wyróżnienie za II miejsce w Wielkopolsce.

RYSUNEK 2. GRUNTY INWESTYCYJNE – MUTOWO

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

FOTOGRAFIA 5. TEREN INWESTYCYJNY MUTOWO

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

5.3. Rolnictwo

Szamotuły są prężnym ośrodkiem rolniczym z bardzo dobrze rozwiniętym przemysłem przetwórczym i sektorem obsługi rolnictwa. Wysoki poziom produkcji rolniczej pozawala na planowanie rozwoju tej branży w nadchodzących latach pomimo braku kompleksowej polityki wspierania rolnictwa w skali kraju.

Na terenie gminy Szamotuły występuje stosunkowo dużo gruntów klasy IIIA i IIIB. Bardzo dużo jest gruntów w klasie IV. Porównanie do średnich wojewódzkich wskazuje na stosunkowo dobre warunki dla rozwoju rolnictwa wysokotowarowego.

W strukturze zasiewów dominują zboża – żyto, pszenica, jęczmień. Na 190 ha uprawia się ziemniaki.

TABELA 22. STRUKTURA UPRAW W GMINIE SZAMOTUŁY

STRUKTURA UPRAW (HA)	2011
Odłogi i ugory	34
Pszenica ozima	1.500
Pszenica jara	550
Żyto	1.100
Jęczmień ozimy	360
Jęczmień jary	1.460
Owies	230
Pszenżyto ozime	1.720
Pszenżyto jare	60
Mieszanki zbożowe	1.150
Kukurydza na zielonkę	93
Ziemniaki	190
Okopowe pastewne	28
Strączkowe pastewne	14
Pastewne	22
Warzywa gruntowe	75
Truskawki	18
Pozostałe	1.801
SUMA	10.405

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

W poniższych tabelach zaprezentowano dane, wynikające z Powszechnego Spisu Rolnego, przeprowadzanego w Polsce w 2010 roku. Wyniki te nieznacznie odbiegają od danych prezentowanych we wcześniejszych rozdziałach. Jest to skutkiem tego, iż PSR przeprowadzany został przez rachmistrzów **na reprezentatywnej grupie gospodarstw rolnych i przedstawia dane szacunkowe.**

TABELA 23. GOSPODARSTWA ROLNE - WIELKOŚĆ - POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010

Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych	
gospodarstwa rolne	
ogółem	1.069
do 1 ha włącznie	427
powyżej 1 ha razem	642
1 - 5 ha	233
1 - 10 ha	361
1 - 15 ha	481
5 - 10 ha	128
5 - 15 ha	248
10 - 15 ha	120
5 ha i więcej	409

10 ha i więcej	281
15 ha i więcej	161
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
ogółem	840
do 1 ha włącznie	207
powyżej 1 ha razem	633
1 - 5 ha	224
1 - 10 ha	352
1 - 15 ha	472
5 - 10 ha	128
5 - 15 ha	248
10 -15 ha	120
5 ha i więcej	409
10 ha i więcej	281
15 ha i więcej	161
gospodarstwa indywidualne	
ogółem	1.062
do 1 ha włącznie	427
powyżej 1 ha razem	635
1 - 5 ha	232
1 - 10 ha	359
1 - 15 ha	479
5 - 10 ha	127
5 - 15 ha	247
10 -15 ha	120
5 ha i więcej	403
10 ha i więcej	276
15 ha i więcej	156
gospodarstwa indywidualne prowadzące działalność rolniczą	
ogółem	833
do 1 ha włącznie	207
powyżej 1 ha razem	626
1 - 5 ha	223
1 - 10 ha	350
1 - 15 ha	470
5 - 10 ha	127
5 - 15 ha	247
10 -15 ha	120
5 ha i więcej	403
10 ha i więcej	276
15 ha i więcej	156

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Na terenie Gminy funkcjonuje 1.069 gospodarstw rolnych, z czego 427 to gospodarstwa małe do 1 ha, a 642 ma powierzchnię powyżej 1 ha. Z tej liczby 840 prowadzi działalność rolniczą. Łączna powierzchnia gospodarstw wynosi 14.464,26 ha, z czego te poniżej 1 ha gospodarują na obszarze zaledwie 145,40 ha.

TABELA 24.GOSPODARSTWA ROLNE - POWIERZCHNIA – POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010

Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych	
gospodarstwa rolne ogółem (w ha)	
ogółem	14.464,26
do 1 ha włącznie	145,46
powyżej 1 ha razem	14.318,80
1 - 5 ha	701,67
1 - 10 ha	1.758,12
1 - 15 ha	3.329,93
5 - 10 ha	1.056,45
5 - 15 ha	2.628,26
10 -15 ha	1.571,81
5 ha i więcej	13.617,13
10 ha i więcej	12.560,68
15 ha i więcej	10.988,87
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą (w ha)	
ogółem	14.411,15
do 1 ha włącznie	111,76
powyżej 1 ha razem	14.299,39
1 - 5 ha	682,26
1 - 10 ha	1.738,71
1 - 15 ha	3.310,52
5 - 10 ha	1.056,45
5 - 15 ha	2.628,26
10 -15 ha	1.571,81
5 ha i więcej	13.617,13
10 ha i więcej	12.560,68
15 ha i więcej	10.988,87
gospodarstwa indywidualne (w ha)	
ogółem	9.374,75
do 1 ha włącznie	145,46
powyżej 1 ha razem	9.229,29
1 - 5 ha	694,67
1 - 10 ha	1.738,76
1 - 15 ha	3.310,57
5 - 10 ha	1.044,09
5 - 15 ha	2.615,90
10 -15 ha	1.571,81
5 ha i więcej	8.534,62
10 ha i więcej	7.490,53
15 ha i więcej	5.918,72
gospodarstwa indywidualne prowadzące działalność rolniczą (w ha)	
ogółem	9.321,64
do 1 ha włącznie	111,76
powyżej 1 ha razem	9.209,88
1 - 5 ha	675,26
1 - 10 ha	1.719,35
1 - 15 ha	3.291,16
5 - 10 ha	1.044,09
5 - 15 ha	2.615,90
10 -15 ha	1.571,81

5 ha i więcej	8.534,62
10 ha i więcej	7.490,53
15 ha i więcej	5.918,72

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Jedną z ważniejszych upraw rolnych jest uprawa zbóż, zajmują się nią aż 603 gospodarstwa rolne. 251 uprawia ziemniaki, natomiast 65 buraki cukrowe, a 67 rzepak.

**TABELA 25. GOSPODARSTWA ROLNE- POWIERZCHNIAZASIEWÓW WYBRANYCH UPRAW -
POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010**

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw gospodarstwa rolne ogółem - liczba gospodarstw rolnych	
ogółem	723
zboża razem	603
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	598
ziemniaki	251
uprawy przemysłowe	119
buraki cukrowe	65
rzepak i rzepik razem	67
strączkowe jadalne na ziarno razem	3
pastewne	0
warzywa gruntowe	122
Powierzchnia (w ha)	
ogółem	12.155,53
zboża razem	8.402,71
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	7.665,16
ziemniaki	185,70
uprawy przemysłowe	2.324,94
buraki cukrowe	485,36
rzepak i rzepik razem	1.686,58
strączkowe jadalne na ziarno razem	20,99
warzywa gruntowe	118,33

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Jak wynika z przeprowadzonego PSR, 411 gospodarstw utrzymuje zwierzęta gospodarskie, przy czym pogłowie zwierząt dużych wynosi 17.960 szt. W poniższej tabeli zaprezentowano dane dotyczące rodzajów i liczby hodowanych zwierząt.

TABELA 26. GOSPODARSTWA ROLNE - POGŁOWIE ZWIERZĄT- Powszechny spis rolny 2010

Pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych gospodarstwa rolne ogółem	
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie	411
pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD)	17.960
gospodarstwa indywidualne	
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie	408
pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD)	15.501
Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób) gospodarstwa rolne ogółem - liczba gospodarstw	
bydło razem	159
bydło krowy	107

trzoda chlewna razem	270
trzoda chlewna lochy	237
konie	48
drób ogółem razem	147
drób ogółem drób kurzy	145
zwierzęta gospodarskie (w szt.)	
bydło razem	4.985
bydło krowy	1.593
trzoda chlewna razem	22.194
trzoda chlewna lochy	2.026
konie	223
drób ogółem razem	1.172.953
drób ogółem drób kurzy	1.171.454

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Ogółem 484 gospodarstwa rolne posiadają 987 ciągników rolniczych.

TABELA 27. CIĄGNIKI ROLNICZE – POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010

Ciągniki rolnicze	
gospodarstwa rolne ogółem	
gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	484
ciągniki w gospodarstwach rolnych	987
gospodarstwa indywidualne	
gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	478
ciągniki w gospodarstwach rolnych	902

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Podkreślić należy fakt, iż na terenie Gminy prężnie działają kółka rolnicze, reprezentujące interesy lokalnych rolników:

- Powiatowy Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Szamotułach
ul. 3 Maja 12, 64-500 Szamotuły;
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Szamotułach
ul. 3 Maja 12, 64-500 Szamotuły;
- Kółko Rolnicze im St. Mikołajczyka w Otorowie
ul. Krzeszkowicka 45, 64-551 Otorowo.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Miasto i Gmina Szamotuły charakteryzują się bogactwem podmiotów gospodarczych, działających w wielu branżach. Zlokalizowane są tu znane i cenione marki.
- Dobra lokalizacja Szamotuł (bliskość Poznania, stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne) stanowi podstawę dla rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy. W strukturze gospodarczej dominuje rolnictwo oraz gospodarka rolno-przemysłowa. Uwagę zwraca duży udział podmiotów w sferze budownictwa oraz komunikacji i transportu.
- Od kilku lat, mimo korzystnego klimatu inwestycyjnego oraz dogodnej lokalizacji Miasta i Gminy Szamotuły, obserwuje się nieznaczne wahania, jeśli chodzi o liczbę nowych wpisów REGON. Zaznacza się spadek liczby podmiotów działających w sektorze prywatnym. W 2005 roku zarejestrowanych było ich 3.447, natomiast w 2011 – 3.146 (nastąpił więc spadek o 301 podmiotów). Maleje liczba wpisów w kategorii „osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą”, wzrasta z kolei systematycznie liczba spółek handlowych i spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.
- Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym, przeprowadzonym w 2010 roku, na terenie Gminy działa ogółem 1.069 gospodarstw rolnych, które gospodarują na łącznym terenie wynoszącym - 14.464,26 ha. Gminę charakteryzują dobrej jakości gleby, w przeważającej mierze należące do klasy IIIA i IIIB. Sporo jest również gruntów w klasie IV. Gleby te stwarzają stosunkowo dobre warunki dla rozwoju rolnictwa wysokotowarowego.
- Liczne przedsiębiorstwa, pełne uzbrojenie infrastrukturalne, wolne tereny inwestycyjne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, bogate tradycje rolne - to wszystko bez wątpienia atuty Gminy, świadczące o jej sile, randze i możliwościach rozwojowych.
- We wrześniu 2004 roku Miasto i Gmina Szamotuły uzyskało prestiżową nagrodę „Gmina Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, w lutym 2006 roku nagrodę: Tytuł HIT 2005 - Statuetka za udział w Konkursie Gospodarczo-Samorządowym, promującym najlepsze dokonania firm, samorządów lokalnych oraz przedsięwzięć organizacyjnych. Miasto i Gmina Szamotuły jest również laureatem konkursu „Przejrzysta Polska”, którego celem było usprawnienie procedur, poprawa sprawności działania, jakości usług i wiarygodności Urzędu. Ponadto w miejscowości Mutowo zlokalizowane są tereny inwestycyjne, które zostały zgłoszone przez Gminę do ogólnopolskiego konkursu Grunt na Medal 2012 i uzyskały w nim wyróżnienie za II miejsce w Wielkopolsce. Dla inwestorów, zainteresowanych mniejszymi miastami, są to z pewnością kolejne atuty, przemawiające za wyborem Szamotuł jako miejsca lokalizacji planowanej inwestycji.

6. MIENIE KOMUNALNE. JAKOŚĆ I WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

ATUTY:

- własna (gminna) komunikacja publiczna
- bardzo wysoki stopień zwodociągowania i skanalizowania Gminy
- selektywna zbiórka odpadów
- bogata baza gastronomiczna i noclegowa

Wysoka jakość życia winna być uznawana za nadrzędny cel rozwoju. Jest ona ostatecznym efektem działań, podejmowanych przez odpowiednie struktury władzy, w tym władze samorządowe. Pod hasłem „jakość życia” rozumiemy ogół warunków życia ludności w gminie. Składają się na to i warunki mieszkaniowe, i poziom wyposażenia w usługi, i rynek pracy, ale także jakość środowiska przyrodniczego oraz poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Warunki mieszkaniowe, rynek pracy oraz poziom usług wiążą się nierozdzielnie z demografią – rozwojem ludnościowym Gminy, we wszystkich jego aspektach. Warunki życia mieszkańców obejmują m.in. zaopatrzenie w wodę, jak również odprowadzanie ścieków sanitarnych, gazownictwo, usuwanie odpadów, transport publiczny, drogi, sytuację mieszkaniową oraz wyposażenie mieszkań, dostęp do szeroko pojętej sfery kultury, sportu, edukacji i rekreacji.

6.1. Mienie komunalne

Podstawowe informacje na temat gruntów komunalnych, należących do Miasta i Gminy Szamotuły, zostały przedstawione w poniższej tabeli.

TABELA 28. GRUNTY KOMUNALNE GMINY SZAMOTUŁY

OPIS MIENIA KOMUNALNEGO WG GRUP RODZAJOWYCH ⁶	2011
	ŁĄCZNA ILOŚĆ
I. Grunty komunalne ogółem w ha	
1. Grunty orne	23,0625
2. Drogi	257,4
3. Lasy	11,6119
4. Place i tereny zielone	Brak danych
5. Ogrody działkowe	Brak danych
6. Tereny rekreacyjne	32,2666
7. Zurbanizowane tereny niezabudowane	3,9908
8. Działki przemysłowo – handlowe	19,9864
9. Cmentarze komunalne	0

⁶ Nie uwzględniono nieruchomości przekazanych w użytkowanie wieczyste.

10. Inne

21,0260

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Ponadto gmina dysponuje budynkami, takimi jak obiekty szkolne (12 szt.) i przedszkolne (5 szt.), obiekty biblioteczne (3 szt.) i inne.

6.2. Sytuacja mieszkaniowa

ZASOBY MIESZKANIOWE

Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych w Szamotułach – jednostka budżetowa Gminy Szamotuły, administruje lokalami, stanowiącymi własność gminy Szamotuły.

TABELA 29. BUDYNKI Z MIESZKANIAMI, STANOWIĄCYMI WŁASNOŚĆ GMINY SZAMOTUŁY – STAN NA DZIEŃ 31.12.2011 r.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA BUDYNKÓW [szt.]	LICZBA MIESZKAŃ [szt.]
1.	Budynki będące własnością gminy z mieszkaniami komunalnymi**	34	183
2.	Budynki będące własnością gminy z mieszkaniami socjalnymi**	12	51
3.	Budynki w „administracji przymusowej” z mieszkaniami komunalnymi**	8	34
4.	Budynki niestanowiące wspólnot mieszkaniowych z mieszkaniami komunalnymi*	4	5
5.	Budynki stanowiące wspólnoty mieszkaniowe z mieszkaniami komunalnymi	64	296
RAZEM:		122	569
* mieszkania w budynku szkoły, kina, Agencji Rynku Rolnego			
** budynki w administracji Zarządu Komunalnych Zasobów Lokalowych			

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

TABELA 30. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA LOKALI MIESZKALNYCH KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH, WCHODZĄCYCH W SKŁAD MIESZKANIOWEGO ZASOBU GMINY SZAMOTUŁY – STAN NA DZIEŃ 31.12.2011 r.

LP.	RODZAJE MIESZKAŃ	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA [m ²]
1.	Mieszkania komunalne	23.779,48
2.	Mieszkania socjalne	1.492,98
RAZEM:		25.272,46

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

W chwili obecnej wszystkie lokale mieszkalne, jak i socjalne są zasiedlone przez lokatorów. Liczba mieszkań sprzedanych wyniosła w roku 2011 – 26 szt.

O coraz lepszej jakości życia mieszkańców Gminy świadczy poprawa sytuacji mieszkaniowej oraz infrastruktury technicznej. Wysoko należy ocenić standard wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Prawie wszystkie mieszkania posiadają wodociąg, toaletę spłukiwaną i łazienki oraz gaz sieciowy. Centralne ogrzewanie jest w blisko 80% mieszkań.

TABELA 31. MIESZKANIA W GMINIE SZAMOTUŁY, WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE OGÓŁEM (MIASTO I WIEŚ)						
	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010
wodociąg	mieszk.	8.499	8.526	8.702	8.756	8.829
ustęp spłukiwany	mieszk.	7.982	8.009	8.185	8.239	8.312
łazienka	mieszk.	7.709	7.736	7.912	7.966	8.039
centralne ogrzewanie	mieszk.	6.620	6.647	6.799	6.886	6.959
gaz sieciowy	mieszk.	423	434	570	1.518	1.535
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań MIASTO						
wodociąg	%	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4
łazienka	%	90,4	90,5	90,7	90,7	90,8
centralne ogrzewanie	%	78,2	78,2	78,4	79,0	79,1
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań WIEŚ						
wodociąg	%	97,7	97,7	97,7	97,8	97,8
łazienka	%	87,9	88,0	88,2	88,3	88,5
centralne ogrzewanie	%	74,3	74,4	74,6	74,9	75,3

ŹRÓDŁO: BANK DANYCH REGIONALNYCH, GUS

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2010, w Gminie Szamotuły siecią wodociagową objętych było 99,4% gospodarstw domowych w mieście i 97,8% na terenach wiejskich, 90,8% było wyposażonych w łazienki (tereny wiejskie 88,5%), a w centralne ogrzewanie 79,1% miasto i 75,3% wieś.

6.3. Wodociągi

Na terenie Miasta i Gminy Szamotuły zadania sfery wodno-kanalizacyjnej realizowane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Szamotułach Sp. z o.o. Działalność gospodarcza Zakładu prowadzona jest przez wyodrębnione, specjalnie do danego celu powołane oddziały. Są to:

- Oddział Wodociągów i Kanalizacji – prowadzący sprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie działania Spółki;
- Oddział Komunalny – działalność w zakresie zbierania i wywozu nieczystości stałych i płynnych, Gminne Składowisko Odpadów;
- Oddział Energetyki Ciepłej – gospodarka energią ciepłą na terenie działania Spółki;
- Oddział Zieleni i Oczyszczania Miasta – utrzymanie porządku i estetyki terenów, będących w zarządzie Miasta i Gminy Szamotuły;

- Biuro Obsługi Wspólnot Mieszkaniowych – zarządzanie wspólnotami mieszkaniowymi;
- Hotel „Maraton” Szamotuły – działalność hotelarska.

Gmina Szamotuły jest samowystarczalna w zakresie dostawy wody i odprowadzania ścieków.

TABELA 32. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE SZAMOTUŁY

WODOCIĄGI	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba przyłączy	4.272	4.397	4.420	4.613	4.722
Długość sieci wodociągowej w km	190	193,3	201,6	202	202,5
Produkcja wody w tys. m³	1758	1.710,8	1.859,1	1.907,2	1.825,3
Sprzedaż wody w tys. m³	1.154,5	1.186,6	1.218,4	1.338,1	1.296,9

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Jak wynika z wyżej zaprezentowanych danych, z roku na rok wzrasta liczba wykonanych przyłączy wodociągowych oraz rośnie całkowita długość sieci wodociągowej, co związane jest z inwestowaniem Gminy w jej rozwój.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z wodociągu miejskiego oraz wodociągów wiejskich i zakładowych. Zatwierdzone zasoby wodne Miasta wynoszą 18.960 m³/dobę. Zaopatrzeniem w wodę z wodociągu miejskiego jest objętych 35% terenów wiejskich Gminy. Pozostałą część terenów wiejskich Gminy zaopatrują wodociągi wiejskie i zakładowe. Wodociągi wiejskie istnieją we wsiach: Koźle, Krzeszkowice, Piotrówko, Kąsinowo i Przyborówko, a zakładowe w Lipnicy, Gałowie i Baborowie.

System wodociągowy gwarantuje blisko 100% zwodociągowanie Gminy (doprowadzenie wody do wszystkich sołectw i wszystkich znaczących podmiotów gospodarczych). Poza zasięgiem wodociągów znajduje się jedynie nieliczna, rozproszona zabudowa.

6.4. Kanalizacja

W Szamotułach w 1995 r. została wybudowana i oddana do użytku mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości dobowej 8.000 m³. Zaspokaja ona potrzeby Miasta na najbliższe lata. Inwestycja ta częściowo sfinansowana została z środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Pobudowano także oczyszczalnię ścieków PS-200 w Pamiątkowie wraz z siecią kanalizacji sanitarnej.

Reasumując – na terenie Miasta i Gminy Szamotuły znajdują się 3 oczyszczalnie - w Szamotułach, Pamiątkowie i Otorowie. Są to oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem miogenów:

- Szamotuły – zmodernizowana w 1996 r., o projektowanej przepustowości 8.000 m³/dobę;
- Pamiątkowo – wybudowana w 1995 r., o projektowanej przepustowości 200 m³/dobę;

- Otorowo – wybudowana w 2005 r., o projektowanej przepustowości 260 m³/dobę.

Dla celów wspólnej koordynacji działań na rzecz rozwiązania problemów gospodarki ściekowej, leżące w zlewni rzeki Samy gminy powołały w dniu 19 sierpnia 1992 r. Międzygminne Porozumienie Komunalne Rzeki Samy. Porozumienie zostało zawarte pomiędzy Gminą Tarnowo Podgórne, Gminą Kaźmierz, Miastem i Gminą Szamotuły (inicjatorem i koordynatorem Porozumienia), Gminą Obrzycko i Miastem Obrzycko, ponieważ dorzecze rzeki Samy zajmuje 448 km², obejmując znaczne obszary gmin: Tarnowo Podgórne, Kaźmierz, Szamotuły, Obrzycko oraz mniejsze fragmenty gmin Oborniki, Rokietnica, Duszniki, Pniewy, Ostroróg. W następnych latach do Porozumienia przystąpiły gminy: Rokietnica, Duszniki, Ostroróg, a w roku 2000 r. Pniewy.

Rzeka Sama bierze swój początek z Jeziora Lusowskiego, przepływa przez Kaźmierz, Szamotuły, Obrzycko, gdzie znajduje ujście do rzeki Warty. Całkowita długość rzeki Samy wynosi 44,2 km. W momencie wykonania inwentaryzacji dorzecza rzeki Samy stwierdzono katastrofalny stan gospodarki wodno-ściekowej. Wyrażał się on degradacją wód powierzchniowych i częściowo podziemnych. Rzeka Sama posiadała wodę w III klasie czystości i znaczną ilość wody pozaklasowej. Zaobserwowano, że największy udział w degradacji środowiska wodnego mają: rolnictwo, skupiska wiejskie oraz aglomeracje miejskie.

Praktycznie żadna gmina w zlewni Samy nie posiadała kompleksowego programu rozwiązania gospodarki ściekowej na swoim terenie. W związku z powyższym:

- Zlecono wykonanie programu inwestycyjnego wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym całego zadania. Celem wykonania tego programu było uzyskanie akceptacji potrzeby finansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej poszczególnych inwestycji, realizowanych przez każdą gminę z osobna;
- Określony został cel, jaki stawiają sobie strony porozumienia w gospodarce ściekowej. Stan czystości wód w dorzeczu rzeki Samy powinien się poprawiać, priorytetem powinna być również optymalna ochrona wód podziemnych przez odcięcie możliwości infiltracji ścieków do gruntu i wód oraz prawne określenie stref ochronnych wokół ujęć wody pitnej dla mieszkańców gmin;
- Przyjęto, że samorządy okresowo będą przedkładać informacje o stopniu realizacji zadań publicznych, będących celem zawartego porozumienia, tj. ocena aktualnej czystości wód rzeki Samy, przyczyny jej dalszej degradacji oraz bieżące i przyszłe zadania ekologiczne na rzecz poprawy gospodarki wodno-ściekowej;
- Do chwili obecnej poszczególne gminy wykonały szereg udoskonaleń na rzecz poprawy stanu środowiska w dorzeczu rzeki Samy.

TABELA 33. PODSTAWOWE DANE, DOTYCZĄCE SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE SZAMOTUŁY

KANALIZACJA	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba przyłączy	2.229	2.311	2.489	2.566	2.634
OGÓŁEM odprowadzanych ścieków w tys. m³	939,9	939,7	926,6	997,1	946,8
Długość sieci kanalizacyjnej w km	99,8	100,6	103,8	105,7	110,1

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Aktualnie 95% mieszkańców miasta i 44% mieszkańców wsi jest podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej.

W dniu 24 czerwca 2011 r. Zakład Gospodarki Komunalnej w Szamotułach podpisał z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie umowę o dofinansowanie projektu pn. „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Szamotuły” w ramach działania: 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracji powyżej 15 tys. RLM, priorytetu I Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013.

W ramach projektu zaplanowano budowę sieci kanalizacyjnej w ulicy Świerkowej w Szczuczynie, przebudowę oczyszczalni ścieków oraz przebudowę stacji uzdatniania wody w mieście Szamotuły. Całkowita wartość kosztorysowa projektu wynosi 29.574.351,84 zł, natomiast wartość unijnego dofinansowania z Funduszu Spójności kształtuje się na poziomie 12.949.415,94 zł. Projekt jest realizowany z udziałem środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu i środków własnych.

6.5. Gospodarka odpadami stałymi⁷

Szeroki ruch społeczny w zakresie ekologii skłonił władze samorządowe Miasta i Gminy Szamotuły do wybudowania nowoczesnego składowiska odpadów w miejscowości Piotrkówko. Obszar, na którym go wybudowano, to północny kraniec Gminy. Składowisko oddano do użytku we wrześniu 1994 r. Posiada ono kwaterę komunalną, przemysłową i mogilnik (do przyjmowania odpadów niebezpiecznych, zamknięty od maja 2004 roku).

Wysypisko odpadów prowadzi i obsługuje Zakład Gospodarki Komunalnej.

Pojemność obiektu, założona w projekcie budowlanym, wynosi 271.530 m³.

Składowisko zostało zakwalifikowane do przyjmowania odpadów obojętnych i innych niż niebezpieczne. W zgromadzonych odpadach dominują komunalne, powstające w gospodarstwach domowych oraz przy pracach, związanych z utrzymaniem czystości w mieście. Pozostałe grupy odpadów stanowią dziesiąte i setne procenta w ogólnej strukturze. Część odpadów komunalnych, nadająca się do ponownego wykorzystania, jest na składowisku zbierana w sposób selektywny i przygotowywana do sprzedaży. W ten sposób odzyskiwane są: makulatura, odpady typu PET oraz szkło mieszane. Prowadzona ewidencja odpadów pozwala nie tylko na określenie składu odpadów, lecz także na stopień odzysku surowców wtórnych.

Podstawę działań Miasta i Gminy w zakresie polityki ekologicznej stanowi „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Szamotuły” oraz „Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Szamotuły”.

Celem programu jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju Gminy. Program określa wytyczne dla formułowania polityki ochrony środowiska na obszarze Gminy. Zawarte cele ekologiczne i zadania realizacyjne pozwalają zapewnić odpowiednie warunki życia mieszkańców przy zakładanym rozwoju gospodarczo-społecznym.

---

⁷ Przy opracowaniu podrozdziału wykorzystano informacje zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Szamotuły na lata 2004-2007 z perspektywą 2008-2011.

6.6. Telekomunikacja

Mieszkańcy Gminy mają do dyspozycji:

- telefony stacjonarne:
  - operatorzy: TP S.A., NETIA, NOVA TELECOM Sp. z o.o., ich oferta obejmuje teren całego miasta;
- sieci komórkowe:
  - operatorzy: Orange, T-Mobile, Plus, Play, Cyfrowy Polsat, posiadają pełen zasięg;
- telewizja kablowa:
  - operatorzy: TE-EL Media, PHU Antena Szamotuły S.C., ich usługa jest dostępna na obszarze osiedli mieszkaniowych;
- Internet:
  - dostawcy: TP S.A., NETIA, NOVA TELECOM Sp. z o.o., Orange, T-Mobile, Plus, Play, Cyfrowy Polsat. Instytucje gminne oraz szkoły posiadają łącza Internetowe.
  - Aktualnie istniejąca sieć światłowodowa w Szamotułach należy do: PKP, TE-El Media, TP S.A., INEA Biznes (każdy z ww. ma swoją sieć).

6.7. Gazyfikacja

Zestawienie długości gazociągów średniego ciśnienia na terenie Miasta i Gminy przedstawia się następująco:

TABELA 34. DŁUGOŚCI GAZOCIĄGÓW ŚREDNIEGO CIŚNIENIA – GMINA SZAMOTUŁY

OBSZAR	DŁUGOŚĆ SIECI ŚREDNIEGO CIŚNIENIA (MB)
Miasto	66.550
Obszar wiejski	12.097
Razem	78.647

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Ilość przyłączy gazowych średniego ciśnienia:

TABELA 35. PRZYŁĄCZA GAZOWE NA TERENIE GMINY

OBSZAR	DŁUGOŚĆ PRZYŁĄCZY ŚREDNIEGO CIŚNIENIA (MB)
Miasto	1.317
Obszar wiejski	97
Razem	1.414

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Łączna długość sieci gazowej średniego ciśnienia to 78,6 km. Na podstawie danych uzyskanych z WSG S.A., z istniejących 1.414 szt. przyłączy gazowych zasilanych jest

1.868 odbiorców (dane za rok 2011). Według danych WSG z indywidualnego ogrzewania gazowego korzysta 933 mieszkań.

Na koniec roku 2011 z gazu ziemnego korzystało 1.691 (18,9%) mieszkań Miasta i Gminy Szamotuły. Zużyto 2.392 tys. m³/rok gazu Gz-50. Pozostałą ilość gazu zużywają inni odbiorcy, tj. ciepłownie, przemysł oraz handel i usługi.

TABELA 36. ODBIORCY GAZU NA TERENIE MIASTA I GMINY

WYSZCZEGÓLNIENIE	MIASTO	WIEŚ	RAZEM
Odbiorcy domowi bez ogrzewania	590	168	758
Odbiorcy domowi z ogrzewaniem	867	66	933
Usługi, handel i inne	124	11	135
Zakłady produkcyjne	42	0	42
Razem	1.623	245	1.868

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

6.8. Energetyka

W chwili obecnej potrzeby rozwojowe Miasta w tym zakresie są zaspokojone. Główne tereny przeznaczone pod inwestycje mają dostęp do sieci energetycznej o odpowiednich parametrach.

6.9. Drogownictwo

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina Szamotuły jest zarządcą dróg o łącznej długości 257,4 km, z czego drogi o nawierzchni utwardzonej stanowią 107 km, a nieutwardzone 150,4 km. Ponadto przez teren Gminy przebiegają drogi wojewódzkie o długości 42,8 km – utwardzone oraz drogi powiatowe – 55,5 km dróg utwardzonych i 5 km nieutwardzonych.

Stan techniczny niektórych dróg (zwłaszcza gminnych) jest słaby, ich parametry techniczne często nie odpowiadają wymogom i przepisom technicznym i ustawie o drogach publicznych. Brak jest przy wielu odcinkach dróg gminnych rowów odwadniających. Często zaniżone są parametry szerokości dróg, pasy drogowe są zbyt wąskie.

Potrzeby w zakresie dróg są duże i dotyczą głównie:

- utwardzenia gminnych dróg gruntowych (jest ich aż 150,4 km);
- budowy dróg, scalających istniejący układ dróg w racjonalny układ drogowy;
- budowy ścieżek rowerowych;
- poszerzenia i zwiększenia wytrzymałości na nacisk istniejących dróg.

O randze i znaczeniu inwestycji drogowych dla Gminy świadczą liczne zadania z tego zakresu, przeprowadzane każdego roku. W ostatnich latach na zadania z zakresu

poprawy stanu dróg i infrastruktury okołodrogowej wydatkowano z budżetu Gminy ponad 32 mln zł, co stanowi 62% wszystkich wydatków inwestycyjnych samorządu w tym okresie.

Najważniejsze ze zrealizowanych w 2011 roku inwestycji to m.in.:

- remont nawierzchni ulicy Wronieckiej i Rynku w Szamotułach za kwotę 28.290,00 zł;
- wykonanie utwardzenia dróg gruntowych w miejscowościach Lulinek – ulica Leśna, Przecław – ulica Łąkowa, Przecławek, Szamotuły – ulica Jagiełły za kwotę 27.982,50 zł oraz Przecław – ulica Rolna – 21.525,00 zł;
- wykonanie remontu cząstkowego nawierzchni asfaltowych ulic i dróg gminnych za kwotę 171.574,91 zł;
- wykonanie remontu nawierzchni odcinka drogi Baborówko – Kąsinowo za kwotę 63.000,00 zł;
- utwardzenie gminnych dróg gruntowych za łączną kwotę 302.800,00 zł.

Utwardzenia gruzem betonowo-ceglanym dokonano:

- teren Gminy: Pamiątkowo – 710 m², Przecław – 245 m², Żalewo (skrzyżowanie) – 210 m², Przecławek – 455 m², Przyborowo 385 m², Przyborówko 70 m², Lulinek -245 m², Otorowo 175 m², Gąsawy 1.050 m², Lipnica 122,5 m².

Wartość prac – 44.500,00 zł,

- teren Gminy: Kępa ulice: Aroniowa, Porzeczkowa, Agrestowa, Truskawkowa 400mb; Gąsawy – Łowiza 250mb; Gąsawy – wieś 150mb; Gąsawy ul. Jagodowa 300mb; Szamotuły - Nowy Folwark 200mb, łącznik Piaskowo – Kępa 50mb; Baborówko 100mb; Grabówiec 200mb; Przecław ulice: Kukułcza, Rolna, Łąkowa i Krańcowa – 700mb; Przecławek wieś 300mb; Gałowo ulice Azaliowa i Wierzbowa 200mb; Jastrowo – Rudki 300mb; Lipnica ulica Leśna 300mb; Koźle 900mb; Otorowo ulice: Szkolna, Zielona i Pocztowa (boisko) 450mb; Piotrkówko (osiedle mieszkaniowe) 400mb. Łącznie 5.200mb x 3,50m = 18.200m².

Wartość prac – 223.860,00 zł,

- Miasto Szamotuły: ulice Zygmunta Starego, Sobieskiego, Mieszka I i Gross Gerau – 400mb; Słoneczna (od Obornickiej) 100mb; Jagiełły 100mb; Graniczna 200mb. Łącznie 800mb x 3,50m = 2.800m². Wartość prac – 34.440,00 zł.

6.10. Transport publiczny

Przez obszar Gminy przebiega linia kolejowa Poznań-Szczecin.

Komunikacja lokalna jest świadczona przez firmę, wyłonioną w drodze przetargu nieograniczonego – obecnie jest to firma Jan-Bus z Kazimierza Wlkp. Komunikacja ta obsługuje miejscowości: Mutowo, Piotrkówko, Przyborowo, Przyborówko, Piaskowo, Kępa, Kąsinowo, Pamiątkowo, Baborówko, Baborowo.

Komunikacja autobusowa krajowa (PKS) kursuje w kierunkach: Poznań, Oborniki, Czarnków i Ostroróg. Ponadto swoje usługi na terenie Miasta i Gminy świadczą przewoźnicy prywatni: Matmich-bus, Jan-Bus i Rokbus.

6.11. Usługi dla mieszkańców i turystów

Zarówno turyści, jak i mieszkańcy Miasta i Gminy Szamotuły, korzystać mogą z bazy noclegowej i gastronomicznej, obejmującej:

GASTRONOMIA:

Restauracje - kawiarnie

- Restauracja Rycerska, Szamotuły, ul. Chrobrego 3;
- Gościniec SANGUSZKO, Szamotuły, ul. Wroniecka 30 – na terenie Muzeum Zamek Górków;
- Restauracja Maryna, Szamotuły, ul. Ratuszowa 1;
- Restauracja Kurczak – Gałowo, Szamotuły, ul. Wierzbowa 5/7;
- Restauracja Millenium, Szamotuły, ul. Obornicka (stacja paliw);
- Restauracja Siedem Życzeń, Szamotuły, ul. Kościelna 15 (blisko rynku);
- Restauracja Chilli, Szamotuły, ul. Wroniecka 30 (na terenie Zamku Górków);
- Cafe Marzenie, Szamotuły, ul. Wroniecka 35;
- ALANYA Restauracja & Pub, Szamotuły, ul. Sportowa 12;

BARY I BISTRO

- Bar bistro Kurczaki po amerykańsku, Szamotuły, ul. Wroniecka (przy targowisku);
- Bistro Wesoły Anioł, Szamotuły, ul. Sportowa 6;
- Bistro KAMA, Szamotuły, ul. Dworcowa 6;
- Profesjonal – Pub, Szamotuły, ul. Wroniecka 31 (w pasażu);
- Bar Sabrina, Szamotuły, ul. Lipowa 54;
- Bar Piwny Sami Swoi, Szamotuły, ul. Poznańska 23;
- SMAŻALNIA RYB, Szamotuły, ul. Piekarska 1;

PIZZERIE

- Pizzeria - Kebab "Italia", Szamotuły, Deptak PKS 1;
- Pizzeria Don Vitto, Szamotuły, ul. Szczuczyńska 25;
- Pizza House, Szamotuły, ul. Łąkowa 9;
- ALANYA Restauracja & Pub, Szamotuły, ul. Sportowa 12;
- Pizzeria, Bistro "Szamofaza", Szamotuły, ul. Powstańców Wielkopolskich 75 (przy stacji paliw);

Baza noclegowa:

- HOTEL SZOSiR „MARATON” – Szamotuły, ul. Sportowa 6;
- PAŁAC BABORÓWKO – KRYSTYNA I HENRYK ŚWIĘCICCY Baborówko
Liczba pokoi: 7
Miejsca noclegowe: 22 - plus dostawki;

- GOŚCINIEC SANGUSZKO, Szamotuły, ul. Wroniecka 30 - na terenie Muzeum Zamek Górków;
- RESTAURACJA (HOTEL) MILLENIUM, Szamotuły, ul. Obornicka (stacja paliw)
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe – ul. Obornicka 12, ul. Wojska Polskiego 4.
- ŚWIAT ZWIERZĄT – JOANNA I HUBERT JARMUŻ
Witoldzin 17
Tylko pobyty dzienne;
- GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE – KATARZYNA PRZYBYŁAK
Śmiłowo 10
Liczba pokoi: 4
Miejsca noclegowe: 12;
- AGROTURYSTYKA "RÓŻANA FARMA GAIL"
ul. Łąkowa 3, Przecław
Liczba pokoi: 2
Miejsca noclegowe: 6;
- GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE – WESOŁA ZAGRODA
Joanna Nowak, Witoldzin 33, Pamiątkowo
tylko pobyt dzienny;

Podkreślić należy fakt, iż na terenie Gminy dynamicznie rozwijają się wyżej wymienione gospodarstwa agroturystyczne. Są to obiekty, cieszące się w ostatnich latach dużym zainteresowaniem, w szczególności wśród mieszkańców dużych aglomeracji miejskich, poszukujących ciekawych miejsc z możliwością „obcowania” z naturą.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Stan podstawowej infrastruktury technicznej na terenie Gminy Szamotuły jest zadawalający. Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2010, siecią wodociągową objętych było 99,4% gospodarstw domowych w mieście i 97,8% na terenach wiejskich, 90,8% było wyposażonych w łazienki (tereny wiejskie 88,5%), podczas gdy w centralne ogrzewanie 79,1% miasto i 75,3% wieś.
- Kanalizacja sanitarna obejmuje swym zasięgiem prawie 100% mieszkańców Miasta i 44% mieszkańców terenów wiejskich Gminy.
- Na terenie Gminy funkcjonuje nowoczesne składowisko odpadów, zlokalizowane w miejscowości Piotrkówko.
- Gmina posiada dość dobrze rozwiniętą bazę noclegową (hotele, ale również schronisko młodzieżowe) i gastronomiczną, reprezentowaną przez obiekty o zróżnicowanym standardzie. Na uwagę zasługują liczne gospodarstwa agroturystyczne. Jest ich aktualnie 6.
- W bieżącym utrzymaniu Gminy, wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r., znajduje 257,4 km dróg, z czego drogi o nawierzchni utwardzonej stanowią 107 km, a nieutwardzonych jest aż 150,4. Stan techniczny wielu dróg jest więc słaby, ich parametry techniczne często nie odpowiadają wymogom i przepisom technicznym oraz ustawie o drogach publicznych.
- Gmina każdego roku realizuje liczne inwestycje z zakresu drogownictwa, przyczyniające się do poprawy sytuacji drogowej, wzrostu poziomu bezpieczeństwa i zadowolenia użytkowników.
- Dobra lokalizacja Szamotuł (centrum województwa, bliskość Poznania) stanowi podstawę dla rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy. Rozbudowana infrastruktura techniczna, na którą składają się: nowoczesne składowisko odpadów stałych, mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, dobrze rozwinięta sieć energetyczna, wodociągowa, telefoniczna i gazowa, a także bogata oferta dla budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego – czyni z Szamotuł doskonałe miejsce do lokalizacji różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych. Działalność inwestycyjną wspierają istniejące struktury administracyjno-przemysłowe oraz gospodarcze regionu, zainteresowane rozwojem przedsiębiorczości.

7. POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY

ATUTY:

- prężnie działający Ośrodek Pomocy Społecznej
- wysoki stopień bezpieczeństwa mieszkańców zapewniany przez Policję, 9 jednostek OSP oraz Straż Miejską

7.1. Pomoc społeczna

Zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Realizowaniem pomocy społecznej zajmują się organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna, w miarę możliwości, doprowadzić do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin, ich integracji ze środowiskiem oraz zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji życiowych. Rodzaj, rozmiar i forma udzielonej pomocy powinny stymulować osobę oraz rodzinę do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów przy wsparciu ze strony profesjonalistów – pracowników socjalnych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej są prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamotułach na mocy Ustawy o Pomocy Społecznej. W ramach instytucji pomoc świadczy 15 pracowników socjalnych, 16 pracowników administracyjnych oraz 2 osoby kadry kierowniczej.

Ośrodek zajmuje się realizacją zadań własnych Gminy, które obejmują:

- usługi opiekuńcze, świadczone przez dwa stowarzyszenia PCK i PKPS;
- dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych Gminy, które przeznaczane są na:
  - dożywianie uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
  - pomoc dla kombatantów,
  - dofinansowanie letniego wypoczynku dzieci (w ramach współpracy z Domem Dziecka i Akcją Katolicką).

Ośrodek pozyskuje również dochody ze świadczonych usług opiekuńczych i z odpłatności usługobiorców.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów zawiera poniższa tabela.

TABELA 37. LICZBA ŚRODOWISK OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ (WEDŁUG POWODÓW) W 2007 I 2011 ROKU

LICZBA ŚRODOWISK OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ (WEDŁUG POWODÓW)	2007	2011
Ubóstwo	495	462
Bezrobocie	402	442
Niepełnosprawność	308	331
Długa lub ciężka choroba	305	412
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna	150	155
Ochrona macierzyństwa – wielodzietność	80	48
Potrzeba ochrony macierzyństwa	81	118
Alkoholizm	62	91
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina wielodzietna	19	31
Bezdomność	18	36
Trudności w przystosowaniu do życia zwolnieniu z zakładu karnego	16	30
Narkomania	3	2
Przemoc w rodzinie	8	8
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczonej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	1	0
Sytuacja kryzysowa	2	9
Kłeska żywiołowa	1	1
Zdarzenia losowe	5	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	0	85

ŹRÓDŁO: OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZAMOTUŁACH

W porównaniu z rokiem 2007, w 2011 nastąpił wzrost liczby osób objętych pomocą społeczną w większości z wyszczególnionych w powyższej tabeli kategorii środowisk. Przede wszystkim mowa tu o kategoriach: bezrobocie, niepełnosprawność, długa lub ciężka choroba, alkoholizm. Świadczy to o coraz lepszym funkcjonowaniu systemu opieki na terenie Gminy, z drugiej strony może świadczyć także o wzroście liczby osób potrzebujących wsparcia.

Podkreślić należy fakt, iż na terenie Gminy i Miasta Szamotuły działają również inne organizacje, które wspomagają system świadczenia pomocy społecznej. Ich działalność przedstawiono poniżej:

- Szamotulskie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „CZAS” - liczy 57 członków i mieści się przy ul. Franciszkańskiej 5. W ramach Klubu działają:
  - dwie grupy AA „OPTIVUS” i „ODRODZENIE”,
  - jedna grupa Al-Anon „HALSZKA” dla osób współ uzależnionych,
  - jedna grupa Al-Ateen „PROMYK NADZIEI” dla dzieci z rodzin alkoholowych.

Celem i zadaniem statutowym organizacji jest propagowanie trzeźwości i zmiany obyczajów, pełnienie roli środowiska alternatywnego dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin, pomoc w nawiązywaniu więzi międzyludzkich w trakcie leczenia i w utrzymaniu trzeźwości;

- Świetlica Terapeutyczna dla dzieci z rodzin patologicznych - dysponuje ona nowym, wolnostojącym budynkiem przy ulicy Lipowej 27 na posesji Domu Dziecka. Do obiektu przylega teren rekreacyjny, jest też możliwość korzystania z parku wyposażonego w ławeczki, boiska, świetlicy i stołówki Domu Dziecka oraz kaplicy. W ramach posiadanej bazy lokalowej, powiększonej o niektóre pomieszczenia Domu Dziecka, można zapewnić pobyt dzienny i korzystanie ze stołówki dla około 80 podopiecznych, jak również zorganizować zajęcia świetlicowe, a także zapewnić jeden posiłek dziennie dla 30 do 40 dzieci;
- Dzienny Dom Pomocy z liczbą miejsc, wynoszącą 50 i 45 osobami korzystającymi z pomocy w roku 2011;
- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze w liczbie 7, dysponujące 180 miejscami, z których pomocy skorzystało w 2011 roku 150 osób;
- Centrum Integracji Społecznej z liczbą uczestników zajęć w 2011 roku, wynoszącą 24;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku – liczba uczestników zajęć w 2011 roku – 180.

WSPARCIE FINANSOWE I RZECZOWE

Świadczenia finansowe uzyskują osoby i rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej, które spełniają kryterium dochodowe, uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, określone w ustawie o pomocy społecznej. Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są w formie:

- zasiłku stałego;
- zasiłku okresowego;
- zasiłku celowego oraz zasiłku celowego specjalnego.

Liczba osób, którym w 2011 roku przyznano decyzją świadczenie⁸, wyniosła 1.420, a więc więcej niż w latach 2009 i 2010 (odpowiednio 1.337 i 1.409). W 2011 przyznano 920 świadczeń pieniężnych (2009 rok – 587, 2010 – 796) oraz 789 niepieniężnych (odpowiednio 2009 – 756, 2010 – 811). W 2011 roku pomoc uzyskały 392 osoby w wieku do 18 roku życia (2009 – 352, 2010 – 355), 134 kobiety w wieku 60 lat i więcej (2009 – 122, 2010 – 147 osób), 44 mężczyzn w wieku 65 lat i powyżej (2009 – 43, 2010 – 46). Kwota świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (decyzje administracyjne) – wyniosła w roku 2011 – 2.845.000 zł (lata poprzednie 2009 – 2.020.000 zł i 2010 – 2.558.000 zł).

7.2. Charakterystyka stanu bezpieczeństwa na terenie Gminy Szamotuły

Rosnące tempo życia i ekspansja człowieka w różnych dziedzinach skutkuje wzrostem zagrożenia mieszkańców Miasta i Gminy. Statutowym obowiązkiem samorządu i naturalną reakcją osób odpowiedzialnych za stan bezpieczeństwa w Gminie jest podejmowanie działań, mających na celu zapobieganie zagrożeniom, ograniczanie

⁸ Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych ogółem.

rozmiaru szkód oraz likwidacja skutków i przywracanie stanu wyjściowego. Dla podniesienia skuteczności realizacji tego celu, na terenie gminy Szamotuły, odpowiednio do zagrożeń i możliwości przeciwdziałania im, rozwijany jest sukcesywnie system ratowniczy, który tworzą policja, straż pożarna oraz straż miejska.

Poniżej przedstawiono w ujęciu bezwzględnym i wskaźnikowym podstawowe informacje na temat przestępstw i wykroczeń popełnionych na terenie Miasta i Gminy w ostatnich latach.

TABELA 38. CHARAKTERYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

KATEGORIA	2007	2008	2009	2010	2011
Kradzież samochodu	25	23	12	16	5
Kradzież mienia	296	276	309	280	168
Kradzież z włamaniem	127	166	136	106	107
Rozbój / wymuszenie	58	62	153	95	59
Bójka / pobicie	41	39	52	82	79
Uszczerbek na zdrowiu	-	35	35	25	56
Uszkodzenie mienia	112	159	196	139	86
Ogółem przestępstwa	2.559	2.521	2.688	2.319	2.224
Odnotowane kolizje drogowe	212	206	196	194	112
Podejmowane interwencje domowe	225	182	168	154	176

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

Jak wynika z wyżej zaprezentowanych danych, z roku na rok odnotowuje się spadek liczby przestępstw na terenie Miasta i Gminy Szamotuły, co związane jest bez wątpienia z jakością funkcjonującego systemu ratownictwa, coraz sprawniejszą i doskonalszą działalnością służb odpowiedzialnych za szeroko pojęte bezpieczeństwo (policja, straż). Przede wszystkim spada liczba kradzieży samochodów, mienia, czy kradzieży z włamaniem. W roku 2011 odnotowano 112 kolizji drogowych, co oznacza ogromny spadek w stosunku do roku 2007, kiedy to zanotowano aż 212 tego typu zdarzeń. Ogólna liczba przestępstw popełnionych na terenie Gminy w roku 2011 wyniosła 2.224, jest więc mniejsza od tej z 2007 roku aż o 335.

STRAŻ MIEJSKA

Do podstawowych zadań Straży Miejskiej należy kontrolowanie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony porządku publicznego, wynikających z ustaw i aktów prawa miejscowego, a w szczególności:

- porządku i czystości na terenie Miasta i Gminy Szamotuły;
- wykonywania zadań i obowiązków przez administratorów, gospodarzy oraz właścicieli domów i lokali pod względem utrzymywania czystości i porządku;
- porządku i estetyki obiektów oraz urządzeń użyteczności publicznej;
- oznakowania, a także oświetlenia ulic i posesji, w tym znaków drogowych oraz estetyki napisów, miejsc plakatowania i ogłoszeń;
- porządku i bezpieczeństwa ruchu na drogach;
- prowadzenia handlu obnośnego, obwoźnego i na targowiskach;

- ważności cech i świadectw legalizacji przyrządów pomiarowych używanych w obrocie publicznym;
- ściganie wykroczeń poprzez: udzielanie pouczeń, nakładanie grzywien w postępowaniu mandatowym, dokonywanie czynności wyjaśniających w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, sporządzanie wniosków o ukaranie w sprawach o wykroczenia;
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania;
- ujmowanie osób stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłoczne doprowadzanie ich do najbliższej jednostki Policji;
- udział w zabezpieczaniu miejsc przestępstw, katastrof lub innych miejsc zagrożonych podobnym zdarzeniem (awarie) przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów oraz ustalanie świadków zdarzenia i osób pokrzywdzonych. Udzielanie pierwszej pomocy osobom potrzebującym natychmiastowej pomocy lekarskiej, ofiarom wypadków lub innych zdarzeń losowych. Bezpośrednie zabezpieczanie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych.

W 2011 roku stan etatowy Straży Miejskiej w Szamotułach wynosił:

- 5 pracowników mundurowych;
- 1 pracownik cywilny (1/4 etatu);
- 1 pracownik gospodarczy (1/2 etatu);
- 1 pracownik w ramach stażu pracy.

W 2011 roku strażnicy Straży Miejskiej w Szamotułach w ramach działań patrolowo-interwencyjnych realizowali zadania z zakresu ochrony spokoju i porządku publicznego. W trakcie realizacji zadań, podejmowanych interwencji, prowadzonych czynności służbowych wykonano (w porównaniu z rokiem poprzednim):

TABELA 39. STATYSTYKA DZIAŁALNOŚCI STRAŻY MIEJSKIEJ W SZAMOTUŁACH

LP.	WYKONYWANE CZYNNOŚCI	LICZBA	
		2011 r.	2010 r.
1	Mandaty karne / ilość ogółem w szt.	208	180
2	Mandaty karne / kwota w zł/	20 850	18 550
3	Pouczenia	1 811	1 614
4	Interwencje	1 212	1 219
5	Blokady kół założone w związku z popełnionymi wykroczeniami drogowymi	87	51
6	Służby z Policją	98	67
7	Konwoje dokumentów, wartości pieniężnych na potrzeby Gminy	106	77
8	Współdziałanie z jednostkami Straży Miejskiej i Gminnej	49	36
9	Kontrole punktów handlu alkoholem wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	74	75

10	Zgłoszenia od mieszkańców	869	714
11	Kontrole umów na wywóz nieczystości stałych	573	333
12	Osoby doprowadzone do miejsc zamieszkania, ośrodków zdrowia, pobytowych	40	62

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

Ponadto Straż Miejska w Szamotułach współpracowała z 14 szkołami i przedszkolami z terenu Miasta i Gminy. W ramach działań, określonych mianem „patrolu szkolnego”, strażnicy wykonywali patrole prewencyjne w obrębie szkół i przedszkoli, przeprowadzali zajęcia z dziećmi, odbywali spotkania z dyrektorami, nauczycielami oraz pedagogami szkół, omawiając problemy placówek.

Oprócz tego Straż Miejska współpracuje na bieżąco z wieloma innymi jednostkami, takimi jak: Urząd Miasta i Gminy, wszystkie jednostki gminne, Komenda Powiatowa Policji w Szamotułach, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach, Straż Leśna, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Szamotułach, zarządy dróg, Powiatowy Urząd Pracy w Szamotułach.

7.3. Ochotnicza Straż Pożarna

LOKALNE OSP

Jedyną jednostką Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy, wpisaną do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jest OSP Brodziszewo.

Pozostałe gminne OSP to:

- OSP Jastrowo;
- OSP Koźle;
- OSP Krzeszkowice;
- OSP Otorowo;
- OSP Pamiątkowo;
- OSP Przecław;
- OSP Szamotuły;
- OSP Baborowo.

Celami i zadaniami OSP są:

- prowadzenie działalności, mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami;
- udział w akcjach ratowniczych, przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń;
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi;
- upowszechnianie, w szczególności wśród członków, kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalnej i oświatowej;
- działania na rzecz ochrony środowiska;

- Cele i zadania wymienione wyżej OSP realizuje przez:

- organizowanie swoich członków do działalności na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności;
- przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa;
- organizowanie, spośród swoich członków zwyczajnych, zespołu ratowniczego;
- prowadzenie podstawowego szkolenia ratowniczego członków zwyczajnych OSP i współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w organizowaniu szkolenia funkcyjnych OSP;
- organizowanie młodzieżowej i kobiecej drużyny pożarniczej;
- organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, teatrów amatorskich, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-wychowawczej oraz kulturalnej i oświatowej;
- organizowanie zawodów sportowych i imprez propagujących kulturę fizyczną;
- prowadzenie innych form działalności, mających na celu wykonanie zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej i statutu.

ŹRÓDŁO: STRONA INTERNETOWA PSP W SZAMOTUŁACH

W swoich szeregach lokalne OSP skupiają łącznie 436 strażaków, w tym członków czynnych – 296 (w tym 52 kobiety), wspierających – 102, honorowych – 38.

W bezpośrednich działaniach ratowniczo-gaśniczych uczestniczy 120 strażaków. W związku ze zwiększającym się zakresem działań ratowniczych, wykonywanych przez Straż Pożarną, niezbędne jest ciągłe podnoszenie umiejętności i kwalifikacji. Dlatego też na bieżąco prowadzone są ćwiczenia doskonalące ze sprzętem oraz ćwiczenia w obiektach użyteczności publicznej i w zakładach pracy. Przeprowadzane są również przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach kursy doskonalące. W ramach ćwiczeń doskonalących organizuje się zawody sportowo-pożarnicze. Każdego roku młodzież z lokalnych szkół uczestniczy w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej.

AKCJE RATOWNICZO-GAŚNICZE

W roku 2011 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej uczestniczyły w 121 działaniach ratowniczo-gaśniczych, z czego 42 to akcje gaśnicze, a 79 to zagrożenia miejscowe (w akcjach udział wzięło 1.044 strażaków).

WYPOSAŻENIE OSP

Na wyposażeniu lokalnych jednostek OSP znajdują się:

Pojazdy:

- ciężkie – 1 sztuka;
- średnie – 7 sztuk;
- lekkie – 4 sztuk.

Sprzęt silnikowy:

- motopompy pożarnicze – 5 sztuk;
- pompy szlamowe – 7 sztuk;
- narzędzia hydrauliczne – 3 zestawy;
- pilarki – 9 sztuk;
- piły do betonu i stali – 2 sztuki;
- agregaty prądotwórcze – 2 sztuki.

Pozostały sprzęt:

- aparaty powietrzne nadciśnieniowe – 8 sztuk;
- zestawy medyczne PSP R-1 z noszami – 4 sztuki.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Sferą pomocy społecznej na terenie Gminy Szamotuły zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej. OPS udziela wsparcia finansowego w obszarach świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych oraz dodatków mieszkaniowych. Gminny system pomocy społecznej realizuje swoje zadania poprzez wsparcie finansowe i rzeczowe oraz świadczenie specjalistycznych usług.
- W ostatnich 5 latach obserwuje się stały wzrost liczby osób, objętych systemem pomocy społecznej w różnych kategoriach środowisk. Przede wszystkim chodzi tu o kategorie: bezrobocie, niepełnosprawność, długa lub ciężka choroba, alkoholizm. Świadczy to o coraz lepszym funkcjonowaniu systemu opieki na terenie Gminy, z drugiej strony również o wzroście liczby osób potrzebujących wsparcia.
- Na terenie Gminy działają Policja i Straż Miejska, czuwające nad bezpieczeństwem mieszkańców oraz 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.
- Gmina należy do gmin stosunkowo bezpiecznych.
- Działania podejmowane przez Gminę w zakresie bezpieczeństwa i pomocy społecznej ocenić należy jako prawie wzorowe. Szeroki wachlarz różnego typu inicjatyw wpływa pozytywnie na warunki życia mieszkańców Gminy.
- Działalność Ośrodka Pomocy oraz placówek współpracujących przynosi zamierzone i optymalne efekty. Ważnym elementem tej działalności jest stabilność i racjonalność zatrudnienia w sektorze pomocy społecznej, a w tym zakresie szczególną uwagę zwraca wzrost profesjonalizmu kadry i znaczący przyrost pracowników z wyższym wykształceniem i specjalizacjami.
- Ze struktury demograficznej mieszkańców wynika przyrost liczby osób starszych, a więc wymagających wsparcia oraz obniżenie wieku osób wymagających opieki, co powinno skutkować zwiększeniem usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania.

8. SŁUŻBA ZDROWIA

Na terenie Miasta i Gminy działają liczne placówki medyczne, zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę zdrowotną.

Należą do nich przede wszystkim:

- **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Szamotułach, ul. Sukiennicza 13**

Leczenie możliwe jest w oddziałach specjalistycznych, takich jak:

- Chirurgia,
- Blok operacyjny,
- Ginekologiczno – położniczy,
- Chorób wewnętrznych,
- Noworodkowy,
- Dziecięcy,
- Krwiodawstwa,
- Zakład fizjoterapii,

a także w licznych poradniach:

- Szamotuły, ul. Sukiennicza 13:
  - Poradnia chirurgii ogólnej,
  - Poradnia chirurgii naczyniowej,
  - Poradnia ortopedyczna,
  - Poradnia neurologiczna,
  - Poradnia urologiczna,
  - Poradnia laryngologiczna,
  - Poradnia diabetologiczna,
  - Poradnia chorób płuc i gruźlicy,
  - Poradnia dermatologiczna,
- Szamotuły, ul. Garncarska 11:
  - Poradnia okulistyczna,
  - Poradnia położniczo-ginekologiczna,
  - Poradnia Zdrowia Psychicznego,
  - Medycyna Pracy.

- **Na terenie Miasta i Gminy zlokalizowane są apteki:**

- Pod Saturnem Apteka Hanna Kerger-Zatoń, Szamotuły, Kopernika 3;
- Panaceum Apteka Bożena Andruszkiewicz, Szamotuły, Kościelna 2;
- Apteka im. Św. Franciszka Marcin Niechciałkowski, Szamotuły, Dworcowa 16;
- Pod Orłem Apteka Sławomira Skoczyńska-Nowaczyk, Szamotuły, Rynek 18;

- **Usługi świadczą liczne, prywatne gabinety stomatologiczne:**

- Peraj Dorota Gabinet Protetyczny, Szamotuły, Okrężna 29;
- Kuźniak-Jasnosz Maria Stomatolog, Szamotuły, al. Jana Pawła II 31;

- Łączkowski Marek Usługi Protetyczne, Szamotuły, Sportowa 15;
  - Koczek Hanna Stomatolog, Szamotuły, Ogrodowa 14;
  - Kubiak Jarosława Gabinet Stomatologiczny, Szamotuły, Okrężna 18;
  - Dent Gabinet Stomatologiczny Marek Fijałkowski, Szamotuły, Lipowa 5;
  - Skoczek Magdalena Stomatolog, Szamotuły, Kwiatowa 24;
  - Borowicz – Andrzejewska Elżbieta Stomatolog, Szamotuły, Kasprowicza 7;
  - Skoczek Magdalena Gabinet Stomatologiczny, Szamotuły, Kwiatowa 24;
  - Jasnosz Krzysztof Indywidualna Praktyka Stomatologiczna, Szamotuły, al. Jana Pawła II 31;
  - Prywatny Gabinet Stomatologiczny Iwetta Kaczmarek, Szamotuły, Garncarska 12;
  - Oris-Dent Przychodnia Stomatologiczna, Szamotuły, Garncarska 11.
- **Mieszkańcy korzystać mogą z licznych prywatnych oraz publicznych przychodni lekarskich, do których należą:**
- ESKULAP PRZYCHODNIA LEKARSKA (zatrudnia jednego lekarza medycyny rodzinnej), ul. Zielona 99, Szamotuły;
  - KONSyliUM, ul. Kasprowicza 7, Szamotuły;
  - MEDICUS, ul. Garncarska 11, Szamotuły;
  - PORADNIA CHOROÓB PŁUC I GRUŻLICY, ul. Dworcowa 28, Szamotuły;
  - PRZYCHODNIA DZIECIĘCA (zatrudnia 12 lekarzy, w tym:- medycyny rodzinnej – 1, chorób wewnętrznych – 5, anestezjologii – 1, pediatrii – 2, pulmonologii – 1, kardiologii – 1, neurologii – 1), ul. Kopernika 4, Szamotuły;
  - PRZYCHODNIA LEKARSKA, ul. Łąkowa 9, Szamotuły;
  - PRZYCHODNIE SPECJALISTYCZNE, ul. Garncarska 11, Szamotuły;
  - Indywidualna Praktyka Lekarska Dr D. Milanowska;
  - PRZYCHODNIA LEKARSKA „POD ZEGAREM”, ul. Sportowa 17 w Szamotułach (zatrudnia 3 lekarzy:- chorób wewnętrznych – 2, pediatrii – 1);
  - INDYWIDUALNA PRAKTYKA LEKARSKA „HIPOKRATES”, ul. Braci Czeskich 15 w Szamotułach (zatrudnia jednego lekarza medycyny rodzinnej);
  - PRYWATNY OŚRODEK LEKARZA RODZINNEGO, ul. Łąkowa 4 w Otorowie (zatrudnia jednego lekarza medycyny rodzinnej);
  - PRZYCHODNIA LEKARZA RODZINNEGO
ul. Szkolna 16 w Pamiątkowie (zatrudnia jednego lekarza medycyny rodzinnej).

Pieczę nad pacjentami sprawują pielęgniarki Środowiskowe „RODZINA”. W Szamotułach działa Świetlica Socjoterapeutyczna przy Domu Dziecka „CARITAS” oraz dwie świetlice środowiskowe w Szkołach Podstawowych nr 3 w Szamotułach i Otorowie. Istnieje także Szamotulskie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „CZAS”, w którym znajduje się punkt konsultacyjny, terapeutyczny, psychologiczny, terapia uzależnień i telefon zaufania dla ofiar przemocy w rodzinie.

Opiekę profilaktyczną w zakresie opieki zdrowotnej zapewnia „Szkolnet” – firma zatrudniająca 7 osób - 6 higienistek i 1 pielęgniarkę. „Szkolnet” dysponuje 8 gabinetami, pod opieką znajduje się ok. 5.000 dzieci – opiekuje się wszystkimi szkołami podstawowymi, gimnazjami i szkołami średnimi w Szamotułach oraz podstawówkami w Przyborowie i Brodziszewie.

9. OŚWIATA, KULTURA I SPORT

ATUTY (rozdział 8 i 9):

- dość dobrze funkcjonująca podstawowa opieka medyczna, obejmująca szpital, liczne przychodnie, prywatne gabinety
- dobrze rozwinięty system oświaty, wysoki poziom nauczania
- dobrze funkcjonująca Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szamotuły
- prężnie działający Szamotulski Ośrodek Kultury
- Kino Halszka
- bogata działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji
- liczne imprezy sportowe i kulturalne na terenie Gminy
- Muzeum Zamek Górków

KULTURA I OŚWIATA - KSZTAŁTUJĄ NOWE POKOLENIA

Szamotuły są miastem o wielowiekowych tradycjach kulturalnych. Właśnie tutaj utrzymała się najdłużej bogata kultura ludowa Wielkopolski z charakterystycznym strojem regionalnym, tańcami, pieśniami, podaniami, wierzeniami, obrzędami i zwyczajami. Ich podtrzymywaniem zajmuje się od wielu lat Zespół Folklorystyczny „Szamotuły”, którego działalność zainicjowała Marianna Orlik, a kontynuowała przez kilka dziesięcioleci Janina Foltyn. Obecnie życie kulturalne rozwija się dzięki takim instytucjom, jak Szamotulski Ośrodek Kultury, czy Muzeum-Zamek Górków. Wszystkie wspomniane instytucje organizują rozmaite imprezy kulturalne, przyciągające szerokie rzesze odbiorców. Przykładem mogą być liczne koncerty oraz festiwale, poświęcone twórczości pochodzących z Szamotuł sławnych kompozytorów, m.in. Wacława z Szamotuł – nadwornego muzyka króla Zygmunta Augusta oraz Xaverego i Philippa Scharwenków – słynnych pianistów i kompozytorów przełomu XIX i XX wieku, znanych w ówczesnej Europie i świecie. Pamięć o wybitnych obywatelach Szamotuł jest kultywowana poprzez organizację corocznych Spotkań Zespołów Chóralnych „Świat Wacława z Szamotuł” oraz festiwali muzycznych im. Philippa i Xavera Scharwenków. Szamotulski Ośrodek Kultury skupia dzieci, młodzież i dojrzałych pasjonatów w kilkudziesięciu zespołach, sekcjach, pracowniach i klubach. Ośrodek przez cały rok organizuje co tydzień koncerty, prezentujące różne gatunki muzyczne, a w okresie letnim wiele imprez plenerowych. Z wielkim zainteresowaniem spotkała się inicjatywa powrotu do plenerów rzeźbiarskich. Pierwszy taki plener, zatytułowany „Wielki powrót rzeźb”, odbył się po ponad 30-letniej przerwie w 2011 roku. Jego efektem są okazałe rzeźby, zdobiące Park im. H. Sienkiewicza. Teraz takie plenery będą się odbywać co roku. Również co roku na początku września miasto opanowują wielbiciele rocka na zapoczątkowanym w 2011 roku ogólnopolskim konkursie kapel rockowych „SzOK&Roll”. Ośrodek kultury wykorzystuje do ciekawych działań artystycznych dawny klasztor pofranciszkański. Latem w jego wirydarzu odbywają się koncerty. Ośrodek wprowadził też do miasta sztukę ulicy: na elewacji kina pojawił się okazały mural, przedstawiający Marilyn Monroe i Charlie Chaplina. Pod koniec maja 2012 roku Szamotulski Ośrodek Kultury wprowadził w nową erę cyfrową kino „Halszka” w Szamotułach. Została wyremontowana sala kinowa i zainstalowany nowoczesny

projektor cyfrowy z technologią 3D. Na uwagę zasługuje chór "Alla Breve" pod dyрекcją A. Warguły. Propagowaniem czytelnictwa zajmuje się Biblioteka Publiczna. Tradycje szamotulskiego szkolnictwa sięgają XV wieku, kiedy to została ufundowana szkoła parafialna. Dzisiaj w mieście i gminie Szamotuły jest kilkanaście instytucji oświatowych - od przedszkoli, przez szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie, po Uniwersytet Trzeciego Wieku. Ofertę edukacyjną wzbogacają: Szkoła Muzyczna I i II stopnia, Społeczne Ognisko Muzyczne, a także kilka placówek prywatnych prowadzących naukę języków obcych.

9.1. System oświaty

Na system oświaty w Mieście i Gminie Szamotuły składają się przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja. W poniższych tabelach zaprezentowano podstawowe dane, dotyczące funkcjonowania szkół gminnych w roku szkolnym 2012/2013.

TABELA 40. SZKOŁY NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY (ROK SZKOLNY 2012/2013)

SZKOŁY	SP 1	SP 2	SP 3	SP BABOROWO	SP BRODZISZEWO	SP PRZYBOROWO
Liczba uczniów ogółem, stan w dniu 1.09.2012	714	235	655	40	55	58
w tym liczba dzieci w oddziałach „0”	71	41	84	6	10	11
Liczba zmian	1	1	1	1	1	1
Liczba nauczycieli dydaktycznych w etatach przeliczeniowych (wraz z nauczycielami w oddziałach „0”)	51,1	18,2	38,3	9,5	8,3	7,6
Liczba oddziałów	28	11	25	6	6	6
Liczba pomieszczeń do nauczania	30	10	19	9	8	6
w tym: pracownie przedmiotowe	12	2	12	2	1	1
Świetlica	1	1	1	0	0	0
Stołówka	1	1	1	0	0	0
Gabinet stomatologiczny/lekarski (profilaktyki zdrowotnej)	1	1	1	0	0	0
Sala gimnastyczna	1	0	1	0	0	0
Biblioteka	1	1	1	1	1	1
Budżet szkoły: wydatki ogółem (wraz z oddziałami „0”)	3.980.539	1.538.481	3.542.466	877.341	690.414	681.015

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

TABELA 41. SZKOŁY NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY (ROK SZKOLNY 2012/2013)

SZKOŁY	SP KOŹŁE	SP PAMIĄTKOWO	SP OTOROWO	GIM. SZAMOTUŁY	GIM. PAMIĄTKOWO	GIM. OTOROWO
Liczba uczniów ogółem, stan w dniu 1.09.2012	50	183	172	114	78	120
w tym liczba dzieci w oddziałach „0”	17	39	25	0	0	0
Liczba zmian	1	1	1	1	1	1
Liczba nauczycieli dydaktycznych w etatach przeliczeniowych (wraz z nauczycielami w oddziałach „0”)	8,3	14,9	15,2	16,6	14,9	14,2
Liczba oddziałów	6	9	10	6	6	7
Liczba pomieszczeń do nauczania	9	11	15	13	razem z SP	razem z SP
w tym: pracownie przedmiotowe	1	5	3	12	razem z SP	razem z SP
Świetlica	0	1	1	1	1	1
Stołówka	0	1	1	1	1	1
Gabinet stomatologiczny/lekarski (profilaktyki zdrowotnej)	0	1	1	1	razem z SP	razem z SP
Sala gimnastyczna	0	1	1	1	1	1
Biblioteka	1	1	1	1	1	1
Budżet szkoły: wydatki ogółem (wraz z oddziałami „0”)	735.745	2.146.692	2.686.316	1.416.380	razem z SP	razem z SP

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

TABELA 42. PRZEDSZKOLA NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

PRZEDSZKOLA	P 1	P 3	P 4	P 5	OTOROWO	GAŁOWO
Liczba miejsc	90	120	85	145	38	40
Liczba dzieci, uczęszczających do przedszkola (stan na 1.09.2012)	147	120	91	148	38	56
w tym liczba dzieci w wieku lat 6	26	27	21	25	0	0
Liczba oddziałów dla dzieci	6	5	4	6	2	3
Liczba etatów przeliczeniowych dydaktycznych	11,2	9,5	7,1	10,4	3,2	4,2
Liczba etatów przeliczeniowych pracowników administracji i obsługi	4,5	4,5	3,5	5,6	1,5	1
Wydatki z budżetu – przedszkola ogółem	4.399.560					

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Szamotułach prowadzi obsługę administracyjno-finansową dla 15 jednostek oświatowych, zatrudniając 12 osób, w tym 3 kierowców autobusów szkolnych. Szkoła Podstawowa nr 1 jest od dnia 1 stycznia 2012 r. samodzielną jednostką budżetową, posiadającą własną księgowość.

W roku szkolnym 2011/2012, według stanu na dzień 30 września 2011 roku, do przedszkoli, szkół podstawowych oraz gimnazjów, zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Szamotuły, uczęszczało łącznie 3.087 dzieci i uczniów. Burmistrz Miasta i Gminy Szamotuły jest organem prowadzącym dla szesnastu jednostek oświatowych, w tym:

- Dwóch przedszkoli wiejskich:
  - Przedszkole „Muchomorek” w Otorowie,
  - Przedszkole „Biedronka” w Gałowie.
- Czterech przedszkoli miejskich:
  - Przedszkole nr 1 „Jarzębinka” w Szamotułach,
  - Przedszkole nr 3 „Rzepka” w Szamotułach,
  - Przedszkole nr 4 „Jaś Wędrowniczek” w Szamotułach,
  - Przedszkole nr 5 „Miś” w Szamotułach.
- Czterech szkół podstawowych wiejskich:
  - Szkoła Podstawowa w Koźlu,
  - Szkoła Podstawowa w Brodziszewie,
  - Szkoła Podstawowa w Przyborowie,
  - Szkoła Podstawowa w Baborowie.
- Trzech szkół podstawowych miejskich:
  - Szkoła Podstawowa nr 1 im. St. Staszica w Szamotułach,
  - Szkoła Podstawowa nr 2 im. M. Konopnickiej w Szamotułach,
  - Szkoła Podstawowa nr 3 im. A. Mickiewicza w Szamotułach.
- Jednego gimnazjum miejskiego:
  - Gimnazjum nr 1 im. Powstańców Wlkp. w Szamotułach
- oraz dwóch wiejskich zespołów szkół:
  - Zespół Szkół w Otorowie (szkoła podstawowa i gimnazjum),
  - Zespół Szkół w Pamiątkowie (szkoła podstawowa i gimnazjum).

Koszt utrzymania szkół i przedszkoli w roku 2011

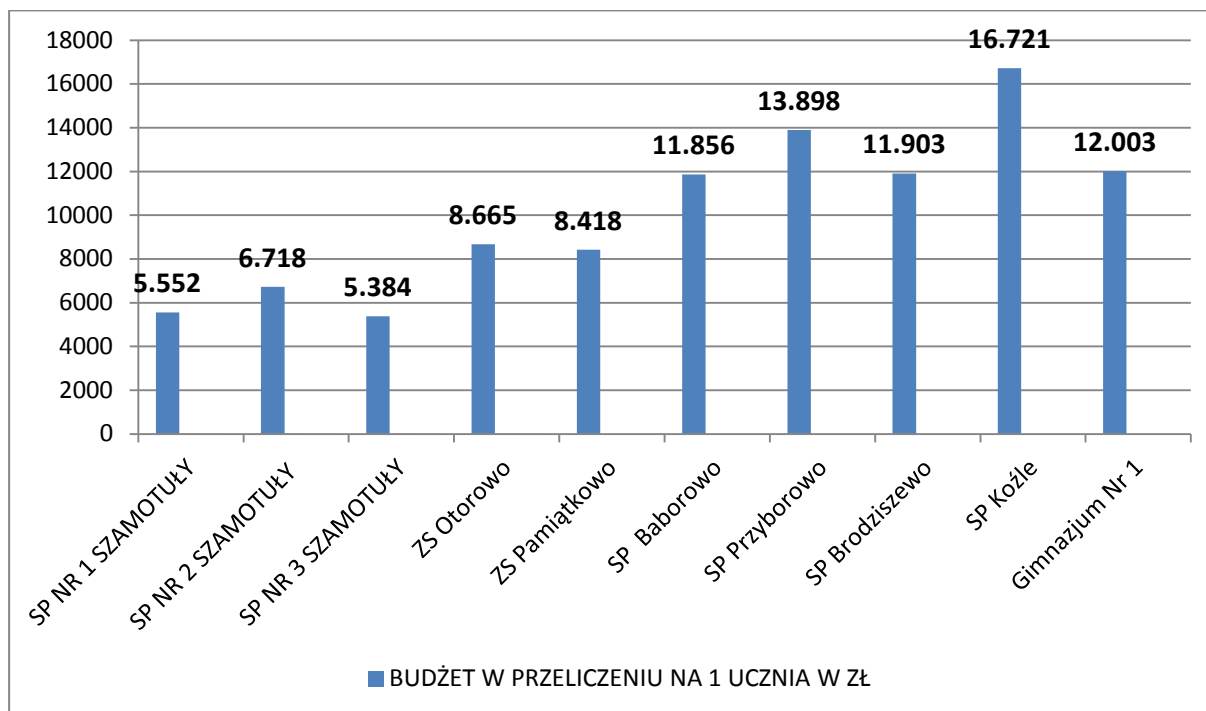
Poniżej zaprezentowano budżety szkół, wykonane w roku 2011. Dane pokazują ścisłą zależność między liczbą uczniów i oddziałów w szkole a kosztem jej utrzymania. Średni koszt utrzymania szkoły, w przeliczeniu na 1 ucznia, wyniósł w minionym roku budżetowym 7.283 zł. Różnice między poszczególnymi placówkami są znaczne i sięgają ponad 300%. Podstawową przyczyną tych różnic jest liczba uczniów w oddziałach. Wstępna analiza budżetu za rok 2012 pokazuje utrzymanie się, a nawet pogłębienie tego stanu rzeczy.

TABELA 43. BUDŻETY POSZCZEGÓLNYCH PLACÓWEK W ROKU SZKOLNYM 2011

BUDŻETY SZKÓŁ 2011			
SZKOŁA	LICZBA UCZNIÓW + ODDZ. PRZEDSZKOLNE	ROCZNA KWOTA BUDŻETU W ZŁ	BUDŻET W PRZELICZENIU NA 1 UCZNIA W ZŁ
SP 1 Szamotuły	717	3.980.539	5.552
SP 2 Szamotuły	229	1.538.481	6.718
SP 3 Szamotuły	658	3.542.446	5.384
ZS Otorowo	310	2.686.316	8.665
ZS Pamiątkowo	255	2.146.692	8.418
SP Baborowo	74	877.341	11.856
SP Przyborowo	49	681.015	13.898
SP Brodziszewo	58	690.414	11.903
SP Koźle	44	735.745	16.721
Gimnazjum Nr 1	118	1.416.380	12.003
Razem	2.512	18.295.369	7.283

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

WYKRES 14. BUDŻETY SZKÓŁ W PRZELICZENIU NA 1 UCZNIA

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY SZAMOTUŁACH

Łączny koszt utrzymania przedszkoli w Mieście i Gminie Szamotuły wyniósł w 2011 roku 4.399.560 zł, co w przeliczeniu na jednego przedszkolaka wyniosło 7.651 zł. W odróżnieniu od szkół podstawowych, koszt ten w poszczególnych przedszkolach jest zbliżony, co wynika z podobnej liczebności dzieci w oddziałach.

9.2. Kultura

BIBLIOTEKA PUBLICZNA MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

Szamotulskie biblioteki mają za sobą wielowiekowe tradycje. Istniały tu biblioteki kościelne, dworskie (od XV w.), klasztorne (od XVII w.). W XV w. Miasto stało się poważnym ośrodkiem gospodarczym. Nastąpił tu także rozwój kultury, oświaty i czytelnictwa. Szamotulska szkoła parafialna, istniejąca od 1445 r., wykształciła i wychowała wielu wybitnych szamotulan. Wychowankowie szkoły chętnie sięgali po książkę, która ułatwiała im dalsze studia na Akademii Krakowskiej. Bodźcem pobudzającym zapotrzebowanie na książkę była reformacja. W tym czasie powstały liczne księgozbiory szlachty i możnowładców, powiększyły swoje księgozbiory biblioteki kościelne. Niewątpliwie powstawaniu bibliotek prywatnych sprzyjało założenie przez braci czeskich w 1551 r. w Szamotułach pierwszej drukarni w Wielkopolsce.

Zdecydowany rozwój bibliotek w Szamotułach nastąpił na początku XIX w. Po upadku Powstania Styczniowego zaczęto tworzyć pierwsze biblioteki o charakterze publicznym. Dzięki działającym w latach 1878-1880 Komitetowi Towarzystwa Oświaty Ludowej, który organizował biblioteki przy parafiach całego powiatu szamotulskiego, a potem

Towarzystwu Czytelni Ludowych, nawet w okresie zaboru pruskiego działały biblioteki ludowe, które szerzyły polską kulturę poprzez dostęp do polskich książek.

W okresie międzywojennym obok bibliotek ludowych istniały w Szamotułach biblioteki szkolne, różnych organizacji i instytucji oraz prywatne. Pokażny księgozbiór (w tym białe kruki) posiadała biblioteka kolegiacka. Niestety, w czasie II wojny światowej część księgozbioru została przez hitlerowców wywieziona z Polski. Organizowanie biblioteki publicznej w Szamotułach rozpoczęto w połowie 1945 r. przez zbiórkę książek ocalałych z przedwojennych bibliotek i darów osób prywatnych. Książki te stały się zaczątkiem Biblioteki Powiatowej, której księgozbiór 1 grudnia 1945 r. liczył 622 tomy. Nie była to jednak biblioteka z prawdziwego zdarzenia: brakowało środków finansowych, posiadała bardzo mały księgozbiór i mieściła się w biurach Inspektoratu Szkolnego.

W 1948 r. powstała Miejska Biblioteka Publiczna w Szamotułach. W grudniu 1954 r. Bibliotekę Powiatową połączono z Miejską w jedną placówkę, która z dniem 1 stycznia 1955r. otrzymała nazwę: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna. W 1962 r. w PiMBP utworzono Oddział Dziecięcy. Rok później Minister Kultury i Sztuki nadał PiMBP w Szamotułach imię Edmunda Calliera. W czerwcu 1975 r., po przeprowadzeniu nowego podziału administracyjnego kraju i likwidacji powiatów, szamotulska biblioteka publiczna zmieniła zasięg swego działania i otrzymała nazwę Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szamotuły im. Edmunda Calliera. W skład nowej placówki weszły 3 filie wiejskie: w Otorowie, Pamiątkowie i Piaskowie. Obecnie funkcjonują 2 filie wiejskie: w Otorowie i Pamiątkowie oraz jedna miejska: Filia nr 1 przy ul. Łąkowej. Od 1961 r. po wielu przeprowadzkach, biblioteka ma swoją siedzibę na Rynku, w budynku tzw. „Ognisku”, zbudowanym w 1835 r.

Dziś Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szamotuły im. Edmunda Calliera jest największą biblioteką publiczną w powiecie szamotulskim. W skład struktury organizacyjnej Biblioteki wchodzi: oddział dla dzieci, wypożyczalnia dla dorosłych, czytelnia oraz 5 filii bibliotecznych.

Księgozbiór biblioteczny na koniec 2011 roku liczył 92.419 woluminów, z czego:

- literatura dla dzieci i młodzieży: 24.953;
- literatura piękna dla dorosłych: 48.982;
- literatura niebeletrystyczna: 18.484.

Czasopisma liczą 29 tytułów.

Biblioteka czynna jest: od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00-18.00, natomiast w soboty od 9.00 do 13.00.

Biblioteka w ramach swojej struktury organizacyjnej prowadzi bardzo szeroką działalność kulturalno-oświatową na rzecz lokalnej społeczności, organizując liczne spotkania autorskie, konkursy, wystawy, lekcje biblioteczne oraz spotkania okolicznościowe. W ramach Biblioteki działa Dyskusyjny Klub Książki (od 19 kwietnia 2007 roku); tworzą go czytelnicy w różnym wieku, których łączy pasja czytania i poznawania nowych książek. DKK działa w ramach ogólnopolskiego projektu Instytutu Książki, który promuje czytelnictwo.

TABELA 44. BIBLIOTEKA PUBLICZNA W SZAMOTUŁACH

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba pracowników	13	13	13	13	13
Liczba woluminów ogółem	96.572	98.556	97.920	96.620	92.419
Liczba pozyskanych woluminów w danym roku	3.414	2.836	2.689	3.372	3.851
Liczba zarejestrowanych czytelników ogółem	6.275	5.750	5.584	5.401	5.158
Liczba wypożyczeń w danym roku	165.437	154.177	146.631	143.555	134.468
Budżet placówki – suma wydatków rocznie	615.247	628.832	680.557	783.870	714.436
Zakupy książek w zł	69.728	40.092	54.400	70.171	87.613

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Biblioteka szamotulska może się pochwalić bardzo niskim kosztem jednego wypożyczenia w stosunku do innych gmin w Wielkopolsce. Może to świadczyć zarówno o rozsądnym zarządzaniu ograniczonymi przecież funduszami, jak i o stosunkowo dużej liczbie aktywnych czytelników, co niewątpliwie dobrze świadczy o samych mieszkańcach. Niepokojącym zjawiskiem niestety jest obserwowany od kilku lat spadek liczby czytelników (aż o 1.117 osób w przeciągu 5 ostatnich lat). Tym samym spada liczba wypożyczeń, w analizowanym okresie aż o 31 tys.!

SZAMOTULSKI OŚRODEK KULTURY

Szamotulski Ośrodek Kultury jako samorządowa instytucja kultury rozpoczął swoją działalność z dniem 1 stycznia 2001 roku. Ośrodek posiada własną osobowość prawną. W skład Ośrodka wchodzi:

- Dom Kultury o łącznej powierzchni 590 m², na który składają się: pomieszczenia upowszechniania wiedzy, upowszechniania sztuki, pomieszczenie zespołu folklorystycznego, salka zajęć cichych, salka-studio, sala kameralna „Kandelabr” oraz sekretariat i biuro Dyrektora;
- Kino „Halszka” z salą widowiskową na 180 miejsc.

W ośrodku zatrudnionych jest 19 pracowników, z czego 14 w dziale merytorycznym i 5 w administracji. Działalność Ośrodka jest finansowana z dotacji organizatora, z dochodów własnych, ze środków otrzymanych od osób prawnych i fizycznych oraz z innych źródeł.

Celem działalności Ośrodka jest prowadzenie wielokierunkowej działalności, rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą. Działalność Szamotulskiego Ośrodka Kultury obejmuje, m.in.:

- Artystyczne spotkania recytatorów;
- Konkursy interpretacji gwary wielkopolskiej;
- Wystawy artystów amatorów;
- Prezentacje dorobku sekcji i klubów SZOK poprzez koncerty wystawy i imprezy plenerowe;
- Realizację i obsługę imprez artystycznych szkół z Miasta i Gminy Szamotuły w Kinie Halszka;

- Użyczanie pomieszczeń dla zespołów muzycznych i artystycznych;
- Realizację nagrań;
- Konkursy dedykowane dla młodych amatorskich wykonawców;
- Konkursy artystyczne.

Szamotuły są odrębnym regionem etnograficznym, posiadającym swój strój ludowy, zwyczaje, muzykę, gwarę i przyśpiewki. Żywym przykładem tej kultury jest działalność Zespołu Folklorystycznego „Szamotuły”. Zespół od lat jest ambasadorem kultury w mieście, województwie, kraju, a nawet za granicą. Powstał on w lutym 1945 roku i do chwili obecnej prowadzony jest przez tę samą osobę, a mianowicie Janinę Foltyn. W 1995 r. Zespół, jako jeden z nielicznych w Polsce, obchodził Złoty Jubileusz. Propaguje on przede wszystkim w autentycznej formie bogaty folklor szamotulski. „Gwoździem programu” jest „Wesele szamotulskie” – widowisko sceniczne w trzech aktach. Zespół wystawia także „Noc świętojańską”, „Wieniec dożynkowy”, „Jasełka ludowe”. W swym repertuarze posiada także tańce kurpiowskie, lubelskie i rzeszowskie. Jest on laureatem wielu czołowych nagród i wyróżnień na festiwalach, przeglądach i konkursach. W ciągu swego dotychczasowego istnienia Zespół koncertował w Polsce i w takich krajach, jak: Czechy, Słowacja, Rosja, Niemcy, Francja, Belgia, Holandia, Dania, Finlandia, Turcja, Portugalia i Włochy.

Na uwagę zasługuje Klub Tańca Towarzyskiego „Filemon”, istniejący w Szamotułach od 10 lat. Posiada pary turniejowe reprezentujące klasy turniejowe „A”, które w swym repertuarze mają tańce standardowe i latynoamerykańskie. Klub reprezentuje Miasto i Gminę na turniejach i pokazach tanecznych na terenie całego kraju oraz za granicą.

Ważną sferą działalności Ośrodka jest cyfrowe kino „Halszka”, prezentujące seanse w technologii 2D oraz 3D. Nadmienić warto, iż projekt remontu kina oraz przejścia na właśnie cyfrową technikę wyświetlania filmów współfinansowany jest z środków unijnych, pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013.

Szamotulski Ośrodek Kultury w roku 2011 prowadził:

- Kluby zainteresowań:
  - Klub Tańca Towarzyskiego Filemon – uczestniczyło 25 osób,
  - Klub Tańca Break Dance – 8 osób,
  - Klub Malucha – 28 osób,
  - Klub Przedszkolaka – 22 osoby,
  - Klub Brydża Sportowego – 6 osób,
  - Klub Szachowy Baszta – 25 osób,
  - Klub Twórców Ludowych Łyni – 12 osób,
  - Klub Seniora – 28 osób,
  - Klub fotograficzny – 7 osób;
- Sekcje i zespoły:
  - plastyczną – 50 osób,
  - szachową – 18 osób,
  - garncarską – 8 osób,
  - baletową – 60 osób,
  - fotograficzną – 20 osób,

- fotograficzną – junior – pstryk – 8 osób,
- tańca hip-hop Feed Back – 70 osób,
- wokально – instrumentalną – 12 osób,
- teatralną – 14 osób,
- „Szermierka dla maluchów” – 18 osób,
- Zespół Folklorystyczny Szamotuły – 79 osób,
- Ro-ca-ya – zespół instrumentów klawiszowych – 16 osób,
- Zespół rockowy Depresja – 5 osób,
- Kapelę Ludową (dzieci) – 5 osób,
- Zespół Sigma – 4 osoby,
- Zespół Harry in the Church – 4 osoby.

Ponadto, jako główny animator ruchu kulturalno-artystycznego na terenie Miasta i Gminy, Szamotulski Ośrodek Kultury organizuje wiele spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, imprez artystycznych i rozrywkowych.

Każdego roku SzOK poszerza bazę techniczną i podnosi standard obiektu i usług :

- SzOK udostępnia sale w celu odbywania prób zespołów PKB, Depresja, Harry In the Church, Good Ghost, Sigma;
- Salę Kina Halszka dla imprez, przedstawień i seansów szkolnych, imprez o charakterze profilaktycznym;
- Organizacja imprez i konkursów pozwalających na prezentację amatorskiego ruchu artystycznego.

MUZEUM – ZAMEK GÓRKÓW W SZAMOTUŁACH

Muzeum w Szamotułach powstało w 1957 roku. Otrzymało nazwę „Muzeum Ziemi Szamotulskiej” i pod tą nazwą działało do 1989 roku. Początkowo mieściło się w późnogotyckiej baszcie i miało charakter placówki regionalnej. Około 1976 roku rozpoczął się remont zamku, który zakończył się w 1989 roku. Dzięki remontowi, przeprowadzonemu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, powstało wspaniałe miejsce, składające się z trzech oficyn, głównego budynku muzeum, czyli zamku i baszty.

Zmieniono również nazwę instytucji, która od 1990 roku brzmi „Muzeum – Zamek Górków w Szamotułach”. Nazwa nawiązuje do zamieszkującego Szamotuły, Poznań, Koźmin i Sieraków, szesnastowiecznego, magnackiego rodu Górków, z którego wywodzą się wielkopolscy wojewodowie, kościelni hierarchowie i urzędnicy królewscy. W 1990 roku nadano muzeum status placówki państwowej.

Był to bardzo dobry okres dla muzeum, bowiem z placówki regionalnej udało się utworzyć muzeum o znaczeniu ogólnopolskim, laureata wielu nagród państwowych i instytucję wydającą liczne publikacje oraz wydawnictwa albumowe. W tym okresie muzeum uzyskało blisko 6.000 nowych obiektów muzealnych, z tego przeszło 1.000 to przedmioty zabytkowe, związane ze sztuką cerkiewną (w tym ikony). Obiekty te pozyskano w latach 1993-1999 z Urzędów Celnych. Od 1999 roku muzeum jest placówką samorządowo-powiatową.

W latach 1990-2002 wypracowano artystyczną formułę dla muzeum:

- muzeum wielodziałowe – działy: artystyczny, artystyczno-historyczny, archeologiczny i etnograficzny;
- kolekcje– ikon, grafiki artystycznej, grafiki religijnej, obrazów polskich środowisk emigracyjnych (dar z Francji), kolekcja numizmatów, pocztówek, naczyń cynowych, miniatur i duża kolekcja działu etnograficznego;
- muzeum wnętrz– meble, obrazy, szkło, srebro, porcelana, rzeźba, grafika i inne;
- wystawy czasowe– od 1990 roku do 2002 roku muzeum przygotowało 147 wystaw czasowych;
- lekcje muzealne– blisko 1.200 jednostek lekcyjnych w ciągu 12 lat;
- koncerty– 164 koncerty od 1990 do 2001;
- wykłady, seminaria, akademie i spotkania środowiskowe– np. kombatan ci, powstańcy, literaci, turyści, etc.

Muzeum posiada blisko 11 tysięcy obiektów o charakterze artystycznym i historycznym:

- ikony– pracowni w Palechu, Fedoskino, Chołuja, Moskwy i spory zbiór ikon czerkaskich. Kolekcja ikon liczy ponad 1.000 obiektów i należy do najbardziej zróżnicowanych artystycznie w Polsce. Szczególnie wysoko ocenia się wartość metaloplastyki staroobrzędowców;
- numizmaty– głównie Prusy i Austro-Węgry;
- grafikę artystyczno-reprodukcyjną– Piranesi, Hogarth, Thibodeau, Simoneau, Rugendas, Ridinger, Vernet, Adams czy Vischerowie;
- grafikę religijną – także z kręgu prerafaelitów;
- ceramikę– Miśnia, Schwarzburg, Volkstedt, Ludwigsburg.

Godne uwagi są również zbiory mebli i obrazów, które zdobią wnętrza zamkowe i komnaty w baszcie.

Najstarszym i najlepiej zachowanym obiektem założenia zamkowego jest właśnie baszta, zwana Basztą Halszki, czy też Basztą Czarnej Księżniczki. Wzniesiono ją w XV wieku jako budowlę obronną i około 1518 r. przystosowano do celów mieszkalnych. Nazwa baszty związana jest z historią Halszki, księżniczki ostrogskiej, która mieszkała w niej przez 14 lat.

Ekspozycja w Baszcie Halszki poświęcona jest dziejom miasta i najbliższej okolicy. Na czterech kondygnacjach pokazano historię od czasów najdawniejszych do 1945 roku:

- Piwnica Baszty – zorganizowano tu stałą wystawę archeologiczną, przedstawiającą pradzieje Ziemi Szamotulskiej; ekspozycję tworzą rekonstrukcje pochówków od epoki brązu do wczesnego średniowiecza oraz umieszczone w gablotach wybrane zabytki z poszczególnych epok archeologicznych;
- II kondygnacja – komnata Halszki, celem tej ekspozycji jest ukazanie funkcji mieszkalnych tego wnętrza;
- III kondygnacja – dzieje miasta od 1231 r. (najstarsza wzmianka dotycząca Szamotuł) do początku XIX wieku;
- IV kondygnacja – dzieje miasta od XIX wieku do 1945 r.

FOTOGRAFIA 6. BASZTA HALSZKI

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

Podkreślić należy fakt, iż Muzeum w Szamotulach zostało laureatem drugiej edycji konkursu Turystyczne Perły Wielkopolski (2002 r.), organizowanej pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego, w kategorii atrakcja turystyczna.

9.3. Media lokalne

Media lokalne na terenie Gminy Szamotuły obejmują:

- prasę lokalną:
  - Głos Szamotulski – miesięcznik samorządowy, wydawany przez UMiG Szamotuły (zasięg: miasto i gmina Szamotuły – dociera pod każdy punkt adresowy, nakład 9.500),
  - Gazeta Szamotulska – zasięg powiatowy,
  - Dzień Szamotulski – zasięg powiatowy,
  - Gazeta Powiatowa – zasięg powiatowy;
- rozgłośnie radiowe i telewizyjne – wszystkie dostępne na terenie kraju;
- W Szamotulach funkcjonuje ponadto „Telewizja Kablowa TE-EL Media”, w której m.in. UMiG prezentuje najważniejsze informacje i wydarzenia. Oferta telewizji jest dostępna na obszarze osiedli mieszkaniowych, zlokalizowanych w m. Szamotuły.

9.4. Sport

Tradycje sportowe w Szamotułach sięgają odległych czasów. Już w roku 1649 na mocy przywileju Jana Kazimierza powstało lokalne „Bractwo Kurkowe”, którego głównym zadaniem było dostarczenie jego członkom godziwej rozrywki oraz doskonalenie sprawności wojskowej. W II połowie XIX w. w Szamotułach utworzono drugie w Wielkopolsce – po Inowrocławiu – gniazdo Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Oprócz działalności sportowej, przejawiało ono również aktywność kulturalno-oświatową.

Pierwszy z prawdziwego zdarzenia klub sportowy to powstały w 1922 r. Szamotulski Klub Sportowy, który, pod nazwą „Sparta Szamotuły”, działa do chwili obecnej. „Sparta” to aktualnie klub jednosekcyjny. Tą jedyną dyscypliną sportową jest piłka nożna. Klub posiada aktualnie 2 drużyny w różnych kategoriach wiekowych, z czego I drużyna seniorów występuje w A klasie. Klub sportowy „Sparta” działa na bazie obiektów sportowych Szamotulskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi, między innymi: dwa boiska piłkarskie, płyta treningowa, wspaniała i znana już w całym województwie hala „Wacław”, basen kąpielowy, wspaniałe usytuowane korty tenisowe. Obiekty te, w myśl przyjętej przez władze samorządowe koncepcji, mają służyć rozwojowi kultury fizycznej, sportu i turystyki wśród mieszkańców Miasta i Gminy wszystkich grup wiekowych, a przede wszystkim dzieciom i młodzieży. Wykorzystywane są także przez uczestników zgrupowań sportowych oraz wystaw. Podstawą takiego działania jest przekonanie, że zainteresowanie najmłodszych sportem i kulturą fizyczną pozwoli na stworzenie właściwego modelu wychowania, jak również wpłynie na poprawę stanu zdrowia.

Konsekwencją takiego myślenia jest powstanie, prężnie działających i popularnych, Uczniowskich Klubów Sportowych przy: Szkole Podstawowej nr 1 UKS „Jedynka”, Szkole Podstawowej nr 3 „Trójka” oraz Szkole Podstawowej nr 4 „Szamotulanin”. Kluby te funkcjonują w sekcjach: lekkoatletyki, piłki siatkowej dziewcząt, piłki koszykowej chłopców oraz brydża sportowego i osiągają znaczące sukcesy. Na zainteresowaniu i udziale młodzieży oparta jest również działalność istniejącego przy szamotulskim Liceum Ogólnokształcącym, Międzyszkolnego Klubu Sportowego, który posiada sekcję atletyczną. Zawodnicy tej sekcji osiągają rezultaty, klasyfikujące ich na czołowych pozycjach w województwie, a także w kilku przypadkach na czołowych pozycjach w kraju.

Wiele medali w zawodach ogólnopolskich, łącznie z mistrzostwami Polski w różnych kategoriach wiekowych, zdobyli zawodnicy sekcji kajakowej „Surma”, działającej w Pamiątkowie. Szkoleniem tenisistów zajmuje się „Szamotulski Klub Tenisowy”, którego kilku zawodników zdobywa medale na ogólnopolskich turniejach.

Znacząca na terenie Gminy jest działalność Ludowych Zespołów Sportowych, których praca sprowadza się do prowadzenia sekcji piłkarskich. Takie sekcje działają i uczestniczą w różnych klasach rozgrywkowych w: Gałowie - Orkan „Gałowo”, Pamiątkowie – „Orkan Pamiątkowo”, Baborówku – „Albion” Baborówko, Otorowie LZS Otorowo.

Oprócz działalności sportowej dużą aktywność w zakresie upowszechniania rekreacji wykazuje Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Wacław”, prowadzące sekcję tenisa ziemnego oraz gier zespołowych.

Prężnie działa Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) - organizator różnorodnych rajdów turystycznych po regionie szamotulskim, które ze względu na masowość uczestnictwa i sprawną organizację, stały się znane w całym województwie i kraju.

Poniżej przedstawiono listę klubów sportowych funkcjonujących na terenie Miasta i Gminy:

- „Baszta” Szamotuły;
- „Halszka” Szamotuły;
- „Sparta” Szamotuły;
- LZS „Kłós” Gałowo;
- LZS „Relaks” Pamiątkowo;
- LZS Baborówko;
- MKS Szamotuły;
- MSP Szamotuły;
- Szamotulski Klub Karate;
- Szamotulski Klub Tenisowy;
- SZOK Szamotuły;
- UKS „Herkules” Otorowo;
- UKS „Jedynka”;
- UKS „Szamotulanin”;
- UKS „Trójka”;
- UKS Baborowo;
- UKS Pamiątkowo.

Wychowanie fizyczne realizują wszystkie placówki oświatowe na terenie Gminy. Dodatkowo rekreacja fizyczna jest prowadzona przez Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz przez Ognisko TKKF „Wacław”, oddziały PTTK (pieszy i rowerowy) oraz przez Spółdzielnię Mieszkaniową Szamotuły.

Usługi rehabilitacyjne zapewniane są przez takie instytucje, jak: SzOSiR, Dom Dziecka, Szkoła Specjalna nr 5, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szamotuły i prywatne gabinety masażu oraz w ramach zajęć szkolnych (gimnastyka korekcyjna) we wszystkich szkołach.

OBIEKTY I URZĄDZENIA SPORTOWE NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY

MIASTO SZAMOTUŁY:

- Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji
  - Stadion sportowy,
  - Boiska do piłki nożnej,
  - Bieżnia,
  - Skocznia w dal,
  - Skocznia w wzwyż,
  - Hala widowiskowo-sportowa,
  - Hotel „Maraton”,
  - Hala „Wacław”,
  - Pływalnia otwarta,

- Brodzik dla dzieci,
- Korty tenisowe,
- Pawilon socjalny + kawiarnia
- Kryta pływalnia z basenem pływackim o wymiarach 25 m x 12,5 m z 6 torami. Ponadto do dyspozycji są: dysze do masażu wodnego, gejzery powietrzne, zjeżdżalnia wodna, zespół saun, gabinety masażu;
- Szkoła Podstawowa Nr 1
  - Boisko do gier małych;
  - Sala gimnastyczna;
- Szkoła Podstawowa Nr 2
  - Boisko do gier małych;
- Szkoła Podstawowa Nr 3
  - Boisko do gier małych;
  - Sala gimnastyczna;
- Szkoła Podstawowa Nr 4
  - Sala gimnastyczna;
- Zespół Szkół Zawodowych
  - Boisko do gier małych;
  - Sala gimnastyczna;
  - Bieżnia;
- Liceum ogólnokształcące
  - Boisko do gier małych;
  - Sala gimnastyczna;
  - Strzelnica;
- Zespół Szkół Rolniczych
  - Boisko do gier małych;
  - Sala gimnastyczna;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa
  - Boisko do gier małych;
  - Korty tenisowe;
- Cukrownia Szamotuły
  - Boisko do gier małych;
- T.K.K.F „Wacław”
  - Korty tenisowe;
- Prywatne korty kryte p. Tomasz Najderek
  - Korty tenisowe;
- Dom Dziecka
  - Boisko do gier małych;
  - Salka rehabilitacyjna;
- Straż pożarna
  - Korty tenisowe;

GMINA SZAMOTUŁY

1. Pamiątkowo

- Szkoła Podstawowa
  - Boisko do gier małych;
  - Sala gimnastyczna;

- Wieś Pamiątkowo
  - Boisko piłkarskie;
  - Przystań kajakowa – kąpielisko i pole biwakowe oraz pawilon klubowy;
- 2. Otorowo
  - Szkoła Podstawowa
    - Boisko do gier małych;
    - Sala gimnastyczna;
    - Bieżnia;
  - Wieś Otorowo
    - Boisko piłkarskie;
    - Pawilon klubowy;
- 3. Lipnica – Dom Dziecka
  - Boisko do gier małych;
- 4. Koźle
  - Szkoła Podstawowa - boiska do gier małych;
  - Wieś – boisko piłkarskie w budowie;
- 5. Brodziszewo
  - Szkoła Podstawowa – boisko do gier małych;
- 6. Piotrkówki
  - Wieś – strzelnica sportowa;
- 7. Gałowo
  - Stadion piłkarski;
  - 2 płyty piłki nożnej;
  - Boisko do gier małych;
  - Pawilon sportowy;
- 8. Przyborowo
  - Szkoła Podstawowa – boisko do gier małych;
- 9. Baborówko
  - Boisko piłkarskie;
  - Pawilon sportowy;
- 10. Baborowo
  - Boisko piłkarskie;
  - Boisko do gier małych;
- 11. Szczuczyn
  - Boisko piłkarskie;
  - Pawilon.

Ogółem obiekty sportowe na terenie Miasta i Gminy obejmują:

- 2 stadiony (łącznie na 7.000 miejsc);
- 12 boisk piłkarskich;
- 13 kortów tenisowych otwartych;
- 8 sal gimnastycznych;
- halę widowiskowo-sportową na 680 miejsc ;
- pływalnię otwartą i krytą;
- strzelnicą;
- 13 boisk do gier małych;
- 3 korty kryte;
- przystań kajakową i pole biwakowe na 48 stanowisk.

Dzięki istniejącej, świetnie wyposażonej bazie sportowej, na terenie Gminy organizowane są imprezy o znaczeniu nie tylko lokalnym, czy regionalnym, ale nawet ogólnopolskim. Posiadane obiekty muszą jednak podlegać stałej modernizacji poprzez wprowadzanie nowych urządzeń i modernizację istniejących.

W 2011 roku rozpoczęto dużą inwestycję, związaną z przebudową hali „Wacław”. Zakończone zostały jak do tej pory etapy: gruntownej przebudowy szatni, łazienek i gabinetów, przeznaczonych na usługi odnowy biologicznej i rehabilitacji oraz kompleksowego remontu salki treningowej – podniesiono jej standard oraz doposażono w wysokiej jakości sprzęt i siłownię damską.

FOTOGRAFIA 7. KORTY TENISOWE

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

FOTOGRAFIA 8. KRYTA PŁYWALNIA

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY SZAMOTUŁACH

IMPREZY SPORTOWO-REKREACYJNE

Za sferę sportu i rekreacji oraz jej rozwój na terenie Miasta i Gminy odpowiada Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który zgodnie ze statutem, zajmuje się „realizacją zadań w zakresie zaspokajania potrzeb zarówno mieszkańców Miasta i Gminy Szamotuły, jak i przyjezdnych gości w obszarze kultury fizycznej i sportu”. Zarządzając obiektami i urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi, tworzy on warunki do uprawiania sportu, a poprzez modernizację obiektów, rozbudowę usług i wprowadzenie nowych form aktywności, stara się propagować zdrowy styl życia wśród odbiorców swoich działań.

Do najważniejszych imprez zorganizowanych, bądź współorganizowanych w roku 2011 zaliczyć należy:

- Imprezy rekreacyjno-sportowe
  - Mecz piłkarski drużyn Old boy i Sparty I,
  - 2.01 – Koncert noworoczny,
  - 09.01 – Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
  - 12.01 – Mistrzostwa szkół gimnazjalnych w siatkówce dziewcząt i chłopców,
  - 14.01 – Mistrzostwa szkół podstawowych w koszykówce dziewcząt i chłopców,
  - 19.01 – Mistrzostwa szkół gimnazjalnych w koszykówce dziewcząt i chłopców,
  - 30.01 – Memoriał im. Stanisława Karowskiego w halowej piłce nożnej,
  - 31.01 – 11.02 - Organizacja ferii zimowych (turnieje piłki siatkowej, koszykówki, nożnej, zajęcia z karate, tenisa stołowego, zabawy sportowo – rekreacyjne dla przedszkolaków, szachy, pływalnia),
  - 5.02 – Turniej piłki nożnej zespołów klasy B,
  - 5.02 – Mecz hokejowy Grunwald Poznań – Iran,

- 6.02 – Mecz hokejowy Grunwald Poznań – Kanada,
- 13.02 – Halowy turniej piłki nożnej Old boy,
- 18.02 – Mistrzostwa Powiatu Szkół Podstawowych w Siatkówe,
- 29.03 – Rozegrano 13 kolejek halowej ligi piłki nożnej,
- 9.04 – Turniej karate,
- 10.04 – Turniej koszykówki mężczyzn,
- 17.04 – Pokaz dekoracji stołów wielkanocnych,
- 21.04 – Czwórbój lekkoatletyczny,
- 16/17.05 – Zjazd Wyższej Szkoły „Kadry dla Europy”,
- 18.05 – Zawody pływackie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- 21.05 – Zawody pływackie drużyn WOPR,
- 25.05 – Przegląd pieśni uczestników Domu Dziennego Pobytu w Szamotułach,
- 26.05 – Dzień Dziecka przedszkoli i klas zerowych MIG Szamotuły,
- 26.05 – Zawody pływackie I krok pływacki dzieci klas III z terenu MIG Szamotuły,
- 31.06 – Akcja lato – turnieje, gry, zabawy,
- 1.06 – Dzień Dziecka – Szkoła Podstawowa nr 1,
- 4/05.06 – Dni Szamotuł – organizacja przemarszu Korowodu Uśmiechu, organizacja Dnia Dziecka,
- 7.06 – Konferencja szkoleniowa dla trenerów piłki nożnej w ramach program Akademia piłkarska Grossrods,
- V Archidiecezjalne rozgrywki piłkarskie o puchar Księdza Prepozyta Andrzeja Grabańskiego,
- 21.06 – Dzień Sportu Szkoła Podstawowa nr 1,
- 26.06 – Występ grupy kaskaderskiej,
- 30.06 – Seminarium ppoż. i występ kabaretu Numery Twoich Przyjaciół „998”,
- 7.07 – 09.07 – Mistrzostwa Świata Juniorów w Wędkarstwie Rzutowym,
- 26.07 – 31.07 – Cykl imprez sportowych dla dzieci i młodzieży w ramach akcji „Sposób na Lato”,
- 1/19.08 – Sportowe Wakacje „Sposób na lato”,
- 19.08 – Podsumowanie cyklu „Sposób na lato”,
- 8/13.08 – Obóz sportowy piłkarzy KKS Lech Poznań – rocznik 1999,
- 14/19.08 – Obóz sportowy piłkarzy KKS Lech Poznań – rocznik 2000,
- 22/28.08 – Obóz sportowy piłkarzy ręcznych MKS Poznań,
- 27.06/14.08 – Akcja lato – turnieje, gry, zabawy, piknik rodzinny,
- 17.09 – Otwarcie Szkoły Pływania „TREWAL”,
- 25.09 – Wielkopolska Sportowa Jesień,
- 30.09 – Futboliada dla przedszkoli,
- 3.10 – Powiatowe, sztafetowe biegi przełajowe szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich,
- 26.10 – Powiatowe, drużynowe zawody pływackie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich w pływaniu sztafetowym,
- 4.11 – Turniej tenisa stołowego szkół podstawowych i gimnazjalnych z Miasta i Gminy Szamotuły,
- 8.11 – Turniej tenisa stołowego szkół podstawowych i gimnazjalnych Powiatu Szamotulskiego,
- 16.11 – Zawody Pływackie dla niepełnosprawnych,
- 21.11 – Turniej piłki nożnej szkół gimnazjalnych z Miasta i Gminy Szamotuły,

- 25.11 – Turniej piłki nożnej szkół podstawowych z Miasta i Gminy Szamotuły,
- 29.11 – Turniej piłki nożnej szkół ponadpodstawowych z Powiatu Szamotulskiego,
- 30.11 – Andrzejkowy turniej koszykówki chłopców,
- 5.12 – Gry i zabawy dla klas zerowych Szkoły Podstawowej nr 3,
- 14.12 – Turniej piłki nożnej szkół z Miasta i Gminy Szamotuły,
- 15.12 – Dzień sportowego przedszkolaka dla przedszkoli z Miasta i Gminy.

W chwili obecnej ważniejsze, cykliczne imprezy sportowe o charakterze ogólnokrajowym, organizowane na terenie Miasta i Gminy to:

- Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w sportach halowych i letnich;
- Ogólnopolskie Regaty Kajakowe w kategorii juniorów;
- Mistrzostwa Polski w Tenisie Ziemnym w kategorii juniorów młodszych;
- Mistrzostwa Polski w Hokeju Halowym;
- Mistrzostwa Polski w Gimnastyce Artystycznej;
- Start kolarskiego Wyścigu Pokoju;
- Meta Międzynarodowego wyścigu kolarskiego „Tour Karkonosze”;
- Międzypaństwowy mecz piłki nożnej Polska – Węgry juniorów;
- Mistrzostwa Polski w Gimnastyce Sportowej;
- Mecz piłki koszykowej kobiet „Północ - Południe”;
- Mecz piłki nożnej kadry olimpijskiej;
- Mistrzostwa Polski w brydżu sportowym juniorów.

Powyższa lista obejmuje tylko imprezy organizowane przez Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Poza tym na wymienionych obiektach organizowanych jest szereg imprez, zleczanych przez inne organizacje, zajmujące się sportem, m.in. jak Klub Sparta Szamotuły, uczniowskie i ludowe kluby sportowe.

Należy stwierdzić, iż zarówno baza, jak i stopień aktywności mieszkańców w dziedzinie sportu daleko wykraczają poza standardy spotykane w innych gminach porównywalnej wielkości.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI (rozdział 8 i 9):

- Na terenie Miasta i Gminy funkcjonuje dobrze rozwinięty system opieki medycznej, w skład którego wchodzi, m.in. Szpital Powiatowy w Szamotułach z wieloma oddziałami specjalistycznymi, liczne prywatne i publiczne przychodnie zdrowia, oferujące świadczenia refundowane z NFZ oraz usługi lekarzy prywatnych, gabinety dentystyczne.
- System oświaty w Gminie Szamotuły jest dobrze rozwinięty. Szkoły są doskonale wyposażone, prowadzą działalność dydaktyczną i wychowawczą na bardzo wysokim poziomie oraz oferują dostęp do różnego rodzaju zajęć pozalekcyjnych.
- Biblioteki działające na terenie Miasta i Gminy mają wielowiekowe tradycje. Sieć biblioteczną stanowią obecnie: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szamotuły oraz jej 3 filie. Na przestrzeni kilku ostatnich lat obserwuje się spadek liczby czytelników, a co za tym idzie - wypożyczeń.
- Sfera kultury na terenie Gminy jest bardzo rozwinięta. Funkcjonuje tu i prężnie działa Szamotulski Ośrodek Kultury. Realizuje on zadania z zakresu kultury, oferując szereg różnorodnych form kulturalnych: koncerty, wernisaże, imprezy plenerowe, warsztaty dla dzieci i dorosłych, konkursy, spotkania z podróżnikami i wiele innych. W ramach Ośrodka działa także Kino Halszka, dostosowane do projekcji filmowych w technice cyfrowej 3D.
- Atrakcję turystyczną i kulturalną stanowi Zamek Górków ze słynną basztą Halszki. Na czterech kondygnacjach wieży prezentowane są ciekawe ekspozycje z XIX wieku. Muzeum zostało laureatem drugiej edycji konkursu Turystyczne Perły Wielkopolski (2002 r.), organizowanej pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego.
- Za kwestie, związane ze sportem na terenie Gminy, odpowiedzialny jest Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Ośrodek zarządza wieloma obiektami sportowymi, w tym salami sportowymi, pływalniami (krytą i otwartą), kortami, boiskami, stadionami, placami zabaw. Rozwój i krzewienie kultury sportowej to jedno z priorytetowych celów działania Miasta i Gminy. Ponadto na terenie Szamotuł funkcjonują liczne kluby sportowe. SzOSiR jest organizatorem wielu imprez sportowych, w tym o zasięgu ogólnopolskim.
- Lokalne media obejmują liczne tytuły prasowe o zasięgu gminnym i powiatowym, jak również lokalną telewizję kablową TE-EL Media.

10. TURYSTYKA I PROMOCJA

ATUTY:

- liczne obiekty historyczno-kulturalne, stanowiące atrakcję turystyczną
- wspaniałe walory przyrodnicze Gminy – Jezioro Pamiątkowskie, czyste lasy, Zbiornik Radzyny, piękne parki miejskie
- szlaki turystyczne – piesze, rowerowe i kajakowe
- prężna i aktywna współpraca z miastami partnerskimi
- szeroki wachlarz działań promocyjno-informacyjnych, prowadzonych przez Miasto i Gminę

10.1. Zasoby i walory środowiska kulturalno-turystycznego

Na uwagę zasługują następujące obiekty o walorach kulturalno-turystycznych, zlokalizowane na terenie Miasta i Gminy Szamotuły:

KOLEGIATA

Kolegiata p.w. Matki Bożej Pocieszenia i św. Stanisława Biskupa to najstarszy zabytek miasta, a zarazem jeden z ważniejszych obiektów architektury sakralnej w Wielkopolsce. Znajdujący się w pobliżu rynku jednonawowy kościół zbudowano w latach 1423-1431. Od szesnastego wieku powiększono go o dwie nawy boczne, które zwieńczono dachem ozdobionym sygnaturką. Charakterystyczne dla gotyku niemieckiego sklepienie gwieździste nadaje szamotulskiej kolegiacie charakteru budowli monumentalnej i przestronnej. Na ścianach i w świetle okien kościoła znajdują się ciekawe polichromie i witraże z XIX i XX w. Wśród elementów wyposażenia należy wymienić znajdujący się na belce tęczowej krucyfiks, należący do najstarszych w Wielkopolsce (ok. 1370). W głównej nawie, obok prezbiterium, umieszczono późnorenansowy kamienny nagrobek Jakuba Rokossowskiego, pochodzący z warsztatu Canavasiego. Do najciekawszych, unikatowych zabytków szamotulskiej kolegiaty zaliczyć należy, pochodzącą z warsztatu Andreasa Vischera, spiżową płytę nagrobną Andrzeja Szamotulskiego z około 1500 r. i kamienną chrzcielnicę z XVI w. W prezbiterium uwagę zwraca barokowy ołtarz główny z kilkoma cennymi obrazami oraz dwoma bogato rzeźbionymi ołtarzami bocznymi. W nawie południowej znajduje się kopia barokowego ołtarza, a w niej cudami słynący obraz Matki Bożej Pocieszenia Szamotuł Pani – ruska ikona z pierwszej połowy XVII w. Od wieków obraz ten jest przedmiotem kultu religijnego i stanowi cel licznych pielgrzymek. W 1975 r. wizerunek Madonny został ukoronowany koronami papieskimi przez Prymasa Tysiąclecia, kardynała Stefana Wyszyńskiego. Przed kościołem znajduje się brama – dzwonnica neogotycka z drugiej połowy XIX w., w niej umieszczono późnobarokowy krucyfiks z trzeciej ćwierci XVII w. W maju 2008 r. kardynał Stanisław Dziwisz – wypełniając wolę Jana Pawła II – przekazał do kolegiaty relikwie św. Stanisława.

FOTOGRAFIA 9. KOLEGIATA KOŚCIÓŁ PARAFIALNY

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

BAROKOWY KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA - KLASZTOR POFRANCISZKAŃSKI

Nad rzeką Samą, na tak zwanym przedmieściu poznańskim, stoi kościół św. Krzyża oraz założenie poklasztorne, wzniesione przez rodzinę Korzbok-Łąckich w latach 1667-1682. Od około 1300 roku w tym miejscu stał zamek Świdwów Szamotulskich. To tam więc było serce rodzącego się miasta. Gotyckie mury warowni Świdwów zaadaptowano do celów sakralnych. Kościół i klasztor należały do zgromadzenia O.O. Franciszkanów Reformatów. W 1809 r. zakon likwidują władze pruskie, które przekazują majątek zakonu skarbowi państwa pruskiego. Funkcje sakralne budowla odzyskała około 1966 roku. Klasztoru nie zwrócono Franciszkanom, lecz przeznaczono jego pomieszczenia na

cele mieszkalne. Obecnie wykorzystuje się przestrzeń kapitułarza, refektarza i dormitorium do celów kulturalnych. Dwuspadowy dach jednonawowego kościoła wieńczy barokowa wieżyczka z baniastym hełmem. Wnętrze jest nakryte sklepieniem kolebkowym z charakterystycznymi lunetami. Sufit zdobią współczesne polichromie ze scenami Męki Pańskiej. Od strony wschodniej do nawy przylega ośmioboczna kaplica, nakryta kopułą z latarnią. Wewnątrz, na kopule, widnieją sceny z życia św. Antoniego, namalowane w XVII w. Rokokowe wyposażenie wnętrza kościoła, w tym ołtarz główny, pochodzi z około 1760 roku i wykonane zostało w warsztacie Józefa Eglauera. Głównym elementem jest ołtarz z krucyfiksem, figurami Matki Bożej Bolesnej, św. Jana Chrzciciela, dwóch zakonników i wyobrażeniami Boga Ojca, Ducha Świętego i aniołów. Uwagę zwraca późno rokokowa snycerka ambony, mensy ołtarzowej, ławek, chrzcielnicy i konfesjonałów wykonanych przez Eglauera.

FOTOGRAFIA 10. KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

ZAMEK I BASZTA

W północnej części miasta, na tak zwanym przedmieściu wronieckim, wznosi się zamek z końca XV w., zbudowany przez Dobrogosta Świdwę Szamotulskiego, a przebudowany w latach 1513-1518 przez Łukasza II Górkę. Zamek wielokrotnie zmieniał właścicieli, którzy poddawali architektoniczną bryłę zamku licznym przeróbkom. Zamek stracił swój gotycki charakter ostatecznie ok. 1870 roku, w czasie remontu zainicjowanego przez ówczesnych właścicieli - wielkksiążęcą rodzinę Sachsen Coburg Gotta. Obecnie jest siedzibą Muzeum – Zamku Górków. Do założenia muzealnego zaliczyć należy

późnogotycką basztę, nazywaną według tradycji Basztą Halszki lub Basztą Czarnej Księżniczki. Wieża otrzymała tę nazwę w wyniku wielu tragicznych wydarzeń, związanych z losami wołyńskiej księżniczki Elżbiety z Ostroga, która była żoną Łukasza III Górki. Urządzono w niej ekspozycję, przedstawiającą historię Szamotuł i okolic. Obok zamku stoją dwie oficyny z końca XVIII w. W nich między innymi wystawa etnograficzna, ilustrująca dawne wyposażenie wielkopolskiej chaty i warsztatów rzemieślniczych. Stałe wystawy w zamku to przede wszystkim znakomicie zaaranżowane wnętrza siedziby ziemiańskiej z dużą ilością ciekawych przedmiotów artystycznych: obrazy, rzemiosło, meble, numizmaty, zegary, tkaniny etc. Szczególną uwagę zwraca kolekcja ikon prawosławnych i unickich.

FOTOGRAFIA 11. MUZEUM – ZAMEK GÓRKÓW

ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY W SZAMOTUŁACH

TURYSTYKA, REKREACJA – WYPOCZYNEK W ZASIĘGU RĘKI

Szamotuły dysponują rozbudowaną bazą sportowo-rekreacyjną, dzięki czemu miasto stwarza możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Sportowe serce miasta bije szybko na stadionie piłkarskim i jego dwóch płytach treningowych, w hali sportowo-widowiskowej „Wacław”, letnim basenie, krytej pływalni, skate parku, kompleksie boisk wielofunkcyjnych „Orlik” oraz wspaniale usytuowanych kortach tenisowych (dziesięć kortów tenisowych ziemnych oraz dwa korty kryte). Stadion piłkarski, posiadający nową murawę najwyższej klasy, 3.000 miejsc na trybunach, nowoczesne zaplecze socjalne, stanowi doskonały potencjał dla różnych imprez sportowych. Dowodem na wysoki standard obiektów sportowych jest to, że odbyły się na nich Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej U-19 w 2006 roku. Wysoka ocena organizacji mistrzostw

przeprowadzona przez Międzynarodową Organizację Piłkarską UEFA dała poczucie, że szamotulskie obiekty sportowe mają europejski poziom, co sprawia, że obiekty nadają się do wykorzystania jako baza dla sportowców podczas imprez wysokiej rangi. Przykładem mogą być Mistrzostwa Świata Juniorów w Wędkarstwie Rzutowym, które odbyły się w lipcu 2011 roku. Do stolicy powiatu przybyło wiele ekip z całego świata, przy czym warto zaznaczyć, że były to najlepsze drużyny globu. Przybyły tak znamienite zespoły, jak drużynowi mistrzowie świata – Czesi, a także reprezentacje Chorwacji oraz Niemiec. Nie zabrakło również utytułowanych reprezentantów Polski, takich jak: Magdalena Kuza oraz Jagoda Żebrowska, wielokrotna Mistrzyni Świata Juniorów w różnych kategoriach. W opinii wielu działaczy Polskiego Związku Wędkarstwa w/w mistrzostwa zapamiętano jako doskonale zorganizowane, podobnie jak Mistrzostwa Polski w Wędkarstwie Rzutowym – Szamotuły 2011, które odbyły się miesiąc później.

Korzystne położenie geograficzne Szamotuł względem Poznania, hotel „Maraton” przy stadionie oraz coraz lepsza infrastruktura drogowa przemawiają za szamotulskimi obiektami sportowymi. W skład tych obiektów wchodzi również kryta pływalnia. Kompleks wyposażony jest w dwa baseny. Jeden sportowy o wymiarach 25 m na 12,5 m z sześcioma torami, a drugi rekreacyjny ze sztuczną rzeką oraz masażami wodnymi. Jego wymiary to 17,5 na 6 metrów. Niemalą atrakcją jest też 80-metrowa zjeżdżalnia. W kompleksie pływalni znajduje się restauracja, szereg sal wypoczynkowo-rekreacyjnych, w tym między innymi: sauny, solarium, gabinet odnowy biologicznej. Pływalnia jest przystosowana do przyjęcia osób niepełnosprawnych.

Posiadana baza obiektów sportowych jest wykorzystywana rekreacyjnie, ale również bardziej profesjonalnie. Przykładem jest istniejąca w Szamotułach już od ponad 15 lat, znana i ceniona w całej Polsce szkoła piłkarska, prowadzona przez Andrzeja Dawidziuka - byłego trenera reprezentacji kraju. Wychowankowie szamotulskiej szkoły to doskonali piłkarze, znani w kraju i za granicą, tacy jak: Łukasz Fabiański i Jakub Wawrzyniak. W styczniu 2011 roku MSP Szamotuły nawiązała ścisłą współpracę z utytułowanym zespołem Polskiej Ekstraklasy – Lechem Poznań, co pozwala mieć nadzieję, że wkrótce w „Lechu” znów przybędzie młodych talentów rodem z Szamotuł.

Niezależnie od bogatej oferty sportowej, Miasto i Gmina stwarzają możliwość wielu form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Szlaki spacerowe, utwardzone ścieżki rowerowe o łącznej długości około 30 km oraz liczne, duże kompleksy leśne (Puszcza Nadnotecka w odległości około 8 km) czynią miasto i okolice atrakcyjnym miejscem do rekreacji. Atrakcyjność tę potęgują okoliczne akweny wodne, takie jak sztuczny zalew przy wsi Myszkowo, czy jezioro w Pamiątkowie. Wiadomo, że nigdzie się tak nie wypocznie, jak na łonie natury. Dlatego gmina Szamotuły odpowiada na to ciekawą ofertą gospodarstw agroturystycznych, w których poza sielską atmosferą i różnymi sposobami na rekreację, można znaleźć też regionalne produkty. Amatorom konnej jazdy z pewnością przypadnie do gustu ośrodek jeździecki w Baborówku.

Wszystkie wspomniane walory sportowo-turystyczne wzbogaca przebiegający przez Szamotuły szlak pielgrzymkowy św. Jakuba. Przez miasto prowadzi tzw. Droga Lubuska - jeden z europejskich szlaków pielgrzymkowych św. Jakuba, który łącząc się z innymi szlakami prowadzi do katedry pod wezwaniem św. Jakuba w Santiago de Compostela w Hiszpanii. Dla chrześcijan Santiago de Compostela to trzecie miejsce kultu pielgrzymkowego po Jerozolimie i Rzymie. Uważa się, że jest to miejsce złożenia

szczytków św. Jakuba Większego Apostoła. Tradycja pielgrzymowania do tego miejsca sięga IX wieku. Droga Lubuska zaczyna się w Murowanej Goślinie i poprzez Oborniki, Szamotuły, Wronki, Międzychód, Międzyrzecz, Sulęcín, biegnie do Słubic i Frankfurtu nad Odrą, aby dalej bieć już na terenach Brandenburgii. Przebieg Drogi Lubuskiej na Ziemi Lubuskiej i w Zachodniej Wielkopolsce w większości wyznacza Europejski Długodystansowy Szlak Pieszy E11.

10.2. Szlaki turystyczne

W ofercie turystycznej funkcjonują następujące szlaki:

Szlaki piesze:

- **zielony:** Szamotuły – Szczuczyn – Grabówiec – Kobylniki (10,5km) – Słopanowo – Obrzycko (16,7km) – Klempicz(24,3km);
- **czerwony:** Słopanowo – Kobylniki – Jaryszewo(10,0km) – Obrzycko(15,8km) – leśniczówka Bugaj – Wronki (26,7 km) – Moksz (37,5km) – Chojno (46,5km) – Bucharzewo (53,3km);
- **czerwony:** Otorowo – Brodziszewo (10,1km);
- **zielony:** Moksz – Wartosław (3,5km) – Biezdrowo (7,3km) – Pakawice(12,4km) – Chojno(14,6km) – Jezioro Radziszewskie(18,8km);
- **zielony:** Duszniki – Młynkowo – Bytyń (13,8km);
- **żółty:** Ostroróg – Zajączkowo (13,1km) – Nojewo (17,6km);
- **żółty:** Wronki – Biała – Rosko.

Szlak rowerowy:

- Poznań – Pamiątkowo – Szamotuły – Zajączkowo – Sieraków – Międzychód(110km).

Szlaki kajakowe:

- **Miały** – wpływa do Noteci, stosunkowo łatwy i prosty;
- **Wełna** – wpływa do Warty; trudny, dla zaawansowanych, jeden z piękniejszych szlaków w Polsce;
- **Warta** – wpływa do Odry; długi i malowniczy, w dolnym biegu rzeki prosty, łatwo dostępny.

10.3. Działania promocyjne Gminy

Odbiorcami działań promocyjnych Gminy są przede wszystkim:

- mieszkańcy, turyści, inwestorzy;
- potencjalni mieszkańcy, turyści, inwestorzy.

Wykorzystywane środki promocji to w głównej mierze:

- obecność Gminy w prasie powiatowej, regionalnej oraz wydawnictwach lokalnych („Gazeta Szamotulska”, „Dzień Szamotulski”, „Głos Szamotulski” – miesięcznik samorządowy wydawany przez UMiG Szamotuły, „Gazeta Powiatowa”, dodatki w szamotulskiej prasie lokalnej);

- prasa regionalna i ogólnopolska – wydawnictwa takie jak: „Kalendarz Wielkopolski”, „Rzeczpospolita”, dodatek Polskie Miasta i Regiony pt. „Tu warto być, to warto zobaczyć”, „Welcome to Poznań & Wielkopolska”, „Głos Wielkopolski”, Album Wielkopolska w Unii Europejskiej, Album Wielkopolska – Unia bez tajemnic, Album Wielkopolska;
- własne wydawnictwa takie jak: kalendarze promocyjne Miasta i Gminy, album fotograficzny „Spacerem po Szamotułach”, foldery promujące Gminę ostatni wydany w 2012 roku;
- reklama w Internecie - oficjalna strona urzędu, youtube i inne
- własne serwisy Internetowe: www.szamotuly.pl, www.mobiinfo.pl, www.bip.szamotuly.pl;
- informacje o Szamotułach w serwisach (poza lokalnymi): www.gminypolskie.pl, www.pf.pl, www.mojemiasto.pl, www.wirtualnastrefa.pl;
- współpraca oraz informacje dotyczące Szamotuł w lokalnych portalach Internetowych: www.szamo.info, szamotuly.naszemiasto.pl, www.iszamotuly.pl, www.mojeszamotuly.com, www.prostozmostu.eu, www.szamotuly.tv, www.szamo.info.pl;
- udział Gminy w targach krajowych i imprezach wystawienniczych (własne stoisko) – imprezy takie jak: INVESTCITY, POLAGRA, Polagra Farm;
- promocja poprzez imprezy kulturalne, sportowe (kilka o zasięgu ogólnopolskim), m.in.:
  - Dni Europy;
  - Dni Szamotuł;
  - „Szamotuły CUP” – Turniej ogólnopolski;
  - Dożynki Gminne;
  - Festiwal Jeździecki w Baborówku;
  - Festiwal Scharwenkowski;
  - Koncerty Wacławowskie;
- rozdawanie gadżetów promocyjnych podczas imprez, na których obecni są lokalni przedsiębiorcy, takich jak: Targi Turystyczno-Przemysłowe w Kielcach, Targi Agroturystyczne w Złotowie – Klub Twórców Łyni, Lwowskie Spotkania – Poznań, Europejskie Targi Produktów Tradycyjnych i Regionalnych – Zakopane;
- regularny udział Gminy w targach zagranicznych - Targi w Brignoles, Targi w Tiel, Targi Bożonarodzeniowe w Gross-Gerau; Targi Nieruchomości MIPIM w Cannes, Grüne Woche w Berlinie, Międzynarodowe Targi Turystyczne REISEN w Hamburgu;
- gadzety promocyjne wydawane cyklicznie, takie jak, m.in.: składanki pocztówkowe o Szamotułach (rodzaj kieszonkowego informatora o mieście), prospekty o Szamotułach, plan Szamotuł, mapa Gminy Szamotuły;
- gadzety promujące Gminę (zawierające herb): kubki, smycze promocyjne, chorągiewki, baloniki, długopisy, opaski odblaskowe, znaczki pin, podkładki pod mysz, pendrive’y, torby i teczki promocyjne;
- promocja inwestycyjna Gminy:
  - Centrum Obsługi Inwestora w Poznaniu, działające przy Stowarzyszeniu Gmin i Powiatów Wielkopolskich;
  - Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych – PAIIIZ;
  - Agencja Rozwoju Północnej Wielkopolski w Pile;
  - Business Publications Polska;
  - Związek Miast Polskich;

- Starostwo Powiatowe w Szamotułach;
- ogłoszenia w prasie branżowej oraz prasie ogólnopolskiej: „Profile”, „Wyborcza”, „Agora”;
- udział Gminy w konkursach o zasięgu ogólnopolskim:
  - Gmina Fair Play 2004;
  - finalista konkursu, otrzymano logo GFP 2004 oraz tytuł „Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji”;
  - Grunt na Medal 2012 – wyróżnienie za II miejsce w Wielkopolsce – teren inwestycyjny MUTOWO;
  - Hit Wielkopolski;
  - Przejrzysta Polska;
  - Teraz Polska dla Gmin;
- dystrybucja gadżetów podczas różnego rodzaju imprez i wydarzeń o różnym zasięgu m.in.:
  - PTTK Oddział Szamotuły – rajdy;
  - ZHP – m.in. zlot ogólnopolski;
  - Wielkopolska Organizacja Turystyczna;
  - Wielkopolski Mityng Olimpiad Specjalnych w pływaniu;
  - Powiatowe Igrzyska Dzieci Niepełnosprawnych;
  - Różne szkoły i instytucje;
  - Szamotuły CUP – turniej siatkówki;
  - średnio około 50-60 odbiorców rocznie w ilościach od kilku do kilkuset sztuk publikacji, prospektów, gadżetów dla danego odbiorcy;
- współpraca w zakresie promocji z różnymi instytucjami i organizacjami takimi jak:
  - Związek Miast Polskich;
  - materiały do wydawnictwa „20-lecie samorządu terytorialnego”;
  - materiały do cyklicznego wydawnictwa „Najważniejsze wydarzenia danego roku”;
  - Urząd Miasta Poznania - Atlas Aglomeracji Poznańskiej;
  - Urząd Marszałkowski – materiały nt. współpracy partnerskiej Szamotuł z Gross-Gerau;
  - Wielkopolska Organizacja Turystyczna;
  - Uniwersytet Adama Mickiewicza – prace magisterskie, naukowe, ankiety.
- Aktualne działania promocyjne Gminy obejmują: popularyzację twórczości Filipa i Ksawerego Schawenków, oznakowanie drogi św. Jakuba, biegnącej przez Gminę Szamotuły – tzw. Drogi Lubuskiej, realizację projektu „Ocalić od zapomnienia szamotulską kulturę”.

Ponadto na terenie Miasta funkcjonują trzy punkty informacji turystycznej, prowadzące działalność informacyjno- promocyjną:

- biuro turystyczne „Szamotulanin”, ul. Dworcowa (obok poczty);
- oddział PTTK – Rynek;
- Szamotulski Ośrodek Sportu i Rekreacji (przy hotelu „Maraton”).

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Miasto i Gmina Szamotuły włączyły się aktywnie we współpracę z miastami zaprzyjaźnionymi (tzw. „partnerstwo miast”) poczynając od roku 1989, kiedy to została podpisana pierwsza oficjalna umowa o współpracy pomiędzy Szamotułami a niemieckim miastem Gross-Gerau.

Podpisanie oficjalnej umowy o współpracy partnerskiej z Niemcami wprowadziło Miasto w krąg zaprzyjaźnionych miast:

- Gross – Gerau Niemcy;
- Tielt Belgia;
- Bruneck Włochy;
- Brignoles Francja,

które prowadzą współpracę na zasadzie partnerstwa miast od 1959 roku. Kolejne umowy partnerskie pomiędzy Szamotułami a ww. miastami zawierane były w następujących latach:

- z Brignoles – w 1996;
- z Bruneck – w 1997;
- z Tielt – w 1998.

W podpisanych umowach strony zobowiązały się do stworzenia dogodnych warunków i atmosfery, sprzyjającej nawiązywaniu szerokiej wymiany w zakresie m.in.: kultury, sportu i turystyki, wymiany grup młodzieżowych, rolnictwa i leśnictwa, ochrony środowiska, wymiany doświadczeń w zakresie lokalnej administracji samorządowej, wymiany doświadczeń w zakresie polityki społecznej i ochrony zdrowia.

W ramach współpracy partnerskiej z wymienionymi powyżej miastami odbywają się regularnie tzw. Dni Europy, co roku w kolejnym mieście. Bierze w nich udział 60-80 uczestników z każdej zaprzyjaźnionej miejscowości. Uczestnikami uroczystości, oprócz delegacji oficjalnej przedstawicieli władz miejskich, są zespoły folklorystyczne sportowe i taneczne.

Drugim rodzajem współpracy są obozy młodzieżowe, które co roku, odbywają się w kolejnym z wyżej wymienionych miast. Bierze w nich udział młodzież w wieku szkolnym 15-17 lat. W 2011 roku międzynarodowy obóz młodzieżowy odbył się w Szamotułach i został wysoko oceniony przez uczestników.

Trzecim stałym punktem współpracy tej grupy miast są tzw. Targi Wiosenne w Brignoles, na których prezentują swoje wyroby rzemieślnicy z poszczególnych miast partnerskich.

Jesienią każdego roku odbywa się konferencja burmistrzów i osób odpowiedzialnych za współpracę partnerską z poszczególnych miast, na której oceniany jest przebieg imprez danego roku oraz ustalany jest plan dalszej współpracy na rok następny.

Oprócz ww. regularnych imprez w ramach współpracy partnerskiej odbywa się szereg innych spotkań, jak np. wymiana pracowników administracji lokalnej. Do tej pory miała miejsce wymiana bibliotekarzy i pracowników wydziałów ludności i urzędów stanu cywilnego, wymiana młodzieży szkolnej, wymiana zespołów brydża sportowego, szachistów, tenisa ziemnego, itp.

Zakres tej współpracy, jej regularność i długoletniość znalazły uznanie Komisji Europejskiej w Brukseli, która przyznając nagrody „Złotych Gwiazd Partnerstwa” za 1995 rok 10 wyróżniającym się grupom miast partnerskich z całego świata, włączyła do nich również grupę miast: Gross-Gerau, Tielt, Bruneck, Brignoles, Szamotuły. W Polsce

tą nagrodą mogą się poszczycić tylko Szamotuły i Gdynia. W 2002 r. Rada Europy wyróżniła Szamotuły „Dyplomem Europy” za zasługi w szerzeniu idei europejskiej.

Oprócz przedstawionych wyżej miejscowości Szamotuły zawarły również w 1991 roku umowy o współpracy partnerskiej z miastami:

- Kinna w Szwecji;
- Oud en Nieuw Gastel w Holandii.

Współpraca partnerska z tymi miastami rozwijała się początkowo bardzo intensywnie. Po kilku latach jednak osłabła, szczególnie z holenderskim miastem Oud en Nieuw Gastel, które po reformie administracyjnej w Holandii zostało włączone do nowoutworzonej gminy Halderberge. Kontakty z tą gminą uległy ożywieniu, a w maju 2001 roku, podczas Dni Szamotuł została uroczystie odnowiona umowa partnerska z Halderberge.

Istniejące kontakty zaowocowały konkretną pomocą rzeczową i finansową, szczególnie w trudnych latach początku przebudowy systemu politycznego w Polsce, który rozpoczął się w 1989 roku. W 2011 roku, podczas Dni Szamotuł przedstawiciele holenderskiej gminy Halderberge poinformowali, że w wyniku politycznych decyzji ograniczają współpracę partnerską ze wszystkimi miastami partnerskimi i wycofują się z wcześniej uzgodnionych form współpracy. Burmistrz Kaczmarek zaproponował, aby nie zrywać całkowicie współpracy i kontynuować ją na zasadzie partnerstwa honorowego. Propozycja spotkała się z akceptacją. W zakresie udzielanej pomocy wyróżniają się szczególnie Gross-Gerau (Niemcy) i Tielt (Belgia). Wielokrotnie z tych miast przekazane zostały środki finansowe i dary rzeczowe, m.in. dla domów dziecka w Szamotułach, Lipnicy i Otorowie, szpitala w Szamotułach, Ośrodka Pomocy Społecznej, PCK, PKPS, Klubu Abstynenta "Czas". Dary rzeczowe przekazane zostały również przez inne kraje, np. Straż Pożarna w Szamotułach otrzymała wóz strażacki oraz inny sprzęt strażacki z Holandii, Tielt przekazało różne dary rzeczowe, z Kinna (Szwecja) otrzymano używany sprzęt rolniczy dla szamotulskich rolników i wóz strażacki, Bruneck przekazało autobus szkolny dla dowozu dzieci do szkół.

Z ciekawą inicjatywą wystąpiła grupa miast:

- Kinna – Szwecja;
- Apolda – Niemcy;
- Sofia – Bułgaria,

proponując przeprowadzanie co roku w kolejnym mieście partnerskim obozów sportowo-językowych. W 1995 roku pierwszy tego typu obóz odbył się w Kinna, w 1996 w Sofii, a w 1997 w mieście Apolda. W programie obozu przewidziano liczne zajęcia sportowe, biwaki, spływy kajakowe oraz codzienne lekcje języka angielskiego. Od 1998 roku Szamotuły – z uwagi na brak środków finansowych – nie uczestniczą w tym cyklu spotkań.

Plan współpracy partnerskiej na rok 2013 obejmuje:

Dni Szamotuł 2013: 1-2 czerwca 2013 r. Zaproszone zostają delegacje przedstawicieli rzemiosła artystycznego i stowarzyszeń: 3-4 osoby z każdego miasta partnerskiego;

Międzynarodowy Obóz Młodzieżowy w Szamotułach od 1 do 10 lipca 2013 r.;

Międzynarodowy Obóz Młodzieżowy w Bruneck od 1 do 10 sierpnia 2013.

Targi Bożonarodzeniowe w Gross-Gerau (Niemcy) są regularnie od wielu lat organizowane w miesiącu grudniu. Jeśli otrzymamy zaproszenie, jak to dzieje się corocznie, to planujemy i w 2013 roku wysłać tam przedstawicieli Szamotuł, aby promowali wyroby rzemiosła artystycznego naszego regionu.

Kontynuacja współpracy partnerskiej jest w obecnych czasach czymś naturalnym i oczywistym. Wymienione wcześniej formy współpracy były odpowiedzią na zapotrzebowanie czasów ówczesnej transformacji. Szamotuły były beneficjentem pomocy płynącej szerokim strumieniem, a dla wielu mieszkańców Szamotuł to były pierwsze okazje zobaczenia z bliska, jak wyglądają i funkcjonują nasze partnerskie miasta. Dziś mamy nieco inną sytuację, ale nadal partnerska współpraca jest platformą wymiany myśli i doświadczeń i stwarza możliwości autentycznego porozumienia na pozarządowym, niższym szczeblu konkretnych miast i ludzi. Oczywiście pamiętać należy o budżetowych ograniczeniach, które i my i wszyscy nasi partnerzy również odczuwają, lecz aby hasło „Europa bez granic” nie było pustym sloganem, współpracę partnerską należy kontynuować, budując coraz lepsze relacje między mieszkańcami zaprzyjaźnionych miast, kładąc nacisk zwłaszcza na młode pokolenie, które to ma realizować szczytne idee współpracy w Europie.

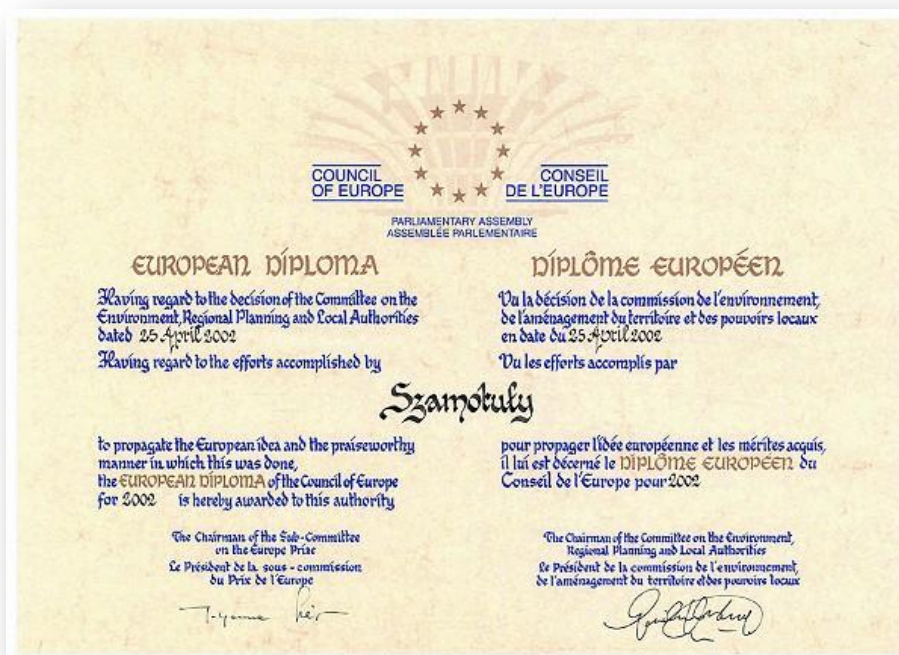
RYSUNEK 4. ZŁOTE GWIAZDY PARTNERSTWA

ŹRÓDŁO: STRONA INTERNETOWA GMINY SZAMOTUŁY WWW.SZAMOTULY.PL

RYSUNEK 5. DYPLOM EUROPY

ŹRÓDŁO: STRONA INTERNETOWA GMINY SZAMOTUŁY WWW.SZAMOTULY.PL

RYSUNEK 6. MIASTA PARTNERSKIE A SZAMOTUŁY

ŹRÓDŁO: STRONA INTERNETOWA GMINY SZAMOTUŁY WWW.SZAMOTULY.PL

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Informacja turystyczna na terenie Miasta i Gminy Szamotuły jest dobrze rozwinięta. Turysta może wzbogacić swą wiedzę w następujących miejscach:

- **ACCORD PRESTIŻOWA AGENCJA TURYSTYCZNA**
Szamotuły, ul. Jabłoniowa 2;
- **BIURO TURYSTYCZNE MARPOL TRAVEL**
Szamotuły, ul. Dworcowa 1;
- **CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ**
Szamotulski oddział PTTK
Szamotuły, ul. Dworcowa 43
- **EUROLINGUA TRAVEL- AGENCJA TURYSTYCZNA**
Szamotuły, Wroniecka 39a.

PODSUMOWANIA I WNIOSKI

- Turysta, przybywający na teren Miasta i Gminy zwiedzić może liczne zabytki o charakterze historyczno-kulturalnym, m.in. słynny Zamek Górków. Poza tym do aktywnego odpoczynku zachęcają czyste lasy, jezioro i zbiornik Radzyny, zlokalizowane na terenie Gminy, jak również liczne parki miejskie. Bez wątpienia dalsze działania promocyjne Gminy można by oprzeć o znalezisko archeologiczne o znaczeniu ogólnoeuropejskim, a mianowicie odkrycie pierwszych Szamotuł (szerzej na ten temat w rozdziale I).
- Bardzo ciekawą ofertę stanowią liczne szlaki piesze, rowerowe oraz szlak kajakowy.
- Gmina podejmuje szeroki wachlarz działań informacyjno-promocyjnych, skierowanych do mieszkańców, turystów i inwestorów.
- Rolę wspomagającą bogate walory naturalne i historyczne, stanowią wszelkiego rodzaju imprezy kulturalne i sportowe, organizowane na terenie miasta i Gminy, w tym wiele o zasięgu ogólnokrajowym.
- Bardzo rozwinięta jest współpraca Gminy z partnerami samorządowymi z wielu innych krajów.

11. SPIS TABEL

TABELA 1. MIEJSCOWOŚCI I SOŁECTWA, WCHODZĄCE W SKŁAD GMINY	13
TABELA 2. RODZAJE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY SZAMOTUŁY (MIASTO I TERENY WIEJSKIE)	14
TABELA 3. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW NA TERENIE GMINY SZAMOTUŁY (MIASTO I TERENY WIEJSKIE).....	15
TABELA 4. DROGI NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY	17
TABELA 5. ODLEGŁOŚĆ SZAMOTUŁ OD WIĘKSZYCH MIAST POLSKI	17
TABELA 6. RUCH NATURALNY SALDO MIGRACJI	34
TABELA 7. RUCH NATURALNY URODZENIA I ZGONY - DANE DLA GMINY SZAMOTUŁY	35
TABELA 8. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY WG PŁCI I WIEKU	36
TABELA 9. BEZROBOCIE NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY.....	39
TABELA 10. DOCHODY BUDŻETU GMINY	44
TABELA 11. STOSUNEK DOCHODÓW WŁASNYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM.....	44
TABELA 12. STOSUNEK PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM.	45
TABELA 13. STOSUNEK UDZIAŁU W PODATKU DOCHODOWYM DO DOCHODÓW OGÓŁEM	46
TABELA 14. PODATEK DOCHODOWY	46
TABELA 15. UDZIAŁ DOCHODÓW Z MAJĄTKU GMINY W DOCHODACH OGÓŁEM	47
TABELA 16. DOTACJE CELOWE NA ZADANIA BIEŻĄCE	48
TABELA 17. WYDATKI BIEŻĄCE	50
TABELA 18. WYDATKI BIEŻĄCE NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE A SUBWENCJA OŚWIATOWA	51
TABELA 19. WYDATKI INWESTYCYJNE W PODZIALE NA WYSZCZEGÓLNIONE KATEGORIE.....	53
TABELA 20. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON, NA TERENIEM MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY	63
TABELA 21. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON DZIAŁAJĄCE NA TERENIE MIASTA SZAMOTUŁY	64
TABELA 22. STRUKTURA UPRAW W GMINIE SZAMOTUŁY	68
TABELA 23. GOSPODARSTWA ROLNE – WIELKOŚĆ - POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010	68
TABELA 24. GOSPODARSTWA ROLNE - POWIERZCHNIA – POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010.....	70
TABELA 25. GOSPODARSTWA ROLNE- POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WYBRANYCH UPRAW – POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010	71
TABELA 26. GOSPODARSTWA ROLNE - POGŁOWIE ZWIERZĄT – POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010.....	71
TABELA 27. CIĄGNIKI ROLNICZE – POWSZECHNY SPIS ROLNY 2010	72
TABELA 28. GRUNTY KOMUNALNE GMINY SZAMOTUŁY	74
TABELA 29. BUDYNKI Z MIESZKANIAMI, STANOWIĄCYMI WŁASNOŚĆ GMINY SZAMOTUŁY – STAN NA DZIEŃ 31.12.2011 r.....	75
TABELA 30. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA LOKALI MIESZKALNYCH KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH, WCHODZĄCYCH W SKŁAD MIESZKANIOWEGO ZASOBU GMINY SZAMOTUŁY – STAN NA DZIEŃ 31.12.2011 r.....	75
TABELA 31. MIESZKANIA W GMINIE SZAMOTUŁY, WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE	76
TABELA 32. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE SZAMOTUŁY.....	77

TABELA 33. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE SZAMOTUŁY.....	78
TABELA 34. DŁUGOŚCI GAZOCIĄGÓW ŚREDNIEGO CIŚNIENIA – GMINA SZAMOTUŁY..	80
TABELA 35. PRZYŁĄCZA GAZOWE NA TERENIE GMINY.....	80
TABELA 36. ODBIORCY GAZU NA TERENIE MIASTA I GMINY.....	81
TABELA 37. LICZBA ŚRODOWISK OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ (WEDŁUG POWODÓW)W 2007 I 2011 ROKU.....	87
TABELA 38. CHARAKTERYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY.....	89
TABELA 39. STATYSTYKA DZIAŁALNOŚCI STRAŻY MIEJSKIEJ W SZAMOTUŁACH.....	90
TABELA 40. SZKOŁY NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY (ROK SZKOLNY 2012/2013)	99
TABELA 41. SZKOŁY NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY (ROK SZKOLNY 2012/2013)	100
TABELA 42. PRZEDSZKOŁA NA TERENIE MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY	101
TABELA 43. BUDŻETY POSZCZEGÓLNYCH PLACÓWEK W ROKU SZKOLNYM 2011	103
TABELA 44. BIBLIOTEKA PUBLICZNA W SZAMOTUŁACH.....	106

12. SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY	15
WYKRES 2. MIGRACJE W GMINIE SZAMOTUŁY W LATACH 2007-2011.....	34
WYKRES 3. PRZYROST NATURALNY MIESZKAŃCÓW W GMINIE SZAMOTUŁY 2007-2011	35
WYKRES 4. ZMIANY W LICZBIE LUDNOŚCI GMINY SZAMOTUŁY W LATACH 2007-2011	37
WYKRES 5. ZMIANY W LICZBIE LUDNOŚCI GMINY SZAMOTUŁY W LATACH 2007-2011	37
WYKRES 6. ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI WG GRUP WIEKOWYCH (2007-2011).....	38
WYKRES 7. POZIOM WYDATKÓW I DOCHODÓW BUDŻETOWYCH (W ZŁ).....	42
WYKRES 8. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH SKŁADOWYCH W DOCHODACH GMINY	43
WYKRES 9. STRUKTURA PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH	45
WYKRES 10. WPŁYWY Z PODATKU DOCHODOWEGO A DOCHODY OGÓŁEM	47
WYKRES 11. WYDATKI BUDŻETOWE W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH.....	49
WYKRES 12. WYDATKI INWESTYCYJNE A WYDATKI OGÓŁEM	52
WYKRES 13. WYDATKI NA INWESTYCJE W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁACH	54
WYKRES 14. BUDŻETY SZKÓŁ W PRZELICZENIU NA 1 UCZNIĄ.....	104

13. SPIS FOTOGRAFII

FOTOGRAFIA 1. DOJAZD DO SZAMOTUŁ OD STRONY POZNANIA	12
FOTOGRAFIA 2. BUDYNEKU RZĘDU MIASTA I GMINY SZAMOTUŁY	16
FOTOGRAFIA 3. SZAMOTUŁY Z LOTU PTAKA	16
FOTOGRAFIA 4. ZBIORNIK RADZYNY.....	26
FOTOGRAFIA 5. TEREN INWESTYCYJNY MUTOWO.....	67
FOTOGRAFIA 6. BASZTA HALSZKI.....	110
FOTOGRAFIA 7. KORTY TENISOWE.....	115

FOTOGRAFIA 8. KRYTA PŁYWALNIA	116
FOTOGRAFIA 9. KOLEGIATA KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	121
FOTOGRAFIA 10. KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA	122
FOTOGRAFIA 11. MUZEUM – ZAMEK GÓRKÓW	123

14. SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. ROZMIESZCZENIE POMNIKÓW PRZYRODY, ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY	29
RYSUNEK 2. GRUNTY INWESTYCYJNE – MUTOWO	66
RYSUNEK 3 LOKALIZACJA JRG SZAMOTUŁY ORAZ OSP W KS RG	92
RYSUNEK 4. ZŁOTE GWIAZDY PARTNERSTWA	130
RYSUNEK 5. DYPL OM EUROPY	131
RYSUNEK 6. MIASTA PARTNERSKIE A SZAMOTUŁY	131